

VOORWOORD

Onderwijs is altijd in ontwikkeling. Op het Grafisch Lyceum Rotterdam is dat niet anders. Ook in 2018 hebben we constant gewerkt aan de verbetering van de onderwijsprogramma's en de bedrijfsprocessen. In dit verslag leest u er alles over. Na het hoofdstuk Financiën treft u integraal de Jaarrekening 2018 aan. Naast de formele verantwoording, treft u in de groene kaders ook veel ander 'GLR-nieuws' aan, voornamelijk projecten waar studenten en leerlingen aan hebben gewerkt in het kader van onderwijs.

De veranderopdracht die we de afgelopen jaren hadden, met de invoering van de maatregelen uit Focus op Vakmanschap (Fov) en de herziening van de kwalificatiestructuur, is inmiddels afgerond. In 2018 heeft het laatste vierjarige cohort de school verlaten. Alle opleidingen op niveau 3 en 4 zijn nu driejarig. Ook zijn de keuzedelen nu bij alle opleidingen ingevoerd en deels ook al geëxamineerd.

Nadat we de afgelopen jaren veel aandacht hebben besteed aan de huisvesting en de structuur van de opleidingen, ging het in 2018 weer meer over de onderwijspraktijk zélf. Het bewust pedagogisch en didactisch handelen is een belangrijk gesprekstema in het verslagjaar. Kijken we naar nieuwe ontwikkelingen, dan zien we in 2018 voor het eerst hoe de invoering van het toelatingsrecht in het mbo uitpakt. Dit heeft grote gevolgen gehad voor de toelatingsprocedures van onze opleidingen.

Onze studenten zijn onverminderd tevreden over hun opleiding en de school. Dat blijkt uit de tweejaarlijkse Job Monitor die in het schooljaar 2017-2018 is uitgevoerd. Het GLR krijgt het rapportcijfer 7,8 van zijn studenten en behoort daarmee tot de top van de mbo-scholen in ons land. Een oordeel waar we trots op zijn.

Naast alle ontwikkelingen in het onderwijs, speelt in 2018 ook de herhuisvesting van onze vmbo-afdeling een belangrijke rol. Helaas hebben we moeten besluiten om af te zien van de nieuwbouwplannen. De kosten voor de realisatie van een nieuw gebouw zijn, sinds het aantrekken van de economie, zo fors gestegen dat nieuwbouw niet meer verantwoord is. We bezinnen ons nu op de alternatieven.

Dit jaarverslag is bedoeld voor iedereen die zich betrokken voelt bij het Grafisch Lyceum Rotterdam: van studenten, oud-studenten en hun ouders tot medewerkers, praktijkbegeleiders, overheden en toezichthouders. Heeft u nog vragen of opmerkingen naar aanleiding van dit jaarverslag, dan kunt u uiteraard contact met ons opnemen.

Veel leesplezier.

Namens het college van bestuur,

Fred van Vliet
Rianne van der Meij
Rob Hoogstraaten

LEESWIJZER

Met dit jaarverslag leggen wij verantwoording af aan alle stakeholders van het Grafisch Lyceum Rotterdam, met name aan het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) , de Inspectie van het Onderwijs, de gemeente Rotterdam, omringende scholen, medewerkers, ouders en studenten. Het verslag is verdeeld in de hoofdstukken Organisatie, Onderwijs, Personeel en Financiën. Ook treft u integraal de Jaarrekening 2018 aan.

Lijst met afkortingen

bpv:	Beroepspraktijkvorming (stage)
BAPO:	Bevordering arbeidsparticipatie ouderen
BTG:	Bedrijfstakinggroep
BVE:	Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie
Cao:	Collectieve arbeidsovereenkomst
CvB:	College van Bestuur
DUO:	Dienst Uitvoering Onderwijs
FoV:	Focus op Vakmanschap
IHKS:	Invoering herziening kwalificatiestructuur
JOB:	Jongeren Organisatie Beroepsonderwijs
MVI:	Media, Vormgeven & ICT
OBP:	Ondersteunend en Beheers Personeel
OCW:	(ministerie van) Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
OP:	Onderwijzend Personeel
OR:	Ondernemingsraad
REC:	Regionale Expertise Centra
RMC:	Regionaal Meld- en Coördinatiepunt
RvT:	Raad van Toezicht
SBB:	Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven
SBF:	SuccesBepalende Factor
SBU:	StudieBelastingUur
Tac:	Thema-adviescommissie
vsv:	Voortijdig schoolverlaten: zonder startkwalificatie, jonger dan 23 jaar

INHOUDSOPGAVE

A. BESTUURSVERSLAG

1.	ORGANISATIE	8
1.1	ORGANISATIESTRUCTUUR	8
1.1.1	VMBO voor Vormgeven en Media	8
1.1.2	MBO	8
1.1.3	Stafdelingen	8
1.1.4	Organogram	9
1.1.5	Verbonden partijen	10
1.2	MISSIE, STRATEGIE EN VISIE	11
1.2.1	Missie	11
1.2.2	Strategie	12
1.2.3	Visie	12
1.3	BESTUUR	14
1.3.1	College van Bestuur	14
1.3.2	Directie	14
1.4	TOEZICHT	16
1.4.1	Raad van Toezicht	16
1.4.2	Ondernemingsraad	19
1.4.3	Studentenraad	21
1.4.4	Extern toezicht	21
1.5	ORGANISATIEONTWIKKELINGEN	22
1.5.1	ICT-organisatie	22
1.6	OVERIGE ONTWIKKELINGEN	23
1.6.1	Notitie Helderheid	23
1.6.2	Kwaliteitsplannen	23
1.6.3	Keuzedelen	24
1.6.4	Branchecode goed bestuur in het mbo	25
1.6.5	Beleid inzake beheersing van de uitkering na ontslag	25
2.	ONDERWIJS	26
2.1	MIDDELBAAR BEROEPSONDERWIJS (MBO)	26
2.1.1	Ontwikkelingen	27
2.1.2	Onderwijsmodel	29
2.1.3	Onderwijsinhoud	29
2.1.4	Taal en rekenen	30
2.1.5	Leren, Loopbaan en Burgerschap	30
2.1.6	LOB	30
2.1.7	Sport	30

2.1.8	Beroepspraktijkvorming (bpv/stage).....	30
2.1.9	Examinering en Examencommissie	31
2.1.10	Excellentieprogramma	32
2.1.11	Internationalisering	35
2.1.12	Kwaliteitsborging.....	36
2.1.13	Organisatie van innovatie	40
2.1.14	Onderwijssucces.....	42
2.1.15	Rendementen	45
2.1.16	Voortijdig schoolverlaten (vsv)	45
2.1.17	Onderwijsondersteuning.....	46
2.1.18	Medezeggenschap studenten.....	47
2.1.19	Klachtenregelingen	47
2.1.20	Horizontale verantwoording	47
2.2	VOORBEREIDEND MIDDELBAAR BEROEPSONDERWIJS (VMBO).....	51
2.2.1	Ontwikkelingen.....	51
2.2.2	Medewerkers.....	52
2.2.3	Oudercommissie	53
2.2.4	Uitslag examens 2018.....	53
2.2.5	In- en uitstroomgegevens.....	53
3.	PERSONEEL	54
3.1	ONTWIKKELING PERSONEELSBESTAND	54
3.2	OPLEIDING EN ONTWIKKELING	56
3.2.1	Behalen onderwijsbevoegdheid	56
3.2.2	Opleidingen, cursussen en trainingen	56
3.2.3	Trainingen en studiereizen	56
3.2.4	Talentmanager	56
3.3	LEVENSFASEBEWUST PERSONEELSBELEID	57
3.3.1	40+ beleid	57
3.3.2	Taakverminderingregelingen	57
3.4	ARBEIDSOMSTANDIGHEDEN	58
3.5	VERZUIMBELEID	58
3.6	OVERIGE ONTWIKKELINGEN	59
3.6.1	Nieuwe HR software en digitalisering workflows	59
3.6.2	Diverse P&O activiteiten	59
3.6.3	Kennistransfer.....	59
3.7	PERSONEELSDOELSTELLINGEN IN 2019	59
4.	FINANCIËN	60
4.1	STAAT VAN BATEN EN LASTEN	60
4.1.1	Bijzondere posten in de exploitatie 2018.....	61

4.2	BALANS PER 31 DECEMBER	62
4.2.1	Belangrijkste ontwikkelingen in de balans	62
4.3	ONTWIKKELING FINANCIËLE KENGETALLEN.....	64
4.3.1	Berekening kengetallen.....	64
4.4	TREASURY MANAGEMENT	65
4.5	SEGMENTATIE V&W	67
4.6	CONTINUITEITSPARAGRAAF.....	68
4.6.1	Lasten en baten	68
4.6.2	Balans	69
4.6.3	Ontwikkelingen deelgebieden	69
4.7	RISICOPARAGRAAF.....	79
4.8	KERNCIJFERS	82
5.	JAARREKENING 2018	84
5.1	BALANS PER 31 DECEMBER 2018	84
5.2	STAAT VAN BATEN EN LASTEN PER 31 DECEMBER 2018.....	86
5.3	STAAT VAN BATEN EN LASTEN PER 31 DECEMBER 2018, GESEGMENTEERD MBO/VMBO.....	87
5.4	KASSTROOMOVERZICHT	88
5.5	GRONDSLAGEN VOOR DE JAARREKENING	89
5.6	TOELICHTING OP DE ONDERSCHIEDEN POSTEN VAN DE BALANS	94
5.6.1	Materiële vaste activa	94
5.6.2	Vorderingen	95
5.6.3	Effecten.....	97
5.6.4	Liquide middelen	97
5.6.5	Eigen vermogen	98
5.6.6	Voorzieningen	99
5.6.7	Kortlopende schulden	101
5.7	TOELICHTING OP DE ONDERSCHIEDEN POSTEN VAN STAAT VAN BATEN EN LASTEN.....	103
5.7.1	Baten.....	103
5.7.2	Lasten	105
5.7.3	Financiële baten en lasten	109
5.7.4	Gebeurtenissen na balansdatum	109
6.	OVERIGE GEGEVENS	112
6.1	CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT	112
6.2	INSTELLINGSGEGEVENS.....	115

> A. BESTUURSVERSLAG

1. ORGANISATIE

Het Grafisch Lyceum Rotterdam (GLR) biedt een scala aan opleidingen voor de wereld van media en communicatie, in de vorm van regulier dagonderwijs (vmbo en mbo). Het opleidingsaanbod is breed en gevarieerd.

In nauw contact met het werkveld signaleert het GLR nieuwe vragen en trends. Het aanbod stemmen we daar voortdurend op af. Het is onze ambitie om de branche waar wij voor opleiden op alle niveaus en in alle facetten te bedienen.

1.1 ORGANISATIESTRUCTUUR

De organisatiestructuur van het Grafisch Lyceum Rotterdam is primair gericht op het bieden van eigentijds en actueel onderwijs. Het GLR is opgebouwd uit twee organisatorische eenheden: het VMBO voor Vormgeven en Media en het mbo. Beide onderdelen leveren een bijzondere bijdrage aan de totale positie van het Grafisch Lyceum Rotterdam.

1.1.1 VMBO voor Vormgeven en Media

Het VMBO voor Vormgeven en Media verzorgt alle leerwegen in het vmbo, elk met een extra accent op media, vormgeven en ICT:

- Theoretische leerweg/Gemengde leerweg
- Kaderberoepsgerichte leerweg
- Basisberoepsgerichte leerweg

Het vmbo is gevestigd op een eigen locatie aan het Stadhoudersplein 35 in Rotterdam.

1.1.2 MBO

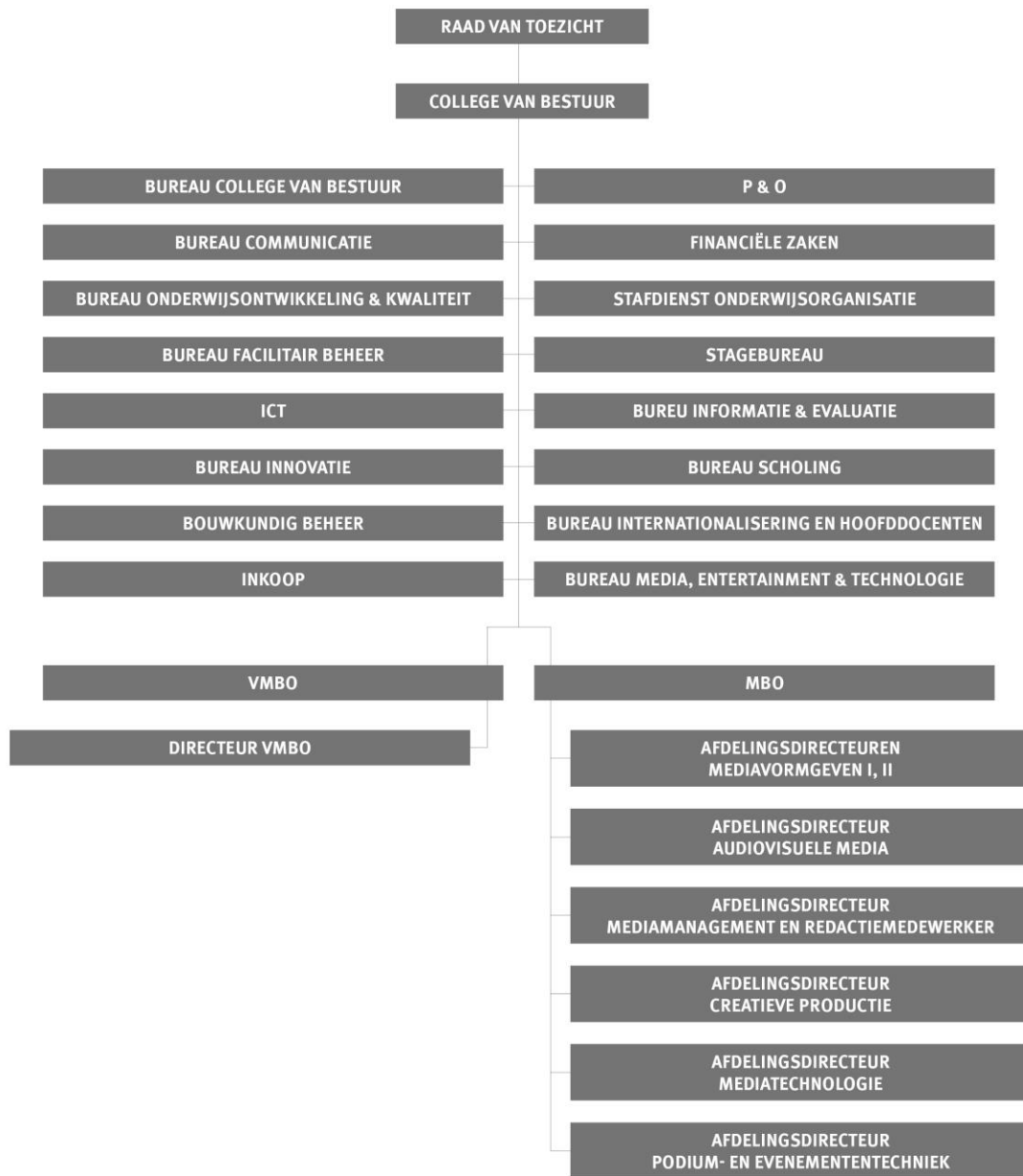
De mbo-afdeling van het GLR verzorgt opleidingen op het gebied van mediavormgeving, audiovisuele media, mediamanagement, mediaredactie, creatieve productie (printmedia, sign, dtp, productpresentatie), mediatechnologie, en podium- en evenemententechniek. Het onderwijs is momenteel verdeeld in zeven onderwijsafdelingen:

- Mediavormgeven – Graphic Design
- Mediavormgeven – Visual Design
- Audiovisuele media
- Podium- en evenemententechniek
- Creatieve productie
- Mediamanagement en Redactiemedewerker
- Mediatechnologie

1.1.3 Stafdelingen

Het onderwijs wordt ondersteund door verschillende (staf)afdelingen zoals Financiële zaken, P&O, Bureau Onderwijsontwikkeling en Kwaliteit, ICT, Bureau Communicatie, Stafdienst Onderwijsorganisatie, Bureau Facilitair Beheer, Bureau Media, Entertainment & Technologie, Bureau Scholing, Bureau Informatie & Evaluatie en het Stagebureau.

1.1.4 Organogram

1.1.5 Verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de onderwijsinstelling, haar deelnemingen en hun bestuurders en leidinggevende functionarissen. In 2018 heeft het Grafisch Lyceum Rotterdam een voorschot van € 73.000 betaald aan de VvE Technikon, zijnde het aandeel van 50% in de begrote exploitatiekosten over 2018.

Model E Verbonden partijen

Naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code act.	Eigen vermogen 31-12-2018	Resultaat 2018	Art 2:403 BW	Deelname %	Consolidatie
VvE Technikon	Vereniging	Rotterdam	4	0	0	Nee	50%	Nee

Vereniging van Eigenaars Technikon (VvE Technikon)

Per 15 oktober 2012 is de VvE Technikon opgericht met als doel het beheren van de beschreven ruimtes/activiteiten. De VvE Technikon is statutair gevestigd in Rotterdam en onder de volgende officiële naam ingeschreven op kvk nr 56284152: “Vereniging van eigenaars van het Technikongebouw gelegen aan de Benthemstraat 2, 6 en 11-17 (oneven nummers), 21 en 25, Heer Bokelweg 255 en de Teilingerstraat 150”.

De per 31 december 2018 aanwezige activa en passiva zijn niet meegeconsolideerd. De toerekening van de kosten geschiedt op basis van het eigendomspercentage van 50%.

De totale kosten van de VvE Technikon in 2018 bedroegen € 264.000 en hadden met name betrekking op afschrijving van investeringen in gemeenschappelijke ruimtes, zoals Jeugdtheater, garage en ketelhuis. Andere kosten betreffen het gebruik van water en beheerskosten.

1.2 MISSIE, STRATEGIE EN VISIE

Het Grafisch Lyceum Rotterdam is dé vakinstelling in Nederland als het gaat om innovatief onderwijs op het gebied van media, design en technologie. Op de gehele organisatie zijn de termen vernieuwend, ondernemend en enthousiasme van toepassing; dat is het Grafisch Lyceum Rotterdam. Een gespecialiseerde kennisonderneming, die een leidende rol vervult in de wereld van media en communicatie. Het GLR wordt gedreven door een voortdurende ambitie om kwalitatief en innovatief beroepsonderwijs te verzorgen voor studenten, bedrijven en zelfstandige professionals in de 'creative industry'. Door de jaren heen is de school uitgegroeid tot het grootste en meest innovatieve media-instituut in de Benelux. Op basis van de missie, visie en uitgangspunten wordt vorm en invulling gegeven aan onze gezamenlijke opdracht.

1.2.1 Missie

'Wij zijn de belangrijkste bron van kennis en informatie voor de wereld van media, entertainment en technologie in Europa en wij leiden in de regio op voor beroepen van nu en in de toekomst op het snijvlak van creativiteit en technologie. Wij spelen snel in op relevante ontwikkelingen voor ons vakgebied en leveren met de modernste media innovatief onderwijs waarin het leren van onze studenten centraal staat. Wij streven ernaar om onszelf telkens te vernieuwen en staan nooit stil. Ons onderwijs heeft een grote toegevoegde waarde voor studenten, bedrijven en alumni en zij spelen allen een belangrijke rol bij de co-creatie van ons onderwijs. Wij zijn een aantrekkelijke en veilige school om in te leren en een goede werkgever om voor te werken. Wij hechten grote waarde aan inbreng en betrokkenheid van studenten, medewerkers, bedrijven en maatschappelijke partners.'

Dit is onze missie voor de komende vier jaar. Nog meer dan ooit zijn we bewust van de snelle ontwikkelingen in de sector waar wij voor opleiden. De visie van het GLR is dat de grafische sector ontwikkeld is tot een creatieve sector waar media, entertainment en technologie geen gescheiden werelden zijn, maar elkaar sterk beïnvloeden, aanvullen en samensmelten. Stilstaand beeld wordt in motionposters vermengd met bewegend beeld, ICT en de audiovisuele wereld vervloeien, het toepassingsgebied van de digital signage lijkt eindeloos, en de virtuele wereld doet niet alleen haar intrede in de traditionele media. Het zijn slechts een aantal voorbeelden van ontwikkelingen die nu gaande zijn en in het onderwijs van het GLR verwerkt worden.

Innovatief onderwijs

Door de sterke focus en de concentratie op media, entertainment en technologie onderscheidt het GLR zich van andere scholen. Door deze focus is het mogelijk om de verwevenheid van disciplines uit de beroepspraktijk in zijn volle breedte te vertalen naar ons onderwijsportfolio, inclusief de dwarsverbanden.

Actueel hoogwaardig onderwijs aanbieden is vanzelfsprekend voor het GLR. Maar onze ambities reiken verder: we willen innovatief onderwijs. Het gaat om de wijze van lesgeven en ook om de technologie waarmee en waarover we lesgeven. Deze ambitie is onvermijdelijk wanneer je onderwijs wilt verzorgen voor een sector waar de technologische ontwikkelingen zo snel gaan. Achterover leunen is geen optie.

Studenten op voorsprong zetten

Een voorhoede positie is belangrijk om ons te onderscheiden van een steeds groter wordende concurrentie van andere scholen die opleidingen uit ons portfolio gaan aanbieden. Daarnaast bestaat de creatieve sector in Nederland uit heel veel kleine bedrijfjes die onderling niet sterk zijn georganiseerd. We kunnen voor innovatie niet aanhaken bij een brancheorganisatie en daarom zetten we zèlf extra sterk in op innovatie. Er zijn daarvoor tal van maatregelen genomen om de continuïteit van de innovatie binnen de school te optimaliseren. Wij hopen dat onze innovatiekracht de studenten op een voorsprong zet en dat zij zèlf het voortouw nemen bij het vernieuwen en innoveren zodra ze de arbeidsmarkt betreden.

Sociale innovatie

Wij leiden niet alleen op voor de huidige arbeidsmarkt maar vooral voor de arbeidsmarkt van morgen, die mede door onze afgestudeerden wordt vormgegeven. Bij innovatie gaat het niet alleen om de aanschaf en inzet van de nieuwste technologie; het gaat bovenal om de mensen. Zij moeten in staat worden gesteld om met elkaar samen te werken, van elkaar te leren en kennis te delen. Daarbij biedt de samenwerking tussen docenten en hybride werknemers die nog steeds met één been in de praktijk staan, veel potentie. Sociale innovatie is voor het GLR

een belangrijk onderdeel van de verdere professionalisering van de medewerkers. We leiden op voor de creatieve beroepen van vandaag, maar ook voor de beroepen van morgen. Daarom besteden we aandacht aan generieke vaardigheden zoals samenwerken, communiceren en bovenal 'leren leren'. Dat geldt voor zowel de studenten, de medewerkers als de organisatie als geheel.

We verwachten dat onze focus op de wereld van media, entertainment en technologie het toepassingsgebied voor onze studenten in de toekomst zal verbreden. De vraag naar flexibele, creatieve probleemoplossers neemt in de toekomst enkel toe en dit beperkt zich niet tot de creatieve industrie.

Gedeelde waarden

Voor onze ambitieuze missie streven we binnen de school naar een cultuur met gedeelde waarden als betrokkenheid, samenwerking, flexibiliteit, resultaatgericht, innovatief en durf. Als organisatie hechten we aan onze zelfstandigheid. We richten ons expliciet op de buitenwereld, maar maken wel onze eigen keuzes. Samenwerking met derden stellen we zeer op prijs, zolang dit onze autonomie en wendbaarheid niet beperkt. We zijn overtuigd van de meerwaarde van co-creatie en delen graag onze kennis. Echter, bij elke beslissing die genomen wordt, ligt de onderliggende vraag: 'Hoe wordt ons onderwijs hier beter van, welk voordeel gaat de student dit opleveren?' Want het succes van onze studenten is ons grootste belang. Wij kiezen daarom bewust voor initieel onderwijs en proberen activiteiten die niet direct van belang zijn voor onze studenten of vanuit wettelijke eisen gesteld worden, zoveel mogelijk te beperken.

'IN 2018 HEBBEN WE HET
STRATEGISCH BELEID HERIJKT EN VOOR DE
PERIODE 2018-2022 VERKEND'

1.2.2 Strategie

Ook in de toekomst wil het GLR een aantrekkelijke en innovatieve school voor onze studenten blijven. Om de kwaliteit van ons onderwijs op het hoogste niveau te brengen, moet helder zijn wat we willen bereiken, hoe we dat gaan doen en wat er voor nodig is om dat te ondersteunen. In 2018 hebben we, mede onder impuls van het ontwikkelen van een nieuwe kwaliteitsagenda, het strategisch beleid herijkt en voor de periode 2018-2022 verkend. De uitwerking van die verkenning is voor een gedeelte terug te vinden in de ingediende kwaliteitsagenda en in het strategisch kompas. Voor een belangrijke deel wordt deze verkenning in het voorjaar van 2019 uitgewerkt in zogenaamde 'roadmaps'. De strategie van het GLR is gericht op wendbaarheid. Niet een in beton gegoten plan of scenario's waarmee we de toekomst voorspellen, maar zorgen dat we wendbaar genoeg zijn om de soms onvoorspelbare ontwikkelingen in de markt te herkennen en te vertalen naar onderwijs.

1.2.3 Visie

In 2022...

- leidt ons onderwijs studenten succesvol op voor de huidige en toekomstige arbeidsmarkt;
- vormen de individuele ontwikkeling en omstandigheden van de student het uitgangspunt van ons onderwijsmodel en begeleiding;
- laten we al onze studenten, mede in het kader van hun persoonlijke ontwikkeling, kennismaken met het internationale karakter van ons vakgebied;
- zijn onze opleidingen actueel en innovatief;
- vormt ons schoolgebouw de plaats waar onderwijs, ontwikkeling, begeleiding en ontmoeting plaatsvindt;
- vormen de faciliteiten voor het onderwijs en de ondersteunende ICT een gezonde mix van nieuwe en bestaande technologie en werkwijzen;
- bruist ons instituut van creativiteit en energie;
- voldoen alle medewerkers aan de voor hen geldende professionele GLR standaarden;
- is de kwalitatieve instroom, doorstroom en uitstroom, binnen de gehele keten van vmbo-mbo/hbo op orde;

- is er sprake van een transparante organisatie die handelt op basis van betrokkenheid en eigenaarschap van onze medewerkers en betrokkenheid van de stakeholders;
- wordt alle beschikbare kennis in en rond onze organisatie benut ten behoeve van het onderwijs.

Plan-Do-Check-Act

Het strategisch beleidsplan vormt de basis van en inspiratie voor alle beleidsdocumenten van het Grafisch Lyceum Rotterdam. Als handvat voor het ontwikkelen en borgen van de beleidskaders hanteren wij als GLR het zogenaamde INK-model met de daarbij behorende managementcyclus van Plan-Do-Check-Act. Hiermee ontstaat structureel inzicht en overzicht op welke wijze onze activiteiten samenhangen en welke keuzes wij gelet op onze ambities willen maken.

A3-kaderbrief

Om meer structuur en samenhang te brengen in de jaarplannen van de afdelingen en van het gehele GLR, werken we sinds enkele jaren met de A3-methodiek. Per schooljaar stelt het College van Bestuur samen met het managementteam een A3-kaderbrief op. Hierin staan de doelstellingen voor het voorliggende schooljaar. Het gaat om doelstellingen die in een schooljaar extra aandacht verdienen en input geven voor GLR-brede projecten. Elke onderwijsafdeling vertaalt de doelstellingen naar gewenste resultaten en bijbehorende acties voor de eigen afdeling. Tweemaal per jaar vindt er een managementgesprek plaats tussen het College van Bestuur en de afdelingsdirecteuren over de voortgang van deze jaarplannen. Voordat de A3 voor het nieuwe schooljaar wordt vastgesteld, worden de resultaten van het afgelopen schooljaar integraal met het managementteam en het College van Bestuur besproken.

Succesbepalende factoren

Een aantal onderwerpen keert terug als succesbepalende factor (SBF) voor het nieuwe schooljaar. Het gaat daarbij om verdieping of specificering van het betreffende onderwerp. Voor het schooljaar 2018-2019 hebben we ervoor gekozen om een duidelijke prioriteit terug te laten komen in de volgorde van het SBF overzicht.

Voor het schooljaar 2018-2019 hebben we onderstaande succesbepalende factoren benoemd:

1. Opleidingsrendementen en vsv bevinden zich tenminste op de geldende landelijk norm.
2. Bewust pedagogisch en didactisch handelen maakt integraal onderdeel uit van het professioneel handelen van onze medewerkers.
3. Het ondersteuningsaanbod voor studenten, LOB en mentoraat is duidelijk gestructureerd, gecommuniceerd en vormt het uitgangspunt van handelen.
4. Het beroepenveld wordt actief betrokken bij het onderwijs en heeft vertrouwen in de inhoud van de opleidingsprogramma's en de examinering.
5. De faciliteiten en de ondersteunende dienstverlening zijn van een hoog niveau.
6. Het GLR is een wendbare organisatie en medewerkers zijn in staat om aan de veranderende eisen van het onderwijs te voldoen.
7. Lesprogramma's vormen een logisch samenstel van op elkaar afgestemde, actuele en gevarieerde onderwijsvormen.
8. De ontwikkelingsfasen van organisatieonderdelen zijn in kaart gebracht. De gewenste fasen van organisatieontwikkeling wordt actief nagestreefd.

Verderop in dit jaarverslag besteden we op diverse plekken aandacht aan de realisatie van deze doelstellingen.

1.3 BESTUUR

Onze besturingsfilosofie en het bijbehorend organisatieontwerp bepaalt in sterke mate op welke wijze ons beleid tot stand en uitvoering komt. Feitelijk gaat het hierbij om de gewenste rolverdeling tussen Raad van Toezicht, College van Bestuur, afdelingsdirecteuren, stafafdelingen, docenten en ondernemingsraad.

1.3.1 College van Bestuur

Het College van Bestuur bestuurt het Grafisch Lyceum Rotterdam. Haar komen alle taken en bevoegdheden toe die tot het bestuur van een mbo-instelling behoren en alle taken en bevoegdheden die de wet neerlegt bij het bevoegd gezag. Het College van Bestuur is daarvoor eindverantwoordelijk en daarop aanspreekbaar. Het College van Bestuur bestuurt op basis van het principe van collegiaal bestuur. Dit houdt in dat het College van Bestuur als collectief beslissingen neemt en gezamenlijk verantwoordelijk is voor de uitvoering.

De samenstelling van het College van Bestuur is als volgt:

Dhr. F.J. van Vliet (voorzitter)

- Branchecontacten
- Internationalisering
- Kwaliteitszorg

Mevr. A.E. van der Meij (lid)

- Onderwijs
- Onderwijsorganisatie
- Onderwijsontwikkeling- en kwaliteit
- Stage
- Informatievoorziening

Dhr. drs. R. Hoogstraaten (lid)

- Huisvesting
- Personeel en organisatie
- Communicatie en marketing
- Financiën
- Innovatie
- ICT

1.3.2 Directie

De directeuren zijn verantwoordelijk voor het vertalen van het beleid en de geformuleerde doelstellingen naar operationele activiteiten. De GLR-brede beleidskaders op het gebied van onderwijs-, personeels-, formatie-, financieel- en communicatiebeleid dienen daarbij als randvoorwaarden. Zij adviseren het bestuur aangaande strategische kwesties die nu en in de toekomst van belang kunnen zijn. Voor de afdelingsdirecteuren van het mbo is het credo 'samen waar het kan en zelfstandig waar het moet' leidend voor het inrichten van de onderwijsprocessen.

Situationeel leidinggeven

De directeuren geven leiding aan hun afdeling op basis van de vastgestelde missie, visie en doelstellingen. Zij spelen situationeel in op leiderschapsvragen om het beste resultaat uit mensen en onderwijsteams te verkrijgen. Het situationeel leidinggeven vormt de kern van het dagelijks handelen van de directeuren. Dit betekent bijsturen, aanspreken op en om verantwoording vragen aan medewerkers en afhankelijk van de omstandigheden inspirerend, instruerend, coachend, delegerend of sanctionerend optreden.

Nieuwe indeling

In de loop van 2018 zijn de cohorten uit de oude kwalificatiestructuur uitgestroomd en gediplomeerd. De twee interim directeuren, die tijdelijk aan het management waren toegevoegd om de overgangssituatie waarin cohorten in de oude en de nieuwe structuur onderwijs volgde te begeleiden, zijn inmiddels teruggetreden.

Samenstelling directie

De samenstelling van de directie aan het eind van 2018 is als volgt:

- Mediavormgeven Graphic Design : dhr. E.J.C. Fok
- Mediavormgeven Visual Design : dhr. R. van As
- Mediatechnologie: mevr. M.E.T. Woudstra
- Mediamanagement en Redactiemedewerker: mevr. M.L. de Groot
- Creatieve Productie: dhr. S.N. Madani
- Audiovisuele Media: dhr. P.G.J.M. Rehm
- Podium- en evenemententechniek: dhr. W.X.J. Kouwenhoven
- VMBO voor Vormgeven en Media: dhr. J.P. van den Berg

1.4 TOEZICHT

1.4.1 Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht (RvT) vervult diverse taken met betrekking tot het College van Bestuur van het GLR. Deze hebben op hoofdlijnen betrekking op de werkgeversrol en de toezichtrol, zoals het evalueren van de organisatiedoelen en het bewaken van de realisatie daarvan. Ook vervult zij de klankbordfunctie voor en de adviesfunctie aan het College van Bestuur. De Raad van Toezicht streeft in haar functioneren naar een professionele en positief kritische houding ten opzichte van het College van Bestuur en andere stakeholders.

Toezichtkader

Het bestuur en het daarbij behorende toezicht van het GLR in brede zin is gericht op het waarborgen van de onderlinge samenhang van de wijze van sturen, beheersen en toezicht houden van een organisatie. Dit is gericht op een efficiënte en effectieve realisatie van de doelstellingen, alsmede het daarover op een open wijze communiceren en verantwoording afleggen ten behoeve van belanghebbenden. Het dienen van de belangen van de studenten, van bedrijven en instellingen in de regio en van de maatschappij staan hierbij centraal.

GLR
NEWSFLASH

GLR-STUDENT WINT WEDSTRIJD MUSEUM DELFT

Museum Prinsenhof Delft schreef in het voorjaar van 2018 een wedstrijd uit onder alle studenten van diverse grafische,- en kunstopleidingen in Nederland. De opdracht: ontwerp de campagneposter voor de tentoonstelling Art Nouveau | Nieuwe Zakelijkheid | Delft. De tentoonstelling laat zien hoe Delft tussen 1880 en 1940 uitgroeide tot hét centrum van de kunst en kunstnijverheid in Nederland. Uit de meer dan honderd inzendingen koos het museum voor het beeld van Isa Werleman, student Mediavormgeven op het GLR. Op het winnende affiche van Isa staat de Delftse industrieel Jacques van Marken centraal. 'Van Marken is de kleurrijke Delftse hoofdpersoon in de tentoonstelling. Het is een pakkend beeld, waarin de verschillende stijlen die deze periode kenmerken treffend zijn verwerkt', aldus Janelle Moerman, juryvoorzitter en directeur van Museum Prinsenhof Delft.

Waardegemeenschap

Hierbij wordt het GLR gezien en bestuurd als waardegemeenschap, een instelling die waarde creëert voor onder meer student, werkgever en maatschappij. Deze waardegemeenschap functioneert in een netwerkstructuur, waarin de positie van het GLR wordt geborgd door goede relaties/samenwerkingen met en waar mogelijk concrete betrokkenheid bij lokale overheid, ministerie, sectororganisaties (zoals de MBO Raad) en verschillende marktpartijen (zoals technology partners). Dit alles beïnvloedt hoe het GLR zich bestuurlijk, operationeel en qua toezicht organiseert.

Hard en soft controls

Goed bestuur is voor een belangrijk deel niet in regels te vatten, maar in kernwaarden, cultuur, gedrag, bestuurlijk vermogen, leiderschap en professionaliteit: de zogenaamde soft controls. Het is niet altijd mogelijk, en ook niet per se wenselijk, om deze zaken in toetsbare regels, bepalingen of afspraken te vatten. Goed bestuur is voor een ander deel wel in regels te vervatten. Dan spreken we van hard controls. Soft controls en hard controls moeten met elkaar in samenhang worden gezien. Het niet goed toepassen van soft controls als waarden, normen en attitudes kan mogelijk leiden tot onregelmatigheden bij de hard controls. Bestuurders en toezichthouders van het GLR zijn zich van deze samenhang bewust. Zij richten het bestuur ook dienovereenkomstig in.

Informatie van het College van Bestuur

Bij de invulling van haar toezichtstaak steunt de Raad van Toezicht onder andere op informatie die het College van Bestuur beschikbaar stelt. Deze informatie omvat onder andere:

- het strategisch beleidsplan en de voortgang van de uitvoering daarvan;
- financiële rapportages en begrotingen;
- personeelsinformatie;
- resultaten van tevredenheidsonderzoeken onder medewerkers, ouders en studenten (interne en externe stakeholders);
- inspectierapporten van de onderwijsinspectie;
- resultaten van sector- en arbeidsmarktonderzoeken;
- diverse management/projectrapportages.

In 2018 heeft de Raad van Toezicht de volgende stukken besproken en goedgekeurd:

- Jaarverslag en Jaarrekening 2017;
- Geïntegreerd jaardocument 2017;
- Begroting 2019;
- Treasury-plan;
- Beloningspakket individuele CvB-leden.

Samenstelling Raad van Toezicht

In de samenstelling van de Raad van Toezicht beoogt de RvT een evenwichtige verdeling te realiseren, waarbij het accent ligt op onderwijs- en branchekennis, aangevuld met deskundigen op verschillende functionele gebieden. De Raad van Toezicht bestaat per 31 december 2018 uit:

- Dhr. J.N. Leydes (voorzitter), benoemd tot 01-01-2019 (niet herkiesbaar)
- Mevr. H. Stuart LLM BSc (lid), benoemd per 22-4-2015 tot 01-01-2021 (herkiesbaar)
- Mevr. drs. I. Wessels (lid, vicevoorzitter), benoemd per 01-01-2016 tot 01-01-2019 (herkiesbaar)
- Dhr. drs. Ch. P. van Overbeeke RA (lid) benoemd tot 01-01-2019 (niet herkiesbaar)
- Dhr. drs. C. van der Woude (lid) benoemd per 29-10-2014 tot 01-01-2021 (herkiesbaar)
- Mevr. mr. M. Ruimers (lid), benoemd per 01-01-2016 tot 01-01-2019 (herkiesbaar)

Binnen de Raad van Toezicht vormden in 2018 mevrouw Ruimers en de heer Leydes het remuneratiecommissie; de heren Van der Woude en Van Overbeeke het audit commissie; en mevrouw Stuart en mevrouw Wessels de onderwijskwaliteitscommissie. Mevrouw Wessels is vicevoorzitter van de Raad van Toezicht.

Aftreedrooster

Het aftreedrooster kent een benoemingstermijn van maximaal 3 x 3 jaar. Vanwege het bereiken van de maximale benoemingstermijn zijn de heren Leydes en Van Overbeeke per 31 december 2018 teruggetreden als lid van de Raad van Toezicht. Per 1 januari 2019 is in deze vacatures voorzien door het aantreden van de heren Freyssen en De Prouw.

Herijking Toezichtkader

In 2015 is in het kader van zelfevaluatie een herijking van het Toezichtkader en de praktische uitwerking daarvan in gang gezet. De Raad van Toezicht heeft zich daarbij laten ondersteunen en adviseren door een externe deskundige. Tijdens een aantal extra bijeenkomsten zijn RvT-profiel, Toezichtvisie, Toezichtkader en Informatieprotocol besproken en uitgewerkt. Dit proces is in 2018 afgerond met de vaststelling van het nieuwe toezichtkader.

Toezicht

De Raad van Toezicht heeft kennisgenomen van de vergaderstukken en deze, tezamen met de overige agendapunten van de RvT-vergaderingen, inhoudelijk met het College van Bestuur besproken. Handelen en plannen van het College van Bestuur zijn hierbij geplaatst in de context van de doelstellingen, zoals die zijn geformuleerd in het meerjarenbeleidsplan. In 2018 heeft op twee momenten overleg met de Ondernemingsraad van het GLR plaatsgevonden. Bij deze gesprekken is onder andere gesproken over het huisvestingsdossier van

het vmbo en het besluit om de nieuwbouwplannen niet te gaan realiseren. Ook het moderniseren van het personeelsbeleid en enkele voorgenomen investeringsbesluiten zijn besproken.

Werkgeverrol Raad van Toezicht

In de werkgeverrol heeft de remuneratiecommissie gesprekken gevoerd met de individuele leden, apart en gezamenlijk, van het College van Bestuur. In deze gesprekken is het presteren van het College van Bestuur beoordeeld in de context van de voor 2018 gemaakte plannen, rekening houdend met eventueel gewijzigde omstandigheden.

Functioneren van de Raad van Toezicht

In het najaar van 2018 is het functioneren van de Raad van Toezicht, met behulp van externe expertise, geëvalueerd middels een uitgebreide zelfevaluatie. De uitkomsten hiervan zijn in een separate bijeenkomst met het CvB besproken. De RvT heeft, met het oog op het vertrek van haar voorzitter en een lid per 31 december 2018, haar samenstelling en profielen besproken. De uitkomsten zijn gebruikt bij het wervingsproces voor twee nieuwe RvT-leden. Dit wervingstraject is in het najaar van 2018 afgerond.

Vergaderingen en bijeenkomsten

De Raad van Toezicht heeft in 2018 acht keer vergaderd met het College van Bestuur. Het betreft vijf reguliere vergaderingen en drie themavergaderingen. De vergaderingen van de Raad van Toezicht zijn niet openbaar. De presentielijst over 2018 is als volgt:

	Beroep	21-02- 2018 regulier	11-04- 2018 regulier	15-05- 2018 thema	13-06- 2018 regulier	06-07- 2018 thema	17-10- 2018 regulier	20-11- 2018 thema	19-12- 2018 regulier
J. Leydes	Ondernemer	X	X	X	X	X	X	X	X
H. Stuart	Consultant		X	X	X	X	X		X
I. Wessels	Directeur onderwijs	X	X	X	X	X	X	X	X
Ch.P. van Overbeeke	Financieel Consultant	X	X	X	X	X	X	X	X
M. Ruimers	HR directeur	X	X	X		X	X	X	X
C. van der Woude	Managing en Strategy director	X	X	X	X	X	X	X	X

Bezoldiging

De jaarbezoldiging van de leden van de Raad van Toezicht bedraagt € 6.000 exclusief btw, de voorzitter ontvangt € 8.500 exclusief btw. De totale kosten van de Raad van Toezicht over 2018 bedroegen € 47.034 (2017: € 47.034). Behalve de bezoldiging van de leden worden hiermee de ondersteuning door externe deskundigen en vergaderkosten gedekt.

Relevante nevenfuncties

De leden van de Raad van Toezicht vervullen geen voor vermelding in aanmerking komende nevenfuncties.

Conclusie

De Raad van Toezicht bedankt het College van Bestuur voor de prettige samenwerking en concludeert dat de besteding van de middelen doelmatig en transparant is. Een belangrijk element van het voortdurende succes van het GLR is het vermogen van de organisatie om zichzelf en haar curriculum te evalueren en te vernieuwen in de context van actuele en soms verwachte technische ontwikkelingen en deze een plek te geven in het opleidingsaanbod van het GLR. Hiermee wordt de toekomstige relevantie van het GLR als opleidingsinstituut

geborgd en het biedt studenten de mogelijkheid om zich met state-of-the-art technologie bekend te maken. In 2018 hebben in dit kader substantiële investeringen plaatsgevonden voor nieuwe opleidingstrajecten rondom Media System Engineer en AV vormgeven. De met A3 ondersteunde planningsystematiek wordt verder verdiept en zal vanaf 2018-2019 bij de implementatie van het nieuwe meerjarenbeleidsplan een belangrijk middel zijn om de uitwerking van de doelstellingen en de mate van en wijze waarop deze gerealiseerd worden, te volgen. Een solide financiële huishouding in combinatie met het voorgaande, geeft vertrouwen voor de toekomst.

ONDERTEKENING BESTUURSAKKOORD OP HET GLR

Woensdag 7 februari 2018 brachten Ingrid van Engelshoven (minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) en Ton Heerts (voorzitter MBO Raad) een bezoek aan het Grafisch Lyceum Rotterdam. Hier zetten zij hun handtekening onder het mbo-bestuursakkoord 'Trots, vertrouwen en lef'. Drie studenten van de opleiding Redactiemedewerker - Mina Emad Walliam, Thom van der Wal en Melissa van der Schans - maakten een verslag van het bezoek en voelden de minister aan de tand over de plannen voor het mbo. Bekijk de reportage op onze website www.glr.nl onder het kopje 'Nieuws'.

1.4.2 Ondernemingsraad

Sinds 2011 is er binnen het GLR sprake van één Ondernemingsraad voor de gehele stichting. De Ondernemingsraad bestaat, in tegenstelling tot de Medezeggenschapsraad, uitsluitend uit personeel van het GLR. De medezeggenschap van studenten en de ouders van het vmbo wordt door middel van een studentenraad mbo en ouderraad vmbo vormgegeven. De Ondernemingsraad voert regelmatig overleg met het College van Bestuur over aangelegenheden die zij van belang acht.

Inleiding

Het jaar 2018 stond voornamelijk in het teken van het herijken van de GLR-brede strategie, huisvesting van de vmbo-afdeling en de voorbereiding van enkele grote investeringen. Onderwijs is altijd een dynamisch proces van verder ontwikkelen en verder vernieuwen. De OR waakt over de consequenties die dit met zich meebrengt voor de gehele organisatie.

Samenstelling

In de loop van 2018 is mevrouw Hamerslag in verband met pensionering teruggetreden uit de OR. Tijdens de reguliere verkiezingen van 2018 zal in deze vacature worden voorzien. De OR heeft per 31-12-2018 één vacature en de invulling van de zetels is als volgt:

- Namens de kiesgroep mbo OP: Karin Hut, Erik Jonkman, Robert Marian, Janneke Woestenberg Peter van der Kooij
- Namens de Kiesgroep OBP/OOP: Tonja Toussaint en Linda Kroonsberg
- Namens de Kiesgroep vmbo OP: Mila Faria-Ramawadh

Dagelijks Bestuur OR

- Voorzitter: Peter van der Kooij
- Secretaris: Erik Jonkman

Doelstellingen van de OR in 2018:

- Onderwijsontwikkeling
- Jaartaakregeling
- Professionalisering
- Nieuwbouw/renovatie vmbo

Verleende instemmingen, adviseringen 2018

13/02/2018	Het opnemen van de functies Medewerker Voorlichting en Senior Adviseur Informatiemanagement in het functiegebouw	Instemming verleend
13/02/2018	Het contracteren van een externe dienstverlener om de aanbesteding van de nieuwbouw van het vmbo in de vorm van risicodragend projectmanagement te begeleiden.	Instemming verleend
19/04/2018	ICT organisatie: > Het opnieuw opnemen van de functie van Directeur ICT in het formatieplan. > Het opnemen van de functie van Hoofd Media, Entertainment & Technologie in het formatieplan. > Het opnemen van de hbo-functie van medewerker Media, Entertainment & Technologie.	Instemming verleend
02/10/2018	Vakantieplanning 2019-2020	Instemming verleend (Voor zover noodzakelijk)
02/10/2018	Protocol ongewenst gedrag	Instemming verleend
02/10/2018	Vakantieregeling 2018/ 2019	Instemming verleend
04/12/2018	Begroting	Gezamenlijk met de Studentenraad Instemming verleend aan de hoofdlijnen van de begroting 2019.
04/12/2018	Gebruik nieuwe documenten voor functionerings- en beoordelingsgesprekken	Instemming verleend aan pilot
04/12/2018	Generiek Functiehuis	Instemming verleend om Plan van Aanpak op te zetten. Definitieve instemming voorbehouden.

Cursussen OR-leden

De leden van de OR laten zich elk jaar bijscholen. De OR heeft als opleider en adviseur IMK- opleidingen uit Alphen aan den Rijn, een organisatie die o.a. gespecialiseerd is in OR-zaken en trainingen.

Vergaderdata

De vergaderingen van de OR vonden in 2018 plaats op 15 januari, 12 februari, 26 maart, 23 april, 4 mei, 25 juni, 11 september, 2 oktober, 17 oktober, 30 oktober, 27 november.

Overleg met het College van Bestuur

De overleggen met de bestuurder vonden in 2018 plaats op 13 februari, 3 april, 17 april, 26 juni, 2 oktober en 4 december. Belangrijkste onderwerpen op de agenda waren:

- medewerkerstevredenheid onderzoek (MTO);
- meerjarenformatieplan (MJF);
- huisvesting;
- huisvesting vmbo;
- kwaliteitsplan / A3-methodiek;
- invoering herziening kwalificatiestructuur.

Overleg met de Raad van Toezicht

De OR heeft tweemaal per jaar een overleg met de Raad van Toezicht. De OR kan hier zelf onderwerpen op de agenda plaatsen en hierover van gedachten wisselen met de leden van de Raad van Toezicht. Gesproken werd o.a. over:

- de A3-systematiek;
- het contact met de leerlingenraad;
- de krimp in personeel in 2018;
- het MTO;
- de nieuwe huisvesting VMBO ;
- uitkomst JOB-monitor;
- personeelsbeleid;
- De noodzaak van enkele grote investeringen

Overleg met de Arbo-Commissie

De voorzitter van de OR (dan wel een vervanger) is namens de OR vertegenwoordigd bij het overleg College van Bestuur/Arbo-Commissie.

1.4.3 Studentenraad

De medezeggenschap van studenten wordt zo veel als mogelijk op de onderwijsafdelingen georganiseerd. Daartoe organiseren we regelmatig studentenarena's, waar studenten rondom een specifiek thema kunnen meedenken en -praten. Daarnaast is er in 2018 driemaal een centrale studentenraad bijeen geweest voor overleg met het College van Bestuur. Ook is er in december 2018, tijdens een gemeenschappelijke vergadering met de Ondernemingsraad en het College van Bestuur, ingestemd met de hoofdlijnen van de begroting voor het jaar 2019.

1.4.4 Extern toezicht

De Inspectie van het Onderwijs en de accountant zijn de belangrijkste externe toezichthouders. De onderzoeken van de Inspectie bespreken we onder het kopje kwaliteitsborging (zie pagina 33). Met ingang van het verslagjaar 2016 is EY benoemd als accountant van het GLR. Deze controleert jaarlijks de jaarrekening. Een afvaardiging van de Raad van Toezicht is aanwezig tijdens het afsluitende gesprek met de accountant. De accountantscontroles worden regelmatig met de Raad van Toezicht geëvalueerd.

1.5 ORGANISATIEONTWIKKELINGEN

In 2018 heeft een aantal veranderingen in de organisatiestructuur plaatsgevonden. Deze veranderingen dragen in hoge mate bij aan de realisatie van SBF 5 en 6 uit de A3 2018-2019.

1.5.1 ICT-organisatie

Met behulp van externe expertise is een analyse gemaakt van de diverse ICT-onderdelen binnen het GLR.

We hebben geconstateerd dat:

- er meer leiding moet worden genomen over de samenhang in applicaties en technologie, vanuit de ontwikkelingen in het (media)onderwijs en technologie;
- het meerjaren ICT-beleid systematisch moet worden ontwikkeld, uitgevoerd, geëvalueerd en gecoördineerd;
- de reguliere dagelijkse (bedrijfsvoerende) ICT naar behoren is belegd, maar dat de ICT-functie op het (onderwijs)terrein van media en technologie veel sterker moet worden (door)ontwikkeld.

In de besprekingen naar aanleiding van deze constatering hebben we diverse scenario's opgesteld om de bovenstaande issues te ondervangen. Daarnaast kwamen we tot het inzicht dat, gelet op de (media)technologisering van ons onderwijsaanbod, wij als mediaschool de ontwikkeling en het beheer van die media & technologie veel intensiever in onze organisatie moeten beleggen. Er dreigt anders een te sterke afhankelijkheid van derde partijen te ontstaan. Onze eigen kennis en ervaring op het gebied van media, entertainment & technologie verder uitbouwen is een noodzaak om voorop te blijven lopen als innovatieve vakinstelling.

De conclusie was dat we behoefte hebben aan een sterke leidinggevende voor de ICT-afdeling, die met meer dan voldoende managementervaring en oog voor ons onderwijs de (meerjaren)ICT-regie kan oppakken. Ook missen we een functionaris die ons onderwijs verder kan brengen op het steeds belangrijkere kruispunt van media en ICT. Samen met het huidige Hoofd ICT Beheer, waarbij het accent van de werkzaamheden ligt op het operationele niveau, zouden zij met zijn drieën een team vormen, waarbij ze de ICT-ambities van het GLR naar een hoogstaand niveau verder kunnen ontwikkelen.

In de loop van 2018 is in deze vacatures - Directeur ICT en Hoofd Media, Entertainment en Technologie - voorzien.

1.6 OVERIGE ONTWIKKELINGEN

1.6.1 Notitie Helderheid

Volgens de 'Wet educatie en beroepsonderwijs' moeten onderwijsinstellingen verantwoording afleggen in het kader van de Notitie Helderheid uit 2003.

Thema 1: Uitbesteden

Bij het Grafisch Lyceum Rotterdam heeft in het jaar 2018 geen uitbesteding van onderwijs plaatsgevonden.

Thema 2: Investeren van publieke middelen in private activiteiten

Het Grafisch Lyceum Rotterdam investeert niet in private activiteiten.

Thema 3: Het verlenen van vrijstellingen

Bij het Grafisch Lyceum Rotterdam werden in 2018 een beperkt aantal vrijstellingen verleend voor het afleggen van toetsen of examenonderdelen Nederlands, Engels en/of Rekenen. In schooljaar 2017/2018: Nederlands 10, Engels 2 en Rekenen 5.

Thema 4: Les- en cursusgeld niet betaald door de deelnemer zelf

Het Grafisch Lyceum Rotterdam beschikt niet over een eigen fonds voor les- en cursusgeld.

Thema 5: In- en uitschrijving en inschrijving van deelnemers in meer dan één opleiding tegelijk

Voor in- en outputbekostiging wordt de deelnemer voor één opleiding aangemerkt. Er zijn geen deelnemers die meer dan één opleiding tegelijk volgen. Het is geen beleid om direct na 1 oktober of 1 februari deelnemers uit te schrijven. Er vindt interne controle plaats op de uitvoering van dit beleid.

8 studenten zijn tussen 1 oktober 2018 en 31 december 2018 gewisseld van crebonummer. Tussen 1 januari 2019 en 31 januari 2019 zijn 6 leerlingen gewisseld van crebonummer. Er zijn na 1 oktober 2018 (tot 1 februari 2019) 105 studenten ongediplomeerd uitgestroomd. De redenen liggen veelal op het gebied van verhuizing, gezondheidsredenen, verkeerde keuze van opleiding etc.

Er zijn geen gecombineerde trajecten Educatie/Beroepsonderwijs.

Thema 6: De deelnemer volgt een andere opleiding dan waarvoor hij is ingeschreven

Bij het Grafisch Lyceum Rotterdam zijn geen deelnemers die een andere opleiding volgen dan waarvoor ze zijn ingeschreven. Bij wijziging van crebonummer wordt de onderwijsovereenkomst aangepast.

Thema 7: Maatwerktrajecten

Bij het Grafisch Lyceum Rotterdam vinden geen maatwerktrajecten plaats.

Thema 8: Buitenlandse deelnemers en onderwijs in het buitenland

41 studenten hebben in het schooljaar 2017-2018 een stage in het buitenland gelopen. Hun onderwijs wordt echter grotendeels in Nederland verzorgd. 5 van de 41 stageplaatsen bevonden zich op een locatie buiten Europa.

1.6.2 Kwaliteitsplannen

In 2018 is er een eindrapportage over het BPV-plan ingediend. 'MBO in bedrijf' heeft deze eindrapportage als voldoende beoordeeld. Ter afronding van de planperiode 2015-2018 is een eindrapportage over het gehele kwaliteitsplan opgesteld en ingediend. De beoordeling door 'MBO in bedrijf' wordt afgewacht.

Inmiddels hebben we voor de periode 2019-2022 een nieuwe kwaliteitsagenda, met als titel 'Het leren centraal', ingediend conform de afspraken die de minister met de MBO Raad heeft gemaakt. Begin 2019 wordt de beoordeling van dit plan, door CKMBO, verwacht.

1.6.3 Keuzedelen

De invoering van de herziene kwalificatiestructuur is in 2018 afgerond. Het GLR heeft gekozen om het keuzedelenstelsel in te zetten om studenten zich te laten profileren en verdiepen in hun gekozen opleiding. Dit gebeurt door het ontwikkelen en aanbieden van configuraties van samenhangende keuzedelen. Ruim zeventig keuzedelen zijn in het onderwijs ingezet. Het merendeel daarvan is door onze eigen medewerkers ontwikkeld. Het is een omvangrijk, complex en intensief proces gebleken. Het heeft er wel voor gezorgd dat het GLR een uniek aanbod heeft van heel eigen keuzedelen en dat deze keuzedelen goed aansluiten op de vraag in de arbeidsmarkt en extra ontwikkelings- en onderscheidend vermogen aan de studenten biedt. Doordat we de keuzedelen, al dan niet samen met andere scholen en/of het bedrijfsleven, hebben ontwikkeld, hebben we er ook voor gezorgd dat de faciliteiten en het kennisniveau in de organisatie optimaal voor de uitvoering van de keuzedelen is.

Niet-gekoppelde keuzedelen

In het najaar van 2018 hebben 27 studenten verzoeken ingediend voor het koppelen van niet-gekoppelde keuzedelen in verband met een vrijstellingsverzoek naar aanleiding van het volgen van een tweede niveau 4-opleiding op het GLR. Al deze verzoeken zijn door de centrale examencommissie gehonoreerd.

Verantwoording schooleigen keuzedeel

Bij de opleidingen Mediavormgeven en Redactiemedewerker maken we van de mogelijkheid gebruik om een deel van de keuzedeelverplichting in te vullen met het schooleigen deel. Met dit schooleigen deel wordt de culturele oriëntatie op de twee opleidingen benadrukt. Dit cultureel georiënteerde schooleigen deel heeft een maximum van 240 sbu en wordt niet geëxamineerd. De kosten komen uit het reguliere onderwijsbudget. De invulling van het schooleigen deel is per opleiding verschillend.

Mediavormgeven

Bij de opleiding Mediavormgeven organiseren we in het eerste leerjaar voor 576 studenten en in het tweede leerjaar voor 500 studenten diverse culturele activiteiten, begeleid door docenten. Deze activiteiten bestaan o.a. uit een introductieprogramma voor eerste- en tweedejaars studenten met een museumbezoek of andere culturele activiteit; een dagexcursie of culturele klassenactiviteit; en een meerdaagse (buitenlandse) excursie. Tweedejaars studenten volgen een half jaar theoretisch onderwijs op het gebied van maatschappelijke en culturele trends en (kunst)historische stromingen. Tevens bieden we via het SURF-programma een groot aantal lezingen, workshops en andere activiteiten aan, waar de tweedejaars studenten uit kunnen kiezen. De onderwerpen zijn gerelateerd aan de creatieve omgeving van het beroepsperspectief. De activiteiten zijn op vaste momenten in de week en verspreid over een aantal maanden.

Redactiemedewerker

Bij de opleiding Redactiemedewerker bieden we het schooleigen deel aan in het eerste leerjaar. Het schooleigen deel gaat in op de maatschappij in context en ontwikkelingen die plaatsvinden, en de bewustwording en begrip daarvoor bij de student. Door de werkvorm en de inhoud van dit schooleigen deel ontwikkelt de student zijn culturele identiteit, die hij zeker nodig heeft bij de uitvoering van de toekomstige werkzaamheden. De activiteiten bestaan uit verschillende onderdelen:

- De eerstejaars studenten nemen deel aan een culturele introductieweek met een museumbezoek, architectuurwandeling of een ander cultureel component;
- Het docententeam zorgt voor de organisatie van culturele activiteiten in groepsverband. Denk hierbij aan bezoeken van festivals, exposities, musea, theaters, film, lezingen, workshops, enz. De docenten begeleiden ook diverse dagexcursies en culturele activiteiten in groepsverband.
- De studenten volgen een theoretische module Culturele en sociale geschiedenis van Nederland in Europese en mondiale context. Hierbij verdiepen studenten zich in culturele en maatschappelijke thema's en kunnen in beeld, woord en geschrift meerdere meningen toelichten, onderbouwen en weerleggen.
- Studenten bezoeken zelfstandig diverse culturele activiteiten in hun eigen leefomgeving.

1.6.4 Branchecode goed bestuur in het mbo

De Branchecode Goed bestuur in het mbo bevat afspraken en handreikingen voor Raden van Toezicht, Colleges van Bestuur en de horizontale dialoog. Deze afspraken zijn niet vrijblijvend. Er kan alleen van worden afgeweken wanneer er goede argumenten voor zijn. Instellingen die willen afwijken, leggen daarover verantwoording af in het geïntegreerd jaardocument. Het Grafisch Lyceum Rotterdam voldoet in 2018 aan de punten uit de code Goed bestuur in het mbo.

1.6.5 Beleid inzake beheersing van de uitkering na ontslag

Het GLR houdt zich aan de wettelijke regelingen bij ontslag. Mede om het risico voor ontslag van zittende medewerkers zoveel mogelijk te vermijden, werkt het GLR al jaren met inhuur van medewerkers via een payrollstelsel. Mocht ontslag onvermijdelijk zijn, dan is het doel om dit met de inzet van zo weinig mogelijk middelen vorm te geven. Mede door dit beleid is het aantal 'eigen wachtgelders' al jaren zeer gering.

2. ONDERWIJS

Het Grafisch Lyceum Rotterdam verzorgt opleidingen op vmbo- en mbo-niveau voor de grafische-, media,- en communicatiebranche. Voor het vmbo gebeurt dit op grond van de Wet op het Voortgezet Onderwijs en voor het mbo binnen het kader van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs.

In het dagonderwijs telt het GLR 4.136 leerlingen, waarvan 3.642 in het mbo en 494 in het vmbo (telling 1 oktober 2018). De komende jaren verwachten we een kleine krimp van het aantal mbo-studenten naar het niveau van medio 2012. Een en ander is het gevolg van de overgang van vier- naar driejarige onderwijsprogramma's. Om deze teruggang op te vangen, zijn er de laatste jaren iets meer studenten aangenomen.

Studenten, leerlingen en cursisten komen uit circa driehonderd woonplaatsen/gemeentes uit de provincies Zuid-Holland, West-Brabant en Zeeland. Regionaal bedient het Grafisch Lyceum Rotterdam 3.500 bedrijven (van zeer klein tot groot), die op een of andere manier betrokken zijn bij de school, bijvoorbeeld als stagebedrijf of deelnemer in klankbordgroepen en bedrijvenarena's.

2.1 MIDDELBAAR BEROEPSONDERWIJS (MBO)

Onderwijs is altijd in ontwikkeling, ook op het Grafisch Lyceum Rotterdam. We verbeteren constant het onderwijs, en behouden daarbij het goede. Een hoge kwaliteit van het onderwijs en de aansluiting op de beroepspraktijk, het vervolgonderwijs en goed burgerschap is het uitgangspunt. Bovendien moet dit onderwijs aantrekkelijk zijn voor onze studenten en uitvoerbaar zijn voor de organisatie.

Uitgangssituatie: van 12 mei 2016 tot en met 2 juni 2016 heeft de Inspectie van het Onderwijs het onderzoek naar de Staat van de Instelling uitgevoerd bij het Grafisch Lyceum Rotterdam. De inspectie baseert zich daarbij op het Toezichtkader BVE 2012 en het Addendum 2015. De algemene conclusie, zoals deze is opgenomen in het eindrapport van september 2016, luidt:

'We zien dat het Grafisch Lyceum Rotterdam een open en transparante instelling is, die haar sterke en zwakke punten goed in beeld heeft en gericht werkt aan de verbetering van de kwaliteit van haar onderwijs. Tegelijkertijd heeft ze oog voor borging van resultaten. De kleinschaligheid en de platte organisatie brengen korte lijnen en een informele cultuur met zich mee. Een risico hiervan kan zijn dat er te veel zaken informeel worden geregeld en er te weinig wordt vastgelegd. Bij het Grafisch Lyceum Rotterdam is dit niet aan de orde: de heldere kwaliteits- en overlegstructuur dragen bij aan eenduidigheid en aan het kwaliteitsbewustzijn van de instelling. Daar waar er risico's zijn, zijn ook reeds maatregelen genomen om het effect hiervan te beperken. Daar waar zaken goed lopen, wordt naar wegen gezocht om de goede praktijken verder uit te bouwen. Daar komt bij dat de docenten blijf geven van sterke vakbekwaamheid en inhoudelijke oriëntatie, en met inzet werken aan vernieuwing en verbetering van de opleiding, binnen de kaders die het Grafisch Lyceum Rotterdam centraal inzet. De risico's die wij hebben gesignaleerd en die in deze paragraaf genoemd zijn komen overeen met de risico-inschatting van de instelling zelf. De verbeteracties die zij onderneemt sluiten aan bij deze risico's. Gezien de geconstateerde daad- en sturingskracht hebben wij er voldoende vertrouwen in dat de instelling erin slaagt haar kwaliteit op peil te houden en te verhogen.'

In mei 2019 voert de Inspectie van het Onderwijs opnieuw een onderzoek uit naar de Staat van de Instelling. De uitkomsten van dat onderzoek zijn medio 2019 beschikbaar.

De studententevredenheid is in het schooljaar 2017-2018 gemeten via de tweejaarlijkse Job Monitor. Uit deze enquête blijkt dat studenten van het Grafisch Lyceum Rotterdam zeer tevreden zijn over hun opleiding en school. Het GLR krijgt het rapportcijfer 7,8 van zijn studenten en behoort daarmee tot de top van de mbo-scholen in ons land. Een oordeel waar we ons in herkennen en waar we trots op zijn.

2.1.1 Ontwikkelingen

Focus op Vakmanschap

De veranderopdracht die we hadden, met de invoering van de maatregelen uit Focus op Vakmanschap (Fov) en de herziening van de kwalificatiestructuur, is inmiddels afgerond. Alle niveau 4-opleidingen op het GLR zijn teruggebracht naar een driejarig traject. Dit betekende voor het schooljaar 2017-2018 een dubbele examinering bij de grote opleiding Mediavormgeven. Dit was een behoorlijke exercitie die gelukkig goed is verlopen. Voor alle opleidingen zijn de (configuraties van) keuzedelen gerealiseerd en de meeste zijn ook voor de eerste maal en soms zelfs voor de tweede maal geëxamineerd. De SBF 5 (*De nieuwe kwalificatiestructuur, inclusief keuzedelen en examinering, is volledig ingevoerd*) is daarmee tot zijn recht gekomen.

Toelatingsrecht

Een nieuwe ontwikkeling is de invoering van een vroegtijdige aanmelddatum voor en toelatingsrecht tot het mbo. Dit toelatingsrecht is per 1 augustus 2017 van kracht en heeft geleid tot een aantal aanpassingen in onze toelatingsprocedure. Voor alle opleidingen van het GLR geldt een numerus fixus. De toelatingsprocedure is geautomatiseerd en de aspirant-studenten kunnen voor een deel de procedure zelf plannen. Een medewerker van de stafafdeling Onderwijsorganisatie is speciaal aangesteld en bewaakt het aanmeldproces en ondersteunt de afdelingen bij de kennismakingsactiviteiten. Het Pedagogisch Advies Bureau is nauw bij dit toelatingsproces betrokken.

GLR
NEWSFLASH

MOONLIGHT FILMFESTIVAL

Studenten Mediamanagement organiseerden op 23 april 2018 een bijzonder evenement in de Rotterdamse bioscoop KINO: het Moonlight Filmfestival. Hier werden twintig 'short films' vertoond die de studenten zelf hadden gemaakt. Elk jaar krijgen de tweedejaars studenten Mediamanagement de opdracht om een film van 5 tot 6 minuten te maken in een genre dat ze zelf mogen bepalen. Ze schrijven het scenario, filmen alle beelden, voegen eventuele visuele effecten toe en monteren alles zelf. Ook organiseren ze een filmfestival waar de films worden vertoond aan docenten, studenten en een vakjury. Zij mogen allemaal stemmen op hun favoriete film. Studenten en docenten kozen voor 'De Routine', een short film geregisseerd door student Rosa Becks. De jury koos voor 'Game Changer', een Jerafay short movie. Beide films zijn uitgezonden op de tv-zender van OPEN Rotterdam!

Student-ambassadeurs

Nieuw in de toelatingsprocedure is de verplichte deelname aan een voorlichting. De aspirant-studenten komen een dagdeel naar het GLR en wonen een voorlichting bij over de opleiding die ze hebben gekozen. Deze voorlichting wordt verzorgd door huidige studenten van de betreffende opleiding, onder begeleiding van medewerkers. Deze voorlichters noemen we 'student-ambassadeurs' en we hebben er inmiddels ruim veertig. Naast de voorlichting verzorgen zij ook rondleidingen voor de aspirant-studenten terwijl de school volop in bedrijf is. Tijdens deze bijeenkomsten proberen we een zo reëel mogelijk beeld te schetsen van de dagelijkse gang van zaken. We hebben de ervaring dat men hierdoor soms zijn keuze aanpast: sommige aspirant-studenten kiezen voor een andere opleiding binnen het GLR of zelfs voor een andere school.

Toelatingsprocedure

In de nieuwe toelatingsprocedure zien we dat kandidaten eerder scherp in beeld hebben of de opleiding die ze hebben gekozen bij hen past. Ruim 1.000 aanmelders zijn voor of tijdens het eerste onderdeel - de beroepsbeeldtest - in de procedure afgehaakt. Men maakt deze test niet of niet af. Ook bij andere onderdelen zien we kandidaten afhaken. Uiteindelijk moeten de kandidaten vijf onderdelen doorlopen, waarna zij van ons een advies ontvangen. Veruit de meeste kandidaten nemen ons advies ter harte. Enkelen maken, ondanks een negatief advies, gebruik van hun toelatingsrecht. We volgen deze kandidaten komend jaar en zijn benieuwd naar de waarde van het advies.

Hoewel het prettig lijkt dat we erg veel aanmeldingen krijgen (ruim 3.700 voor schooljaar 2018-2019) werkt de populariteit ook in ons nadeel. Ruim 2.000 kandidaten moeten we teleurstellen, aangezien we willen voorkomen dat we veel te veel afgestudeerden tot een te krappe arbeidsmarkt zullen toelaten.

Samenwerken

Op het GLR proberen we de competentie 'samenwerken' op allerlei manieren te activeren en te ondersteunen. Zo hebben we in 2018 een overeenkomst gesloten met Hoylu, een bedrijf dat software maakt gericht op samenwerken. Met de tools van Hoylu kun je met anderen ideeën uitwisselen, plannings en presentaties maken, en bestanden delen. Omdat Hoylu 'webbased' is, is het technisch gezien mogelijk om samen te werken aan projecten met mensen aan de andere kant van de wereld. Dat biedt perspectief voor meer samenwerkingsprojecten met internationale scholen en hun studenten.

Verder zijn we in 2018 steeds meer gewend geraakt aan het werken met Microsoft Office 365. Een select groepje docenten is gestart met het werken met de applicatie Teams binnen Office. Deze dienst maakt samenwerken in een digitale omgeving mogelijk. Uit het onderzoek bleek dat Teams kan dienen als een tool voor studenten om hun opdrachten in te leveren bij bepaalde vakken. Ook bij samenwerkingsprojecten van medewerkers wordt Teams ingezet als tool om de samenwerking te vergemakkelijken.

'HET GLR VERWACHT DAT ER OP HET SNIJVLAK
VAN ICT EN DE AUDIOVISUELE WERELD VEEL
KANSEN VOOR ONZE STUDENTEN LIGGEN'

Audiovisuele wereld

Het GLR verwacht dat er op het snijvlak van ICT en de audiovisuele wereld veel kansen voor onze studenten liggen. In 2018 zijn er diverse onderzoeken gestart of uitgediept naar onderwerpen zoals robotica, video design, storage, prototyping en yachting. Daarover later meer bij het onderdeel Innovatie. Ook in onze eigen media-uitingen, zoals op onze website en social media, maken we steeds meer gebruik van bewegend beeld (video en animatie). Zo hebben we al enkele jaren student-vloggers die met hun vlogs een beeld geven van hun opleiding. Ook kiezen we steeds vaker voor uitleganimaties om (ingewikkelde) boodschappen helder over te brengen naar zowel studenten als medewerkers. Het spreekt voor zich dat deze ontwikkeling voor een belangrijk deel richting geeft aan de scholingsactiviteiten van medewerkers, de investeringen in de ICT-infrastructuur en lokaalinrichting. De schoolbrede studiedag voor onderwijzend personeel stond in 2018 dan ook in het teken van de audiovisuele mogelijkheden in de onderwijspraktijk. Elke afdeling maakte daarvoor een videoclip over de eigen opleiding. Ook waren er uiteenlopende (audiovisuele) workshops te volgen.

Professionalisering

De onderwijsafdelingen Podium- en evenemententechniek en Mediatechnologie hebben dit jaar extra aandacht geschonken aan het pedagogisch didactisch klimaat. Docenten volgden een training met de 'vijf rollen van de docent' als uitgangspunt. Een belangrijk doel van deze training is het terugbrengen van het aantal studenten dat zonder diploma de opleiding verlaat.

Daarnaast volgde een groot deel van de medewerkers een training collegiaal feedback geven.

Niet alleen docenten werken aan hun ontwikkeling, ook voor het management is continue professionalisering een must. Zij startten in 2018 gezamenlijk een opleidingstraject rondom onderwijskundig leiderschap. Ook heeft het managementteam, met het College van Bestuur en de leidinggevenden van de stafafdelingen, een training gevolgd rond het thema samenwerking: de Sokkenfabriek.

2.1.2 Onderwijsmodel

Aan de basis van elke opleiding ligt de kwalificatiestructuur. De inhoud van de kwalificatie bepaalt de inhoud van het onderwijs. Het onderwijsmodel geeft richting aan hoe de inhoud van het onderwijs wordt aangeboden. Dit onderwijsmodel is vanaf 2013 ontwikkeld en vanaf 2015 in de organisatie uitgerold. De SBF 4 (*Het onderwijsmodel is succesvol en herkenbaar ingevoerd*) was aanleiding om de werking van het onderwijs te evalueren.

Leerlijnen

Dit leidde ertoe dat het onderwijsmodel verrijkt is met de structuur van de leerlijnen. Elk curriculum bestaat uit verschillende samenhangende leerlijnen.

- Er zijn *praktijkgestuurde leerlijnen*, waarin integrale beroepsopdrachten worden uitgevoerd.
- Deze opdrachten 'sturen' de *kennisgestuurde leerlijnen*, waarin kennis, vaardigheden en methodieken worden getraind. Deze leerlijn is ondersteunend aan de praktijkgestuurde leerlijn.
- Daarnaast is er een *algemeen vormende leerlijn*, waarin rekenen, taal, loopbaan en burgerschap aangeboden worden.
- Tenslotte is er de *studentgestuurde leerlijn*. Dit is een door de student samengesteld pakket, waarmee hij kleur aan zijn eigen opleiding geeft.

De samenhang tussen de leerlijnen zorgt ervoor dat de vereiste werkprocessen van de kwalificatie behaald worden en bereidt de student voor op de arbeidsmarkt of vervolgonderwijs. De verhouding tussen de leerlijnen verandert in de loop van de studie. De kennisgestuurde leerlijn en de algemeen vormende leerlijnen nemen af, en de praktijkgestuurde leerlijn neemt verhoudingsgewijs toe. De opdrachten binnen de leerlijnen zijn aan het begin van de opleiding eenvoudig en worden stapsgewijs begeleid. Naarmate de opleiding vordert, neemt de complexiteit van de opdrachten toe en worden de opdrachten meer zelfstandig uitgevoerd. De afsluiting van de leerlijnen vindt plaats via toetsen en een aantal proeven van bekwaamheid, die op verschillende momenten in de opleiding op school plaatsvinden.

Overige evaluatiepunten

Door de evaluatie van het onderwijsmodel is er meer aandacht gekomen voor het beter benoemen en spreiden van de cijfermomenten. Ook is er de wens om de studentenarena's nog meer gestructureerd te laten plaatsvinden.

GLR
NEWSFLASH

GLR TROTSEERT ALPE D' HUEZ

In juni 2018 vond de 'Alpe d'HuZes' plaats, het jaarlijkse evenement waarbij duizenden deelnemers de legendarische Alpe d'Huez beklimmen voor het goede doel. Ook het GLR deed mee! Onder het motto 'opgeven is geen optie' beklom een aantal GLR-studenten en -medewerkers de berg meerdere malen. Team GLR werd ondersteund en begeleid door diverse medewerkers en studenten. Zo speelden studenten Mediamanagement een belangrijke rol in de organisatie, de Redactiemedewerkers en AV-studenten in de verslaggeving, en de Mediatechnologen in de techniek. Een succesvol project voor een mooi doel!

2.1.3 Onderwijsinhoud

De inhoud van ons onderwijs wordt voor een groot deel bepaald door de kerntaken uit de kwalificaties en keuzedelen. Ook de eisen die gesteld worden aan de centrale examens voor rekenen en taal en het programma voor loopbaan en burgerschap, zijn van grote invloed. Dat neemt niet weg dat er binnen die kaders veel ruimte is voor de eigen invulling van het onderwijs, met name voor het beroepsgerichte onderwijs. De beroepspraktijkvorming neemt daarbij een belangrijke positie in. Via het excellentieprogramma kiest de gemotiveerde student voor extra uitdaging, desgewenst met een internationaal component.

2.1.4 Taal en rekenen

Het taal- en rekenonderwijs is onderdeel geworden van de dagelijkse gang van zaken. Met het ombouwen van de leertrajecten van vier naar drie jaar is de plaats van het taal- en rekenonderwijs in het curriculum wel iets gaan schuiven. Het uitgangspunt is dat het AVO-onderwijs en het examen voor de aanvang van de stage is afgerond, zodat er een forse nadruk komt te liggen op de eerste twee jaar. Voor onze studenten blijkt het vak Engels geen enkel probleem te zijn en we zijn blij dat het mogelijk is geworden om op een hoger niveau te examineren. Bij het vak rekenen zijn de resultaten niet goed maar inmiddels wel stabiel. We zien wel dat de voortdurende onzekerheid over het wel of niet mee laten tellen van de examenresultaten van het vak rekenen bij de slaag-/zakbeslissing, niet bijdraagt aan verbetering van de resultaten.

'VOOR ONZE STUDENTEN BLIJKT HET VAK
ENGELS GEEN PROBLEEM TE ZIJN, WE ZIJN
BLIJ DAT HET MOGELIJK IS OM OP EEN HOGER
NIVEAU TE EXAMINEREN'

2.1.5 Leren, Loopbaan en Burgerschap

Om goed in onze samenleving mee te kunnen doen, is alleen een voorbereiding op een beroep niet voldoende. Het document Leren, Loopbaan en Burgerschap (LL&B) van het ministerie van OCW speelt daarop in. In dit document staan de eisen beschreven waar de studenten in het middelbaar beroepsonderwijs aan moeten voldoen.

2.1.6 LOB

Een student wordt niet alleen opgeleid voor een beroep of een vervolgopleiding, maar ook klaargestoomd voor de maatschappij. Belangrijk is dat hij zelfstandig keuzes leert maken. Wie ben ik? Wat kan ik? Wat wil ik? Waar kan ik dat? Wie en wat zet ik in om dat te bereiken? Dat zijn de centrale vragen waar een antwoord op gevonden moet worden. Zelfreflectie en leren leren zijn daarbij belangrijke competenties. Deze onderwerpen hebben altijd een plaats gehad binnen de onderwijsprogramma's, maar het LOB-project (loopbaanoriëntatie en -begeleiding) heeft tot doel om hier meer samenhang in te brengen en een vergelijkbare werkwijze voor de hele school te ontwikkelen die aansluit op de ontwikkelingen in het vo en hbo. De oriëntatie op het toekomstig beroep en werkveld draagt ertoe bij dat studenten de juiste keuzes maken voor een passende (vervolg)studie en beroep. Bedrijfsbezoeken, stages, beroepsopdrachten etc. kunnen een onderdeel zijn van deze oriëntatie. LOB is een onderdeel van de kwalificatie en diplomering en behoort daarom een herkenbare plek in het reguliere onderwijscurriculum te hebben. In 2017 is een visiedocument geschreven, onderzoek gedaan en de evaluatie ervan gepresenteerd. De invulling van LOB is in 2018 nog volop in beweging en per onderwijsafdeling worden eigen keuzes gemaakt.

2.1.7 Sport

Sporten is een verplicht onderdeel van het onderwijsprogramma van het Grafisch Lyceum Rotterdam en richt zich op vitaal burgerschap. Het Sportbureau van het GLR biedt de sporten aan in module-, of clinic-vorm en meerdaagse sportactiviteiten. De student heeft vrije momenten in zijn weekrooster, op die momenten kan hij sporten. Het is de verantwoordelijkheid van de student zelf om het verplichte aantal sportmodules te behalen.

2.1.8 Beroepspraktijkvorming (bpv/stage)

De beroepspraktijkvorming (bpv) wordt sinds 1990 georganiseerd door het Stagebureau. Het Stagebureau is binnen het Grafisch Lyceum Rotterdam de afdeling die zich bezighoudt met coaching van studenten tijdens de stageperiode en met professioneel relatie- en accountmanagement. In 2018 zijn er 1.800 studenten op stage geweest, in totaal hadden we ruim 2.000 stageplaatsen en zijn er 5.000 bedrijfsbezoeken geweest.

Op stage

Studenten die aan de stageperiode in hun opleiding toe zijn, worden gekoppeld aan een stagecoördinator met bedrijfscontacten in de regio waar de student woont. Onder begeleiding van de stagecoördinator zoekt de student naar een stageplek bij een door het SBB geaccrediteerde organisatie. De studenten kunnen hierbij gebruikmaken van de lijst passende stagebedrijven, die ze van de stagecoördinator hebben gekregen tijdens de intake. Daarnaast hebben we onze eigen database met stagevacatures die recent zijn aangemeld door relaties waar we goede ervaringen en contacten mee hebben. De stagecoördinator bezoekt de student meerdere malen per stageperiode en gaat daarbij in gesprek met de student en praktijkopleider. Ze bespreken de voortgang van de opleiding en stage, maar ook bedrijfs- en brancheontwikkelingen. Hiermee signaleren we trends en ontwikkelingen in het bedrijfsleven, die we bespreken met de afdelingsdirecteuren van de opleidingen.

Verbeterplan BPV

In november 2017 is het bpv-verbeterplan dat we hebben opgesteld en ingediend, goedgekeurd door MBO in Bedrijf. In juli 2017 hebben we een tussenrapport met resultaten ingeleverd en dit is beoordeeld met een voldoende. In juli 2018 is de eindrapportage ingeleverd en deze is ook met een voldoende beoordeeld. Eén van de onderdelen uit het verbeterplan is 'het verbeteren van de match tussen student en stagebedrijf'. Hiervoor hebben we in april 2017 en april 2018 een Meet & Match-dag georganiseerd. Bedrijven hebben zichzelf en hun stagevacatures gepresenteerd aan de studenten op een stagemarkt. Studenten hebben middels een elevatorpitch contact gelegd met de bedrijven. Daarnaast hebben studenten hun portfolio gepresenteerd aan contactpersonen van bedrijven die daar feedback op hebben gegeven. Een aantal derdejaars studenten die op stage waren, zijn terug gekomen naar school en hebben aan groepen studenten hun stage-ervaringen gedeeld.

Input bedrijven

De SBF 8 (*Het beroepenveld heeft vertrouwen in de inhoud van de opleidingsprogramma's (incl. keuzedelen, stages en examinering)*) is voor een vakschool als het GLR essentieel en het GLR werkt continu op diverse manieren samen met het bedrijfsleven. Dit uit zich bijvoorbeeld in hun betrokkenheid bij de invulling van stages en hun zitting in de beroepenveldcommissies of deelname aan de bedrijvenarena's. Tijdens een bedrijvenarena gaan bedrijven met elkaar in gesprek en zijn docenten, stagecoördinatoren en opleidingsdirectie toevoegden. Daarna wordt er een discussie gehouden die wordt geleid door een gespreksleider. Uit de bedrijvenarena's komen actiepunten naar voren, waar de onderwijsafdelingen mee aan het werk gaan.

Het bedrijfsleven is op meer punten betrokken bij ons onderwijs; deze professionals geven reflectie of verzorgen een deel van het onderwijs, geven feedback op bijvoorbeeld de examinering of zijn betrokken bij de totstandkoming van keuzedelen. We geven een aantal voorbeelden:

- Groot aantal workshops, gastlessen en presentaties door personen uit het bedrijfsleven bij alle onderwijsafdelingen van het GLR.
- Portfolioreview (fotografie) door beroepsfotografen.
- Inzet van ZZP'ers als praktijkbegeleiders bij ondernemende studenten.
- Deelname van studenten aan events en samenwerkingen met organisaties, zoals het Incubator Dutch Game Garden, IFFR, het Erasmus MC, Museum Boijmans, Hofbogen, Hogeschool Rotterdam, basisscholen (OBS de Plevier), middelbare scholen (Hugo Grotius Delft) etc.
- Betrokkenheid van bedrijven bij validering en afname van examens.
- Samenwerking bij (internationale) projecten met het regionale bedrijfsleven.
- Het GLR zit in een klankbordgroep van '100% Hedendaags', de samenwerkende culturele instellingen in de Witte de Withstraat.
- De cloudweek en SURF waarbij meerdere bedrijven ondersteuning bieden.
- Bezoek aan beurzen en bedrijven met studenten en docenten. Jaarlijks terugkerend zijn o.a.: Integrated Systems Europe (ISE) en International Broadcast Convention (IBC).

2.1.9 Examinering en Examencommissie

De Centrale Examencommissie van het GLR is verantwoordelijk voor het borgen van de kwaliteit van de examinering en het examenproces van het GLR en legt verantwoording af aan het College van Bestuur. Het betreft zowel de landelijke centrale examens, de kwalificerende examens als de examinering van de keuzedelen.

Taken Examencommissie

De Centrale Examencommissie heeft een controlerende functie; de commissie stuurt, controleert en evalueert het gehele examenproces. Specifieke taken zijn het aansturen van de vaststellingscommissie, het diplomerende van studenten, het in behandeling nemen van klachten van studenten met betrekking tot de afname van een examen, en het evalueren van het examenproces. Daarnaast is de Centrale Examencommissie verantwoordelijk voor de afname van centraal ontwikkelde examens en de vaststelling van de resultaten van centraal ontwikkelde examens. De commissie is onafhankelijk van lijnverantwoordelijkheden samengesteld. Naast deze Centrale Examencommissie zijn er meerdere decentrale examencommissies opgericht, die in de onderwijsafdelingen de regie voeren op de beroepsgerichte examinering.

Om de examinering te verbeteren, wilden we aanvankelijk het aantal decentrale examencommissies verkleinen. Maar na een risicoanalyse hebben we ervoor gekozen om de vaststelling van de exameninstrumenten op centraal niveau te gaan organiseren. Ook hebben we per decentrale examencommissie een examencoördinator (0,7 fte) benoemd, die als spin in het web het gehele examinerings- en diplomeringsproces in de gaten houdt. Daarnaast is de administratie verder verbeterd, zodat ook studenten een constant en actueel beeld hebben van de resultaten van de examinerende en diplomerende onderdelen.

Aandachtspunten examinering 2018

Het onderwijsmodel van het GLR is erop gericht om zo beroepsgericht mogelijk op te leiden. De beroepsgerichte opdrachten en een beroepsgerichte onderwijsomgeving bieden daarvoor de basis. De logische consequentie van deze keuze, is dat ook de examinering zo beroepsgericht mogelijk wordt ingericht. De beroepsgerichte examinering vindt steeds vaker plaats op basis van een examenportfolio, dat tijdens de stageperiode wordt opgebouwd. Voor een goede uitvoering van deze nieuwe vorm van examinering, is er een scholingstraject gestart. Het betreft de scholingen voor constructie, vaststelling en afname van examens en deze worden inmiddels regelmatig herhaald. Om het aantal examenmomenten te verkleinen, is er gestart met meer samenloop van examenmomenten. Het gaat dan vooral om de mondelinge taalexamens, die gelijktijdig plaatsvinden met de examinering van het beroepsgerichte deel.

'DE BEROEPSGERICHTE EXAMINERING VINDT STEEDS VAKER PLAATS OP BASIS VAN EEN EXAMENPORTFOLIO, DAT TIJDENS DE STAGEPERIODE WORDT OPGEBOUWD'

2.1.10 Excellentieprogramma

Een van de uitgangspunten van het onderwijsmodel is om meer ruimte te creëren voor maatwerk. Maatwerk voor de student die extra ondersteuning nodig heeft én maatwerk voor de student die meer aan kan dan het standaardprogramma. De instroom van onze studentenpopulatie is dermate gedifferentieerd dat het standaardprogramma niet meer voor alle vragen een antwoord kan bieden. Maar ook de studenten die op een aspect meer ondersteuning nodig hebben (bijv. rekenen) kunnen op een ander aspect juist excelleren.

Structuur in excellentieaanbod

In de cultuur van het GLR heeft het streven naar excellentie onbewust altijd een prominente plaats ingenomen. Er is dan ook al geruime tijd sprake van een duurzame excellentiecultuur. Deze excellentiecultuur is echter nooit als zodanig benoemd. Gestimuleerd door de kwaliteitsafspraken tussen het ministerie van OCW en de MBO Raad, krijgt dit excellentieaanbod meer structuur. Bij excellentie gaat het om de vraag: 'Wat hoort thuis in een excellentieprogramma?', ofwel: wat is normaal en wat is bijzonder? Wat hoort bij de kwalificatie en wat past beter binnen de keuzedelen? Dit is in de periode 2016-2017 vastgelegd. Aansluitend hierop is ook bij alle opleidingen een keuze gemaakt voor excellentie-onderdelen.

Er is inmiddels sprake van een succesvol excellentietraject waarin we steeds meer trachten om innovaties in de markt middels kortlopende pilots met goede studenten uit te proberen. Zo kunnen we nagaan of bepaalde ontwikkelingen een plaats in het vaste curriculum "verdienen".

GLR XL

Het excellentieprogramma gaat er vanuit dat er voor alle studenten ruimte moet zijn om te excelleren. Talent kan zich bij elke student op een ander aspect manifesteren. Een breed aanbod is daarom gewenst. Alle studenten krijgen de mogelijkheid om zich bovenop het basiscurriculum op onderdelen te onderscheiden. In de praktijk verwachten wij dat niet meer dan 15% van de studenten ook daadwerkelijk in aanmerking komt voor deelname aan het excellentieaanbod GLR XL. Het gaat dan om 150 studenten per cohort. In de nieuwe excellentieaanpak, waarin onderdelen van het bestaande aanbod en nieuwe onderdelen bij elkaar worden gebracht, worden drie uitgangspunten onderscheiden:

1. Herkennen

Het vaste curriculum biedt studenten in de toekomst de gelegenheid om te laten zien dat hij/zij meer aankan dan de gemiddelde student. Dit blijkt tijdens het reguliere onderwijs uit tempo, werkwijze, vaardigheden, creativiteit en de behaalde resultaten. Daarnaast kijken we naar nieuwsgierigheid, omgang met werkdruk, kritische zelfreflectie en de communicatieve vaardigheden van de student. Voor studenten die in aanmerking komen voor verdiepen en verbreden, is in het eerste jaar een aanbod beschikbaar binnen het reguliere onderwijs.

2. Faciliteren

Het GLR XL-aanbod biedt vervolgens de mogelijkheid om te verdiepen en te verbreden. Naar verwachting is dit voor 15% van de studenten aan de orde.

3. Waarderen

Het resultaat van de excellentie-activiteiten kan een plaats krijgen in het examenportfolio.

Enkele voorbeelden van excellentieonderwijs op het GLR:

GLR Summerschool

Voor de derde zomer op rij vond in juli 2018 de GLR SummerSchool plaats. Dit is een excellentieproject dat twee weken duurt en waarbij studenten van twee partnerscholen in Zwitserland, samen met de GLR-studenten werken aan videoprojecten, afgewisseld met culturele uitstapjes. In 2018 hebben twee studenten van onze partnerschool in Paramaribo, Suriname, een wildcard gekregen. De meerwaarde voor de GLR-docenten is dat dit project tot uitvoering komt samen met twee docenten uit Zwitserland. Dit zorgt voor een interculturele kennisuitwisseling.

The Bridge

Het mbo-curriculum biedt de basis om succesvol te kunnen doorstromen naar het hbo. De trajecten die in de vierjarige structuur tot nu toe aangeboden werden, zoals de masterclass, de plusklas en de bridging-module, gaan op in een nieuw te ontwikkelen traject met als werktitel 'The Bridge'. Het doel van dit traject is om studenten voor te bereiden op specifieke vervolgopleidingen in het hbo.

Bridging Class

Het GLR heeft al een programma voor doorstroming naar universiteiten in Engeland. Het voorbereidende programma, de Bridging Class, maakt het voor de GLR-studenten mogelijk om in te stromen in het laatste studiejaar van de bachelorsopleidingen. Hadden we in 2017 nog slechts 120 belangstellenden op de voorlichtingsavond, in 2018 waren dit er meer dan 170! In 2018 zijn uiteindelijk twaalf studenten doorgestroomd naar onze partner in Northampton. Eind 2018 zijn 26 studenten geselecteerd voor de Bridging Class. Naar verwachting stromen zij allemaal door naar onze partners in Northampton en Newcastle.

Masterclass

Ook dichterbij huis werken we aan een goede doorstroom naar het vervolgonderwijs en dan specifiek het kunstvakonderwijs. Talentvolle studenten Graphic Design worden geplaatst in de Masterclass. Het gaat jaarlijks om een groep van dertig studenten. Het onderwijs aan de masterclass biedt meer uitdaging door de realistische opdrachten en wedstrijden waaraan de studenten deelnemen. Veel studenten uit de Masterclass stromen door naar het kunstvakonderwijs in het hbo.

Plusklas

Studenten die zich willen voorbereiden op de toelating op een kunstacademie volgen, naast hun reguliere lesprogramma, een aanvullend programma van de Plusklas. Daarbij is er aandacht voor meer autonome kunstdisciplines, conceptontwikkeling en portfolio. Het gaat jaarlijks om een groep van dertig studenten. Zij bezoeken, buiten de reguliere open dagen, verschillende kunstacademies en krijgen een portfolioreview door docenten en studenten van kunstacademies. De voorbereiding blijkt effectief; veel studenten uit de Plusklas stromen soepel door naar de kunstacademie.

Person Vue certificering

Studenten die zich willen onderscheiden op het vlak van de beheersing van praktische, technische vaardigheden, kunnen hun kennis verdiepen door middel van trainingen via Bureau Scholing van het GLR. Bureau Scholing is geaccrediteerd door Pearson Vue (www.pearsonvue.com) om examens af te nemen voor alle grote marktpartijen in de ICT-sector. Studenten (en docenten) kunnen gebruikmaken van deze mogelijkheid. In de praktijk nemen we vooral examens af voor officiële trajecten van Adobe, Microsoft, Apple en Autodesk. De voorbereiding op deze examens maakt onderdeel uit van het aanbod van Bureau Scholing. Door middel van deze marktconforme erkenning van kennis en vaardigheden, bovenop het mbo-programma en -diploma, maken de studenten een vliegende start op de arbeidsmarkt. De voorbereiding op en de afname van deze certificering vindt buiten de reguliere lessen plaats. De studiebelasting verschilt per onderdeel maar komt gemiddeld op 40 uur per certificaat uit.

'IN ONZE HUISSTIJL IS EEN PROMINENTE
PLEK WEGGELEGD VOOR WERK VAN STUDENTEN:
WE GEVEN HEN HIERMEE EEN EERSTE PODIUM
OM HUN WERK TE EXPOSEREN'

Content GLR-huisstijl

In de communicatiemiddelen en huisstijl van het GLR is een prominente plek weggelegd voor het werk dat de studenten maken. We geven hen hiermee een eerste podium om hun beste werk te exposeren, ook een vorm van excellentie. Het werk is te zien in de brochures en folders en op het briefpapier, visitekaartjes, website, open dag-posters, kalenders, bioscooptrailers, advertenties. Daarnaast is het werk te zien op zo'n zeventig grote wanden in de school. Een en ander altijd met naamsvermelding. Jaarlijks gebruiken we het werk van zo'n 130 studenten voor deze uitingen.

Opleidingsoverstijgende projecten

In de nieuwe specialistenopleiding 'Ondernemen in de Creatieve Industrie', die wij GLRXTRA noemen, werken de deelnemende studenten een heel jaar interdisciplinair samen aan het opzetten van een eigen onderneming. Het afronden van het traject is mede hierdoor ook civiel van grote waarde. Als mooi voorbeeld van een dergelijke opdracht is een groep leerlingen, die de deelname van GLR-medewerkers aan Alp d'HuZes de gehele dag live heeft uitgezonden. Alle disciplines en opleidingen die daarbij een rol spelen, werkten samen aan dat project. Dit project illustreert een ontwikkeling die inmiddels is ingezet: studenten krijgen in het tweede jaar van hun opleiding de kans om in opleidingsoverstijgende themaprojecten samen te werken. Dit is een andere invulling van het excellentietraject dan eerst voorzien, maar blijkt aan een behoefte van studenten en medewerkers te voldoen. Het dient in de komende planperiode als kapstok van excellentie.

Een ander voorbeeld is Project Catwalk. Studenten Mediamanagement en Redactiemedewerker organiseerden eind april een modeshow, waar ook meteen een mode-glossy werd gelanceerd. Studenten moesten solliciteren om aan dit project mee te mogen doen. Bij de realisatie werd er samengewerkt met de afdeling Podium- en evenemententechniek.

Wedstrijden en Skills

In de beroepspraktijk, waar het GLR voor opleidt, worden veel opdrachten pas gegund na een selectie middels een competitie, na inschrijving of een prijsvraagvorm. Om die reden is 'competitie' in allerlei vormen een veel gebruikte werkvorm in ons onderwijs. Op deze wijze ervaren de studenten de kritische ogen van de externe opdrachtgever, de beoordeling en de werkdruk die daarbij hoort. Ook werken ze zo bewust aan de opbouw van hun portfolio. Daarom stimuleren en ondersteunen wij studenten om zich te meten en deel te nemen aan externe competities. Zowel stedelijk als nationaal en internationaal. Regelmatig met groot succes.

De Skills-wedstrijden bieden een goede aanvulling hierop. Tot vijf jaar geleden was het GLR een vaste deelnemer aan de Skills-wedstrijden, maar we zijn hiermee destijds gestopt door de hoge kosten. Op basis van de nieuwe financieringsmogelijkheden is het GLR weer gaan deelnemen aan de wedstrijden en we hebben de finale bereikt.

GLR
NEWSFLASH

GLR-STUDENTEN TONEN HUN 'SKILLS'

Het Grafisch Lyceum Rotterdam deed goede zaken in maart 2018 tijdens Skills The Finals, de Nationale Kampioenschappen vakwedstrijden voor het vmbo en mbo. Ons vmbo-team - met leerlingen Daan Swart, Tessa Lampen en Bo Verhoef - pakte goud in de categorie Media, Vormgeving & ICT. Mbo-student Sten van Harten wist in de categorie ICT Beheer het zilver binnen te slepen. Hij mocht eind september afreizen naar Budapest voor de EuroSkills. Hier verzamelden jonge vakmensen uit heel Europa, tot de leeftijd van 25 jaar, om tegen elkaar te strijden om de Europese titel 'beste vakman of vakvrouw'. Sten mocht samen met Luuk Isbouts van ROC ter Aa Team NL vertegenwoordigen in de categorie ICT. De jongens werden tiende.

2.1.11 Internationalisering

Internationalisering is voor het GLR niet een op zichzelf staand doel. Internationalisering is een middel om de kansen voor studenten en docenten te verbreden naar een groter geografisch gebied en zo andere culturen en andere manieren van werken te leren kennen, en andere kennis op te doen. Het GLR heeft een belangrijk netwerk opgebouwd van scholen en universiteiten die actief zijn in ons werkgebied. We worden meer en meer gezien als de instelling die vooroploopt in het vakgebied. We stellen ons hierbij ook graag op als initiatiefnemer in plaats van volger.

Commercialpolis

Commercialpolis is een project dat als doel heeft kennis te verzamelen en te ontsluiten voor andere scholen in Europa op het gebied van storytelling in commercials. Het GLR is initiatiefnemer en coördinator, en instellingen uit Madrid, Lissabon, Gent, Newcastle, St. Gallen en Jyväskylä nemen hieraan deel (zie ook www.commercialpolis.eu). Dit project loopt vanaf 2016 en ronden we in 2019 af met een bijeenkomst in Rotterdam. In 2018 waren er voor Commercialpolis drie bijeenkomsten van vijf dagen (Jyväskylä, St. Gallen en Madrid), waaraan gemiddeld zestig deelnemers uit zeven verschillende landen deelnamen. Het GLR was vertegenwoordigd met achtereenvolgens vier, zes en vier studenten, en drie, vier en vier docenten. Het succes van Commercialpolis heeft ervoor gezorgd dat - op initiatief van het GLR - alle partners in 2019 een nieuw project zullen aanvragen.

Andere internationaliseringsprojecten

Naast Commercialpolis is er nog een aantal grote internationale projecten, zoals de SummerSchool en de Bridging Class. Deze worden bij het onderdeel Excellentie verder toegelicht.

In 2018 heeft het GLR het initiatief genomen om de Rotterdamse Internationaliseerders bij elkaar te brengen om zo meer kennis en inzichten met elkaar te kunnen delen. De 'Rotterdamse Internationaliseerders' van Albeda, Zadkine, HMC, STC en Wellant komen nu eens in de twee maanden bij elkaar.

In 2018 heeft het GLR erkenning gekregen voor haar internationale ambities en werkwijze in de vorm van een ERASMUS+ charter.

GLR
NEWSFLASH

TAART VAN VODAFONE

Ieder jaar krijgen tweedejaars studenten van de opleiding AV-specialist de opdracht om een tv-commercial naar keuze na te maken. Guus, Jarno, Mirthe, Brian en Jamie (klas A2VP) kozen voor een commercial van Vodafone. 'Ik vond het een heel vet idee om deze na te maken', vertelt Guus. 'Ik moest de rest van mijn groepje wel overtuigen, want het was nou niet bepaald een makkelijke opdracht.' Maar het werd een groot succes. De marketeers van Vodafone waren zo onder de indruk van de commercial, die zij via social media voorbij zagen komen, dat zij naar het GLR kwamen. Ze trakteerden de hele klas op taart en de vijf makers van de commercial mochten een opname van The Voice of Holland bijwonen

Stages in het buitenland

De stages in het buitenland worden georganiseerd door het, al eerder benoemde, Stagebureau. Stagiairs worden daarbij begeleid door een speciale stagecoördinator Buitenland. Zij verzorgt de voorlichting aan studenten en ouders door middel van persoonlijke gesprekken, klassenbezoeken en voorlichtingsbijeenkomsten. In het schooljaar 2017-2018 zijn in totaal 41 studenten naar het buitenland gegaan. 36 van hen bleven binnen Europa, waaronder in Londen, Barcelona, Oslo en Berlijn. Vijf studenten hebben het iets verderop gezocht en zijn naar Australië, Nieuw-Zeeland, Curaçao en Aruba vertrokken. Studenten die in het buitenland zijn geweest, geven zelf aan dat ze er zelfstandiger van zijn geworden en meer zelfvertrouwen hebben gekregen. Ze hebben veel contacten opgedaan, veel van een andere cultuur meegekregen en zijn wereldser geworden.

Tijdens de periode in het buitenland onderhoudt de stagecoördinator de contacten met de studenten en praktijkopleiders via e-mail, Skype en Facetime. Daarnaast informeert zij de mentor over de voortgang van de student. Om de communicatie met het stagebedrijf in het buitenland zo gemakkelijk mogelijk te maken, zijn alle factsheets en stagemappen van de opleidingen vertaald in het Engels.

De stagecoördinator buitenland geeft ook informatie over de Erasmus+ subsidie. Dit is een subsidie voor studenten die stagelopen in het buitenland binnen de grenzen van de Europese Unie. Hiermee krijgen ze een aanzienlijke financiële ondersteuning voor het verblijf in het buitenland. Daarnaast zorgt zij dat alle documenten en dossiers hiervoor op orde zijn. In het kader van de Erasmus+ werkt de stagecoördinator buitenland zeer nauw samen met de Senior International Officer (SIO) die naast buitenlandse projecten, verantwoordelijk is voor de subsidieaanvraag binnen het Grafisch Lyceum Rotterdam.

2.1.12 Kwaliteitsborging

Uit de diverse rapporten, enquêtes en onderzoeken blijkt steeds opnieuw dat het GLR zich in de top van het Nederlands onderwijs mag rekenen. Wij zijn trots op deze prestatie en doen er alles aan de kwaliteit van ons onderwijs en onze instelling te blijven bevestigen. Het strategisch beleidsplan en het kwaliteitsplan vormen de basis van en inspiratie voor alle activiteiten van het Grafisch Lyceum Rotterdam. Als handvat voor het ontwikkelen en borgen van de beleidskaders, hanteren wij als GLR het zogenaamde INK-model met de daarbij behorende managementcyclus van Plan-Do-Check-Act. Hiermee ontstaat structureel inzicht en overzicht op welke wijze onze activiteiten samenhangen en welke keuzes wij - gelet op onze ambities - willen maken.

Planvorming

Eenmaal per vier jaar stelt het GLR een strategisch beleidsplan op. Het kwaliteitsplan hangt hiermee samen. Op basis van dit strategisch beleidsplan, de politieke en maatschappelijke ontwikkelingen, onderzoeksresultaten (gevraagd en ongevraagd), gesprekken met OR, Raad van Toezicht en studenten, wordt in augustus (direct voorafgaand aan het nieuwe schooljaar) het nieuwe jaarplan in de vorm van een kaderbrief vastgesteld. In 2015 hebben we hiervoor de A3-methodiek (www.a3methodiek.nl) geïntroduceerd en deze methodiek passen we sindsdien jaarlijks toe.

GLR
NEWSFLASH

EERSTE DIPLOMA'S AV PRODUCTIE IN SURINAME

Paramaribo, met zijn 300.000 inwoners, telt zo'n achttien televisiestations. Uit onderzoek bleek dat er behoefte was aan meer geschoolde mensen voor camera en editing. Dat was voor het NATIN reden om een opleiding in deze richting te willen starten. Het NATIN zocht eerst hulp bij The Back Lot, een faciliteringsbedrijf voor de filmindustrie in Suriname. The Back Lot zocht op zijn beurt weer contact met het GLR. Het GLR en het NATIN kregen uiteindelijk subsidie om de samenwerking op te zetten. Hierdoor kon de av-opleiding aan het NATIN in 2015 beginnen. De docenten van het NATIN zijn twee keer naar het GLR gekomen om te kijken hoe wij onze opleiding organiseren. Docenten van het GLR zijn drie keer naar Suriname geweest om advies te geven en een toelichting te geven bij het GLR-lesmateriaal. En nu zijn de eerste diploma's uitgereikt aan de studenten van het NATIN die de opleiding AV Productie hebben gevolgd! Een opleiding geheel naar het model van het GLR, met prachtige apparatuur, mooie lokalen en studio's en serieuze docenten.

A3 kaderbrief

In de A3 kaderbrief staan de doelstellingen voor het voorliggende schooljaar. Het gaat om doelstellingen die in een schooljaar extra aandacht verdienen en input geven voor GLR-brede projecten. Voordat de A3 voor het nieuwe schooljaar wordt vastgesteld, worden de resultaten van het afgelopen schooljaar integraal met het managementteam en het College van Bestuur besproken.

Elke onderwijsafdeling vertaalt de doelstellingen naar gewenste resultaten en bijbehorende acties voor de eigen afdeling. Het complete managementteam bespreekt de voortgang in een wekelijkse stand-up (overgenomen uit de methodiek LeerKRACHT).

Op basis van de afdelingsplannen vindt de vertaling plaats naar de begroting voor het volgende kalenderjaar. Het College van Bestuur bespreekt deze afdelingsplannen vervolgens tweemaal per jaar met de afdelingsdirecteur. Zodoende ontstaat inzicht in de belangrijkste successen vanuit het jaarplan. Belemmingen die een succesvolle uitvoering van het jaarplan beïnvloeden, worden vanzelfsprekend ook besproken. Een en ander wordt ook regelmatig besproken met de Raad van Toezicht, Ondernemingsraad en Studentenraad.

MT projecten

Uit deze A3-jaarplannen volgen projecten die relevant zijn voor het gehele GLR. Deze projecten worden middels een daarvoor ingericht overleg (MT projecten) aangestuurd en gemonitord. Een aantal voorbeelden van deze projecten lichten we toe in het onderdeel *Innovatie*. Tevens is een vaste documentenstructuur ingericht voor startdocumenten en de monitoring van het project.

Kennisontwikkeling

Uit de A3 kaderbrief, afdelingsplannen en projecten komen scholingsvragen voort die in de persoonlijke opleidingsplannen van medewerkers worden opgenomen. Deze scholingsbehoefte van medewerkers worden jaarlijks met de leidinggevende vastgesteld en geëvalueerd. Bureau Scholing van het GLR heeft zowel een adviserende als een uitvoerende functie op het gebied van scholing. Een aantal voorbeelden van de activiteiten in het verslagjaar:

- het organiseren van hospitality training/teambuilding;

- het organiseren van Office 365-trainingen;
- het aanbieden van cursus Video Editing en Techniek;
- het organiseren van trainingen Collegiaal feedback geven en ontvangen;
- het verzorgen van PHP-cursus (basis en gevorderden);
- het inkopen en regelen van JAVA voor Android (basis en gevorderden);
- het afnemen van Adobe- en Microsoft-certificeringen/examens;
- het organiseren van cursus Adobe Animate; het organiseren van cursus Wordpress basis.

De invoering van de applicatie 'Wis Talentmanager' in 2018 en de docentenstages dragen bij aan de ontwikkeling van docenten en kennisdeling binnen de school.

LICHTPROJECTIES OP ROTTERDAM CS

In het najaar van 2018 benaderde de NS het Grafisch Lyceum Rotterdam met de vraag of onze studenten kunstzinnige lichtprojecties wilden ontwerpen, die in de donkere maand december te zien zouden zijn in de hal van het station Rotterdam Centraal. Zo'n 160 studenten Mediavormgeven gingen de uitdaging aan en maakten ontwerpen in het thema 'Winter in Rotterdam'. Uit alle ontwerpen kwam een long list met de zestig beste designs. Onder het motto 'Jij selecteert wat er wordt geprojecteerd' konden bezoekers van Rotterdam Centraal de zestig werken in de stationshal bekijken via een virtual reality-bril en ter plekke hun stem uitbrengen op hun favoriete lichtprojectie. De twaalf werken met de meeste stemmen werden vanaf in december levensgroot geprojecteerd op de wanden en plafond van het station. Elke dag konden zo'n 190.000 stationsbezoekers genieten van de projecties.

Excursies en beursbezoeken

Daarnaast ondernemen onze medewerkers een groot aantal excursies (zowel nationaal als internationaal), beursbezoeken etc. De kennis die hier is opgedaan, wordt actief onder de collega's verspreid. In 2018 werden onder andere studiereizen georganiseerd naar Adobe MAX (San Diego), de NAB (Las Vegas), DLI (Las Vegas), Fespa Berlijn, FMX (Stuttgart), PHP-UK (Londen), ISE (Amsterdam), IBC (Amsterdam), Graphic Design Festival (Breda), Designweek (Eindhoven).

Gastdocenten

Ook maakt het GLR gebruik van gastdocenten die soms voor een enkele les komen, maar soms ook voor een langere tijd bij de onderwijsontwikkeling betrokken zijn en in dit proces onze eigen docenten bijscholen. Zo hebben we voor de ontwikkeling van de richting Video Design ondersteuning vanuit het bedrijfsleven ingehuurd voor een langere periode. Deze persoon ging ook mee op de studiereis naar Amerika.

Het belang van kennisdeling, als basis voor een lerende organisatie, is nadrukkelijk tot uitdrukking gekomen in het beleidsdocument *Kennistransfer* dat in 2018 is verschenen. Het document werd samengesteld door onderwijsassistenten, docenten en leidinggevenden van het GLR.

Om het overleg en groepswijze scholing makkelijker te maken, zijn er regelmatig studiemiddagen voor het onderwijsgevend personeel. In 2018 werd hierbij bijvoorbeeld gewerkt aan de pedagogische didactische vaardigheden van onze medewerkers.

Evaluaties

Door middel van studenten- en docentenarena's - een werkvorm die met de introductie van de leerKRACHT-methodiek is ingevoerd - geven studenten en docenten feedback op de uitvoering van de school- en afdelingsjaarplannen. Dit vormt meteen de input voor de verbeteracties die middels de leerKRACHT-methodiek worden ingezet.

Daarnaast leggen leidinggevenden, in het kader van de functioneringsgesprekken, lesbezoeken af en wordt er op moduleniveau met de studenten geëvalueerd.

Het managementteam heeft in 2018 een cursus Scrum gevolgd om het agile proces van LeerKRACHT beter te kunnen begeleiden.

CARTOONIST ZUNAR OP HET GLR

Op 20 november 2018 was de bekende Maleisische cartoonist Zulkiflee Anwar Ulhaque, beter bekend als Zunar, op het Grafisch Lyceum Rotterdam voor de aftrap van 'Write for Rights', de wereldwijde schrijfactie van Amnesty International. Zunar gaf een interview en verzorgde samen met cartoonist Tjeerd Royaards een workshop 'cartoon tekenen' voor de studenten van het GLR. Zunar vertelde hoe zijn kritische cartoons hem eerder in de problemen brachten en hoe de acties van Amnesty International hem hielpen. Vervolgens gingen Zunar en Tjeerd Royaards de competitie met elkaar aan in een heuse cartoon battle.

'Eigen' onderzoeken

In het kader van onze 'Plan-Do-Check-Act'-cyclus hechten we veel waarde aan evaluaties. We voeren intern diverse onderzoeken uit, zoals naar de beroepsexamens bij de opleidingen Sign, Redactiemedewerker en Podium- en evenemententechniek (met nadruk op het onderdeel ONV). Ook vond er een schoolbrede enquête Beroepsexamen Examenkandidaten plaats. Daarnaast was er een onderzoek onder oud-studenten van de opleidingen Mediamanagement en Redactiemedewerker, een Commercialpolis-onderzoek, en vonden er observaties bij de COE plaats.

Op onze vmbo-afdeling voeren we sinds een aantal jaren docentenevaluaties uit. Hierbij vragen we leerlingen om docenten te beoordelen op hun pedagogische didactische kwaliteiten. De uitkomst dient als input voor het persoonlijk ontwikkelingsplan van de docenten. In 2018 is ook op ons mbo een start gemaakt met docentenevaluaties. Deze pilot is onder vrijwilligers van drie onderwijsafdelingen uitgevoerd en werd positief afgerond. In 2019 nemen alle docenten en instructeurs van het mbo deel aan de docentenevaluaties.

Het beter gebruikmaken van alle gegevens die we verzamelen over studievoortgang en studiesucces heeft geleid tot een samenwerking met 'The Next School'. Dit bureau heeft een onderzoek uitgevoerd naar de potentie van onze 'big data'. De gegevens zijn geanonimiseerd verwerkt en leveren veel input voor nader onderzoek op. Het uitgangspunt was om na te gaan of er op basis van de beschikbare data een uitspraak gedaan kon worden over de mogelijkheden van het ontwikkelen van gepersonaliseerd leren binnen het GLR. Dit blijkt vooralsnog een stap te ver en zeker in de creatieve opleidingen lijkt er vooral ruimte te zijn om de beslissingen over de studieloopbaan van studenten/docenten/mentoren/LOB met de beschikbare data verder te ondersteunen. Te denken valt aan:

- Wat zijn onderwijseenheden met een voorspellende waarde over de studieloopbaan?
- Wat is de toegevoegde waarde van onderwijseenheden (avo)?
- Hoe kunnen we het traject van matching richting de stage beter organiseren?
- Wat is de invloed van verzuim op het studiesucces
- Wat is de invloed van de mentor op het studiesucces?

De externe (vervolg)onderzoeken waar het GLR in participeert, zijn het BPV-onderzoek studenten; het DUO Schoolverlatersonderzoek MBO 2017; de DUO MBO Loopbaan 2016 en het VMBO Schoolverlatersonderzoek. In 2018 werd ook de JOB Monitor door onze studenten ingevuld.

Wat is de stand van de kwaliteitsborging van de instelling?

De inspectie heeft in haar rapport over de Staat van de Instelling als volgt geconcludeerd over de kwaliteitsborging: *'We concluderen dat de kwaliteitsborging op instellingsniveau bij het Grafisch Lyceum Rotterdam voldoende is. De risico's die de instelling ziet, komen nagenoeg overeen met de risico's die de inspectie signaleert. Wij gaan er op basis van deze conclusie vanuit dat de instelling voldoende zicht heeft op de bestaande risico's voor de onderwijskwaliteit en in staat is deze risico's te verhelpen.'*

Daarnaast stelt de inspectie: 'We zien geen risico's voor de kwaliteit van het onderwijsproces, voor de tevredenheid van studenten, medewerkers en werkgevers, voor de stabiliteit van organisatie en management en voor de financiële continuïteit.'

2.1.13 Organisatie van innovatie

Innovatie is een bestaansvoorwaarde voor het Grafisch Lyceum Rotterdam om actuele en hoogwaardige onderwijsproducten aan onze studenten te kunnen aanbieden. Voor een belangrijk deel wordt de kwaliteit en daarmee het succes van onze organisatie bepaald door de professionaliteit van de medewerkers, ieder op zijn eigen terrein. Docenten door het verzorgen van kwalitatief goed onderwijs en het werken aan innovatie van het onderwijs. Onderwijsondersteunende afdelingen door het professioneel faciliteren van het onderwijs. We volgen de ontwikkelingen in de brede creatieve industrie op de voet en voeren op verschillende plekken en op verschillende manieren vernieuwingen door. De actoren die een belangrijke rol spelen bij deze innovatie - hoofddocenten, innovator en internationalisering - vallen als drie samenwerkende organisatieonderdelen onder de directe aansturing van het College van Bestuur.

GLR
NEWSFLASH

FOTOGRAFIE-STUDENT IN DE PRIJZEN

Lorna Kapel, studente Fotografie op het Grafisch Lyceum Rotterdam, was in januari 2018 een van de winnaars in een fotografiwedstrijd van Alzheimer Nederland en mantelzorgorganisatie Mezzo in Zuid-Holland. De opdracht was om mantelzorgers met hun dementerende geliefden vast te leggen. Per provincie werd een winnaar gekozen: Lorna won in de provincie Zuid-Holland. Het Algemeen Dagblad wijdde een groot artikel aan de wedstrijd. De winnende foto's waren ook te zien tijdens de theatervoorstelling Ma, naar het boek van Hugo Borst over zijn moeder Joke.

Hoofddocenten

Binnen het GLR houden inmiddels vier 'hoofddocenten' zich bezig met de ontwikkelingen in de markt en de vertaling hiervan naar een inhoudelijk relevante opleiding of keuzedeel. Eigen onderzoek ligt vaak aan de basis van deze vertaling. Nieuwe opleidingen en keuzedelen worden vervolgens met SBB ontwikkeld, zodat er ook landelijk draagvlak bestaat voor de gekozen ontwikkeling.

De hodo's organiseren met zekere regelmaat de zogenaamde GLR-café's waarin medewerkers worden uitgenodigd te discussiëren over onderwerpen ter verbetering van het onderwijs.

Innovator

In de creatieve industrie, de branche waar het GLR zich op richt, gaan de ontwikkelingen op technologisch gebied snel. Om de ontwikkelingen nauwlettend in de gaten te houden, heeft het GLR een fulltime innovatiemedewerker in dienst. Hij geeft aan op welke onderwerpen oriëntatie of verdieping voor docenten gewenst is. Tevens werkt hij aan goede relaties met belangrijke spelers (soft- en hardware) in de markt en organiseert en begeleidt hij studiereizen naar vooraanstaande evenementen, zoals de Game Developers Conference in San Francisco en de NAB in Las Vegas.

Projecten

In 2018 waren de activiteiten van de hoofddocenten en de innovator voor een groot deel gericht op de projecten AV in Motion, applicatie- en mediaontwikkelaar, Digital Signage en Robotica. Daarnaast werden ook andere projecten gestart, waar docenten en/of management bij betrokken werden. Deze projecten werden met het voltallige College van Bestuur en managementteam besproken tijdens het maandelijkse projectenoverleg. Een aantal projecten is in 2017 gestart en sommige worden pas in 2019 afgerond. De projecten in 2018 zijn:

- *Av in Motion*
In 2017 startte het project 'AV in Motion', waarbij we onderzoek deden naar storytelling en de toepassing van de audiovisuele techniek daarbij. Het resulteerde in lesmateriaal voor de studierichting Video Design en een hightech editing-lokaal op de achtste etage. Dit lokaal speelt in op de nieuwste technologieën op gebied van AV, waaronder 4K camera en beeldscherm, 360° camera, colorgrading, creatieve workflow, storytelling, software en geluid. In 2018 is het onderzoek naar Video Design voortgezet en is er een plan gemaakt voor de verdere inrichting van de achtste etage. Naar verwachting is het project in juli 2019 afgerond.
- *Vernieuwing opleiding Applicatie- en mediaontwikkelaar*
Er is een onderzoek gestart naar een nieuwe en meer duurzame invulling van de opleiding Applicatie- en mediaontwikkelaar. Er zijn vijf pijlers van de opleiding geformuleerd en we doen onderzoek naar de benodigde software en hardware.
- *Contentcreatie door studenten*
Om studenten als createur bij het onderwijs te betrekken, zijn we het project 'student contentcreatie' gestart. Studenten leveren een extra bijdrage aan bestaand lesmateriaal en ontvangen daarvoor een vergoeding. Doel van het project is de rol van docent als opdrachtgever te onderzoeken en de belangstelling van studenten voor betaalde opdrachten te peilen.

'IN 2017 KWAMEN WE IN CONTACT MET EEN VOOR ONS NIEUWE BRANCHE: DE JACHTBOUW. EEN INTERESSANTE ARBEIDSMARKT VOOR DE MEDIA SYSTEM ENGINEER'

- *Project Prototyping*
Er is een onderzoek gestart naar de softwaremogelijkheden voor prototyping op het gebied van Interaction Design.
- *Project inschrijflessen*
Het huidige systeem voor de 'inschrijflessen' gaat aan zijn succes ten onder en is toe aan een update. Er is onderzoek gedaan naar de meest geschikte oplossing.
- *Yachting*
In 2017 zijn we in contact gekomen met een voor ons nieuwe branche: de jachtbouw. Hier blijkt voor de 'media system engineer' een zeer interessante arbeidsmarkt te zijn. Het werkgebied is in 2018 uitgebreid naar 'domotica' en begin 2019 start een onderzoek hiernaar.
- *Digitale Signage*
Door de opkomst van narrowcasting - en de daarmee samenhangende technologie, contentontwerp en marketing - hebben de hoofddocenten uitgebreid onderzoek gedaan naar digital signage, in samenwerking met de branche. Waar moeten wij als GLR op inspelen op het gebied van digitale signage? Moeten we denken aan een nieuwe opleiding of nemen we digital signage in de bestaande kwalificaties op? We hebben het antwoord nog niet. We starten wel met kleine projecten om ervaring met dit onderwerp op te doen.
- *Onderzoek naar storage (Bits in Motion)*
We doen onderzoek naar een eigen 'cloud' in de school, omdat het dataverkeer met de ontwikkelingen op het gebied van video hoge eisen stelt aan het netwerk en de opslagcapaciteit.

- *Onderzoek naar een kopjaar GLR XTRA*

Op basis van het eenjarig specialisten-kwalificatiedossier 'Ondernemen op basis van vakmanschap' wordt een optioneel extra onderwijsjaar 'GLRXTRA' ontwikkeld. Deze opleiding is bedoeld voor goede studenten uit alle niveau 4-opleidingen van het GLR die zich verder willen ontwikkelen als vakman/-vrouw en tegelijk een begin willen maken met een eigen onderneming of het werken als zelfstandig vakman/-vrouw. Op deze wijze behalen ze een extra niveau 4-diploma, maar maken ze bovenal een vliegende start op de creatieve arbeidsmarkt waar de ZZP'er domineren. Inmiddels is het eerst cohort gestart met deze opleiding.

2.1.14 Onderwijssucces

Een student is succesvol wanneer hij of zij, binnen een gesteld termijn, het gewenste diploma behaalt. De opleiding moet daarvoor goed aansluiten bij de kwaliteiten van de student. Het onderwijs wordt professioneel gegeven en wanneer er hobbels op de leerroute van de student ontstaan, begeleiden we deze student om die goed te nemen. Om het studiesucces in 2018 te vergroten, zijn de volgende aandachtspunten benoemd in de A3:

- *SBF1) Opleidingsrendementen en vsv bevinden zich op of boven de geldende landelijk norm;*
- *SBF2) Bewust pedagogisch en didactisch handelen maakt integraal onderdeel uit van het professioneel handelen van onze medewerkers;*
- *SBF4) Het onderwijsmodel is succesvol en herkenbaar ingevoerd.*

Pedagogisch en didactisch handelen

Nadat we de afgelopen jaren veel aandacht hebben besteed aan de huisvesting en de structuur van de opleidingen, ging het dit jaar weer meer over de onderwijspraktijk zélf. Het bewust pedagogisch en didactisch handelen is een belangrijk gesprekstema in 2018. Het gewenste pedagogisch en didactisch handelen is beschreven en het maakt integraal onderdeel uit van het professioneel handelen van onze medewerkers. Van de medewerkers wordt verwacht dat dit handelen goed op orde is. Waar extra scholing nodig werd geacht, is deze ook gegeven; op de afdelingen Mediatechnologie en Podium- en Evenemententechniek volgden de docenten een training, waarbij de vijf rollen van de leraar het uitgangspunt vormden. De training werd direct in de onderwijspraktijk toegepast. Ook het managementteam zélf volgt een training op gebied van pedagogische tact en leiderschap.

GLR
NEWSFLASH

STUDENTEN OPNIEUW TEVREDEN

Ook in 2018 waren studenten van het Grafisch Lyceum Rotterdam zeer tevreden over hun opleiding en school. Dat bleek uit JOB-monitor, een landelijk tevredenheidsonderzoek van de Jongeren Organisatie Beroepsopleiding dat elke twee jaar wordt gehouden. Het Grafisch Lyceum Rotterdam ontving het rapportcijfer 7,8 van zijn studenten en behoort daarmee tot de top van de mbo-scholen in ons land. In de JOB-monitor, die in 2018 voor de tiende keer werd gehouden, geven studenten aan de hand van een enquête een oordeel over o.a. het veiligheidsgevoel, de sfeer, lesuitval, informatie over roosterwijzigingen en de docenten op hun school. Voor het 'Grafisch Lyceum Rotterdam als instelling' kwam het cijfer 7,8 uit de bus, tegenover een landelijk gemiddelde van 6,7. Naast de onderwijsinstelling, beoordeelden de studenten ook hun opleiding. Hiermee scoort het GLR het cijfer 7,4, tegenover een landelijk gemiddelde van 7,1.

Van zorg naar begeleiding

We willen graag dat alle studenten studiesucces ervaren en met een diploma onze school verlaten. Gelukkig gaat dit bij de meeste studenten goed. Helaas hebben niet al onze studenten een gelijkwaardige kans om een beroepsopleiding succesvol af te ronden. Een deel van de studenten tussen de 16 en 27 jaar heeft door fysieke, psychische en sociale en huiselijke problemen moeite met het (zelfstandig) doorlopen en succesvol afronden van een opleiding. Dat verkleint hun kans op een stabiele startpositie op de arbeidsmarkt. Voor hen zijn diverse vormen van ondersteuning beschikbaar. Bij deze ondersteuning horen een aantal uitgangspunten:

- de ondersteuning is gericht op de schoolloopbaan: studiesucces, het behalen van een diploma en een voorbereiding op het arbeidsleven en de maatschappij staan centraal;

- de ondersteuning richt zich op de oplossing van problemen die de schoolloopbaan in de weg zitten;
- de ondersteuning is kortdurend. Het zet de student in zijn kracht en stimuleert de student om zelf de regie te nemen;
- de ondersteuning is beschikbaar voor iedere student. De deur staat open;
- de ondersteuning betreft zowel de sociale, emotionele, morele als de intellectuele ontwikkeling van de student;
- Ons advies is eerlijk en realistisch.

We hebben in 2018 gemerkt dat het aantal studenten dat zich voor extra ondersteuning meldt, significant niet is toegenomen ten opzichte van 2017. Het gaat om 309 studenten. Echter, we merken wel dat de complexiteit per student toeneemt.

Visie op ondersteuning

De studenten die deelnemen aan het onderwijs op het Grafisch Lyceum Rotterdam, kunnen rekenen op begeleiding, ondersteuning en advies gedurende hun studie en schoolloopbaan. Deze ondersteuning richt zich op een zo efficiënt mogelijk studieverloop. Het draagt bij aan het volgen van een passende beroepsopleiding, het succesvol afronden van het gekozen opleidingstraject, het kunnen functioneren op de arbeidsmarkt en in de maatschappij. Ons handelen kenmerkt zich in de relatie met de ander, met openheid en sensitiviteit voor wat de ander bezigt houdt of nodig heeft en met vertrouwen in zijn wil om te groeien.

Hoe wordt de ondersteuning op het Grafisch Lyceum georganiseerd? We onderscheiden meerdere niveaus van ondersteuning in de school:

1^e lijn: Basis ondersteuning, uitgevoerd door de docent, mentor en afdelingsdirecteur

2^e lijn: Additionele ondersteuning

3^e lijn: Externe ondersteuning

1 ^e lijn	Basis	mentor	LOB er	Mentorcoördinator	Afdelingsdirecteur
2 ^e lijn	Additioneel	Absentie en verzuim	Loopbaan advies	Pedagogisch advies Bureau	
3 ^e lijn	Extern	Gemeente Rotterdam	Leerplicht/RMC	Externe partners	

De eerstelijns begeleiding:

- de docent, die de deelnemer begeleidt in het leerproces ten aanzien van kennis, vaardigheden en houding op zijn eigen (specifieke) vakgebied (gericht op de beroepspraktijk);
- de mentor, die tevens de studieloopbaanbegeleiding uitvoert (LOB). De mentor richt hierbij zijn begeleiding op de loopbaan van de student. Hij helpt studenten bij het reflecteren op hun ontwikkelingsproces richting toekomstig beroep en (vervolg)studie. Daarnaast worden de studenten voorbereid op de fase na het GLR door in het tweede en derde jaar een set van activiteiten aan te bieden waarvoor zij zich kunnen inschrijven, zoals voorlichtingen van hbo-instellingen over vervolgoopleidingen;
- de stagecoördinator, die het (leer)proces bewaakt tijdens de stage.
- De mentorcoördinator heeft extra kennis van de aanvullende ondersteuning die wij als school aan studenten kunnen bieden. Zij hebben wekelijks overleg met de mentoren en staan hen bij met raad en daad.

Wanneer de problemen de deskundigheid van de begeleiders uit de eerste lijn te boven gaan, kan hulp ingeroepen worden op het tweede of derde niveau.

De tweedelijnsbegeleiding ofwel additionele ondersteuning:

- het Pedagogisch Advies Bureau (PAB);
- Schoolmaatschappelijk werk;
- de vertrouwenspersoon;

- het Keuze Advies Bureau (KAB).

Pedagogisch Advies Bureau (PAB)

Studenten met persoonlijke problemen, kunnen terecht bij het Pedagogisch Advies Bureau (PAB) van het GLR. Het PAB kan ingezet worden van het moment van de aanmelding tot aan uitstroom. De medewerkers van het PAB houden zich onder meer bezig met het onderhouden van contacten met de externe partijen en het communiceren van hun bevindingen met de mentoren. Ook schrijven en evalueren zij de bijlage bij de onderwijsovereenkomst en bewaken ze de voortgang van de begeleiding van studenten. De gespecialiseerde onderwijsassistenten houden zich onder meer bezig met het begeleiden van studenten met plannings- en taakaanpakproblemen.

Het PAB is nauw betrokken bij de gespecialiseerde intake van studenten. Studenten doorlopen deze intakeprocedure als er aanwijzingen zijn voor problematiek die het studieverloop kunnen belemmeren. Hieruit volgt een advies aan de afdelingsdirecteur van de opleiding waar de student zich voor heeft aangemeld. In het schooljaar 2017-2018 was er 152 maal sprake van een gespecialiseerde intake.

Al enkele jaren biedt het GLR trainingen aan buiten het reguliere curriculum. Het aanbod bestaat inmiddels uit: Minder piekeren!, Beter slapen!, Mindfulness, Stressless, Get organised!, Agressie de baas! (in onderdelen), Uit de dip!, Met Lef! en Suïcide preventietraining.

SMW (SchoolMaatschappelijkWerk)

Sinds december 2018 heeft het GLR een schoolmaatschappelijk werker. Deze nieuwe collega werkt voor verschillende afdelingen en heeft geen vaste werkplek. De inhoud van deze taak moet nog vorm krijgen, maar het is de bedoeling dat SMW de school verbindt met buiten en PAB. Hij/zij adviseert, signaleert, observeert, ondersteunt de afdeling in het zoeken naar de juiste aanpak als het gaat om sociaal-emotionele ontwikkeling en het zelfstandig functioneren van studenten door het oplossen, verlichten of hanteerbaar maken van psychosociale problemen die het leerproces en de sociale participatie van de student of dat van anderen belemmeren. De schoolmaatschappelijk werker begeleidt tevens niveau 2-studenten in de eigen leeromgeving in het project 'De klas als werkplaats'.

'DE SCHOOLMAATSCHAPPELIJK WERKER
BEGELEIDT ONDER MEER DE NIVEAU 2-
STUDENTEN IN DE EIGEN LEEROMGEVING IN
HET PROJECT 'DE KLAS ALS WERKPLAATS'

Vertrouenspersonen

Het GLR heeft twee vertrouenspersonen. Zij zorgen voor eerste opvang en begeleiding als een student in aanraking is geweest met seksuele intimidatie, discriminatie, pesten, onheuse bejegening, agressie en/of geweld. De vertrouenspersoon zoekt samen met de student naar oplossingen, geeft ondersteuning en advies. Ook biedt de vertrouenspersoon begeleiding door de klachtenprocedure naar een (eventueel) proces toe.

Keuze Advies Bureau (KAB)

De student kan bij het Keuze Advies Bureau (KAB) een interesse- of een beroepskeuzetest maken, waaruit een studieadvies voortvloeit. Het betreft dan de zogenaamde Icares-test. Studenten die hier gebruik van maken, hebben veelal een verkeerde studiekeuze gemaakt of kampen met een gebrek aan motivatie. In de meeste gevallen is er op grond van de rapportage nog (telefonisch) contact met de ouders van de student. Structureel is er contact met ouders van minderjarige en dus leerplichtige studenten. Er is een grote behoefte aan het evalueren van de testresultaten (in bijzijn van de ouders).

Ook ondersteunt het KAB bij vragen over het doorstromen naar het Hbo.

Opvallend is het aantal studenten dat komt voor ondersteuning bij de studiefinanciering. Het KAB is gespecialiseerd en gevolmachtigd tot het begeleiden van aanvragen voor met name studiefinanciering in buitengewone situaties. In de meeste gevallen gaat het hierbij om een verzoek aan DUO om een ouderlijk inkomen op te laten vragen via de Belastingdienst, dan wel een ouderlijk inkomen geheel buiten beschouwing te

laten bij de aanvraag van Studiefinanciering – Aanvullende Beurs. Voor zover bekend zijn alle, door het KAB gevoerde procedures succesvol geweest. Studenten kregen in voorkomende gevallen, naast een maandelijks aanvullende beurs, tevens een uitbetaling met terugwerkende kracht tot het moment waarop zij formeel recht hadden op de aanvullende studiefinanciering.

De derdelijns begeleiding ofwel externe zorg:

Wanneer de vraag van de deelnemer niet in de tweede lijn kan worden opgelost, moet het GLR expertise inroepen van externe hulpverlenende instanties. Het PAB heeft een uitgebreid netwerk buiten de school, het onderhouden en uitbreiden van dit netwerk kost veel tijd en inspanning.

Regionaal overleg

Om in een breder verband te kunnen handelen, participeren diverse collega's in overlegstructuren rond de (regionale) aanpak van het voortijdig schoolverlaten, zoals de Regiegroep VSV, de werkgroep Doorstroom vobbo, de werkgroep Verzuim en RMC en de werkgroep Zorg. Zij vertegenwoordigen in deze bijeenkomsten de school en er is samenwerking met andere participanten uit de regio Rijnmond om vroegtijdig School Verlaten in de regio terug te dringen.

2.1.15 Rendementen

Pedagogiek, didactiek en zorg zijn belangrijke pijlers van het onderwijssucces en hangen nauw met elkaar samen. Het onderwijssucces van alle studenten samen zie je terug in het rendement: het aantal studenten dat met een diploma het GLR verlaat. Deze rendementen blijven bij enkele opleidingen binnen de school achter bij de gestelde doelen. Er zijn acties in gang gezet om deze op peil te brengen (SBF1). Zo is er in het kader van het project 'De klas als werkplaats', op vaste tijden een schoolmaatschappelijk werker aanwezig in de leeromgeving van de niveau 2-studenten.

STUDENTEN DUIKEN IN DE POLITIEK

Studenten van de opleiding Art & Design brachten in januari 2018 een bezoek aan het Rotterdamse stadhuis. Vooruitlopend op de gemeenteraadsverkiezingen in maart gingen ze in gesprek met lokale politici en woonden ze een raadsvergadering bij. Karin Hut, docent maatschappijleer: 'Met dit bezoek willen we jongeren dichter bij de politiek brengen en interesse wekken voor de gemeenteraadsverkiezingen.' Het bezoek had ook een creatief doel. De griffie had de vormgevers gevraagd werk te maken voor een expositie over de gemeente en de verkiezingen. 'Het stadhuis is echt prachtig. Genoeg inspiratie voor mij!', aldus een enthousiaste student na afloop van het bezoek. In maart opende burgemeester Aboutaleb de bijzondere tentoonstelling, met de titel #mijnstemtelt, in het stadhuis in het bijzijn van studenten, docenten, raadsleden en andere geïnteresseerden.

2.1.16 Voortijdig schoolverlaten (vsv)

Het Grafisch Lyceum Rotterdam heeft al jaren een stabiel percentage voortijdig schoolverlaters. Voor het jaar 2017-2018 is het percentage helaas iets gestegen naar 5,6%. We liggen daarbij iets boven de landelijke norm (5,2%) en het landelijke gemiddelde (5,3%). De aan- en afwezigheid van studenten wordt ieder lesuur door de docent ingevoerd in de 'informatieportal'. Zo kunnen we real-time zien welke studenten niet aanwezig zijn op school en of deze afwezigheid geoorloofd is. De medewerkers van Bureau Absentie (twee fte) bellen de studenten die niet aanwezig zijn en registreren in de informatieportal wat er aan de hand is. De mentor en de afdelingsdirecteur ondernemen daarop actie. Bij een te hoog verzuimpercentage, melden we dat op de voor die student relevante plek: de leerplichtambtenaar van de gemeente, het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC) of de DUO IB-groep. Bureau Absentie coördineert ook het uitschrijven van studenten, met de daarbij behorende meldingen. Ondanks deze acties, zijn de opbrengsten en resultaten van de vsv niet verder verbeterd. Er is in 2018 daarom nog eens extra ingezet op de aanwezigheid van de student. Het nieuwe absentie- en verzuimbeleid is bij alle afdelingen van het mbo ingezet en draagt zo bij aan de eenduidige werkprocessen op het GLR. Het

personeel van de afdeling Onderwijsorganisatie en Bureau Absentie in het bijzonder, is nauw betrokken bij de verzuimaanpak. Bureau Absentie wijst de studenten en ouders de juiste weg hoe te handelen bij verzuim.

2.1.17 Onderwijsondersteuning

Het geven van onderwijs is de kern van onze activiteiten. Dit onderwijs wordt zo goed mogelijk gefaciliteerd met goed uitgeruste leslokalen, ICT-systemen en een goede onderwijsorganisatie (SBF 3). Standaardisatie in het interieur binnen het GLR heeft de voorkeur, maar er is ook ruimte voor speciale inrichting. Herindeling van het curriculum heeft effect op de inrichting van het gebouw. De afdeling Visual Design kreeg een eigen plek met de bijbehorende specifieke inventarisatie in het gebouw. Ook werd een lokaal Mediavormgeven verbouwd tot 'ontwerpstudio'. De achtste etage is in 2017 gerenoveerd en gedeeltelijk ingericht met de nieuwste audiovisuele apparatuur. In 2018 werden de plannen voor de verder inrichting uitgewerkt.

Hardware

Het GLR heeft er tot nu toe steeds voor gekozen om geen verplichte aanschaf van hardware aan de studenten op te dringen. Het is en blijft mogelijk om een studie op het GLR te volgen zonder dat een student daartoe zelf hoeft te investeren in een dure computer.

Openingstijden

Om nog beter gebruik te kunnen laten maken van de aanwezige infrastructuur op het GLR, zijn in 2016 de openingstijden van het schoolgebouw verruimd. Gedurende vier avonden per week en in de meeste schoolvakanties is het nu voor studenten mogelijk om op school door te werken. In de avonden tot 20.00 uur en in de vakanties van 9.00 tot 17.00 uur. Door deze ruimere openingstijden sluiten we aan bij ontwikkelingen in de arbeidsmarkt waar de 9-tot-5-cultuur verdwijnt en creëren we de omstandigheden om extra ondersteuning en excellentieonderwijs buiten de reguliere lestijd te programmeren. Studenten kunnen met behulp van de GLR-faciliteiten doorwerken aan opdrachten en hoeven niet zelf te investeren in een computer. Na voortschrijdend inzicht hebben we deze openingstijden iets teruggebracht, omdat de beheersbaarheid van het gebouw tijdens de avonduren en in de vakanties lastiger bleek dan gedacht.

GLR NEWSFLASH

CREATIEF ALTERNATIEF

Op donderdag 13 december 2018 organiseerde het GLR samen met het HMC (mbo-vakschool voor hout, meubel en interieur) de studiedag 'Creatief Alternatief', speciaal voor docenten creatieve vakken en decanen van het VO. Ruim veertig collega's uit het VO namen de uitnodiging aan en maakten (opnieuw) kennis met ons opleidingsaanbod en talentvolle studenten.

ICT-projecten

Het GLR heeft van oudsher gekozen om haar eigen administratieve systemen te ontwerpen en te bouwen. Uiteindelijk heeft dat geleid tot een gedetailleerde en strakke beheersing van het plannings- en control-proces. Met bijvoorbeeld als resultaat dat het roosterproces tot een lokaalbezetting van 90% leidt. Gezien de continuïteit, stabiliteit en de aanstaande veranderingen in de uitwisseling van gegevens met DUO kwam de 'make or buy'-beslissing in 2014 weer om de hoek kijken. We hebben uitgebreid onderzoek gedaan om na te gaan of we een applicatie voor de studentenadministratie konden inkopen. Uiteindelijk heeft dat geen oplossing opgeleverd die aan onze wensen kon voldoen en is besloten om deze administratie zelf opnieuw te ontwikkelen, te maken en te onderhouden. Inmiddels is de uitwisseling met BRON succesvol gerealiseerd en ook het uitwisselen met DUO van de informatie over de door de studenten gevolgde keuzedelen, is op orde gebracht. Ook is het systeem van het registreren van cijfers en andere resultaten onderhanden genomen. Zo is er een omzetting naar leerlijnen en wordt een overzichtelijk plan van toetsing en afsluiting in de zelfontwikkelde applicatie toegevoegd.

Digitale lesstof

Het lesmateriaal dat via een zelfgebouwd digitaal systeem (Digitale lesstof) beschikbaar aan studenten en

medewerkers wordt gesteld, is ook opgebouwd in de structuur van de leerlijnen. In 2017 werd dit systeem in gebruik genomen en in 2018 is de lesstof in de leerlijnen voor het eerst gekopieerd naar het nieuwe cohort. Dit was een spannend moment en is grotendeels voorspoedig verlopen. Er werd bovendien hard gewerkt aan de dagelijkse sync met de basisadministratie, zodat (nieuwe) lesstof snel voor studenten die van klas veranderen of voor nieuwe docenten beschikbaar is.

Wis Talent

Wis Talent is een applicatie die Bureau Scholing nu gebruikt om scholing, training en certificering te kunnen organiseren en registreren. We willen zo beter inzicht krijgen in de professionele ontwikkeling van onze medewerkers en zo de aanwezige kennis en kunde in de school optimaal te kunnen benutten.

Portfolio

Vanuit het vernieuwde onderwijs zien we een sterke wens komen voor een portfoliovoorziening, die als basis gaat dienen om de ontwikkeling van de studenten te kunnen volgen en de examinering te kunnen organiseren. Het portfolio maakt al onderdeel uit vanuit de doorstroom van de vooropleiding naar ons mbo. Dit portfolio krijgt een vervolg tijdens de LOB-activiteiten. De zoektocht naar de meest geschikte portfoliovoorziening is in 2018 voortgezet en nog niet ten einde.

Overige applicaties

We zijn ervan doordrongen dat we niet alle applicaties volledig benutten. Dat geldt ook voor systemen die in 2016 zijn geïmplementeerd, zoals Office 365. 'Mijn GLR' vormt binnen Office 365 de opvolger van SharePoint als interne publicatie- en samenwerkingsomgeving. Er is een goed begin gemaakt, maar verdere gewinning en optimalisering van werkprocessen kost nu eenmaal tijd (SBF7). De samenwerkingstool Teams is dit jaar onderzocht en zowel in het onderwijs als in de rest van de organisatie ingezet. Ook gebruiken we inmiddels actief de applicatie One Drive.

2.1.18 Medezeggenschap studenten

In 2018 hebben we flink ingezet op het verbeteren van de studentenmedezeggenschap. In het (recente) verleden bleek het lastig om een centrale studentenraad te formeren. Daarom zijn we overgestapt op de vertegenwoordiging van de studenten in de onderwijsafdelingen, onder andere via studentenarena's. Op deze wijze hebben de studenten inspraak op het niveau dat ze zelf het meest relevant achten, namelijk dicht bij de uitvoering. Deze insteek werkt op zich goed, maar we willen toch ook nog beter aan onze wettelijke verplichting voldoen; een centrale studentenraad waarin alle onderwijsafdelingen vertegenwoordigd zijn. Er is met het MT, CvB en de aanwezige studentenraadsleden overleg geweest en er is tot een nieuwe structuur van afdelingsraden, decentrale studentenraad en een getrapte Centrale Studentenraad besloten. Er is veel energie gestoken in het werven van de (deel)raadsleden. Eind oktober 2018 heeft dit geresulteerd in de beoogde centrale studentenraad, decentrale studentenraad en afdelingsraad.

2.1.19 Klachtenregelingen

Er zijn drie soorten klachtenregelingen: algemeen klachtrecht, klachtrecht omtrent examinering en klachtrecht omtrent bejegening (vertrouwenspersonen). De gedachte die in onze regelingen is uitgewerkt, is om onvrede die bij studenten leeft op een zo laag mogelijk niveau in de organisatie te bespreken en op te lossen. Al deze regelingen kennen een drieslag; docent/mentor, opleidingsdirectie en vervolgens een bezwaar- en beroepsprocedure. Op deze wijze blijft het aantal formele klachten dat we per jaar ontvangen, zeer beperkt. Afwijzing na intake en verwijdering van de opleiding zijn de onderwerpen die uiteindelijk enkele keren tot een formele klachtenprocedure hebben geleid.

2.1.20 Horizontale verantwoording

Overlegstructuren SBB

In 2015 zijn de kenniscentra definitief vervangen door de organisatie SBB (Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven). De landelijke besluitvormings- en adviesstructuren rondom het onderwijs zijn op deze situatie aangepast en onderstaand een poging om deze te beschrijven. Beroepsonderwijs en bedrijfsleven

werken samen in SBB om studenten de beste praktijkopleiding te geven met uitzicht op een baan. Bedrijven krijgen zo steeds de vakmensen die ze nodig hebben. SBB is in de plaats gekomen van de kenniscentra (zoals het GOC). Omdat de ontwikkelingen, knelpunten en ambities veelal per sector en/of regio verschillen, worden er gerichte afspraken gemaakt op sectoraal, regionaal en landelijk niveau.

1. *Sectorkamer*

In sectorkamers maken onderwijs en bedrijfsleven sectorspecifieke afspraken. Afspraken over de uitvoering van wettelijke taken:

- het ontwikkelen en onderhouden van de kwalificatiestructuur;
- de zorg voor voldoende en kwalitatief goede leerbedrijven;
- het ontwikkelen van arbeidsmarkt, bpv- en doelmatigheidsinformatie.

En ook over andere onderwerpen die te maken hebben met de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt.

In elke sectorkamer zitten evenveel vertegenwoordigers uit het onderwijs als het bedrijfsleven (8-12 personen). Voor het GLR is de sectorkamer 'ICT en Creatieve Industrie' relevant. Fred van Vliet is namens het GLR lid van deze sectorkamer. De sectorkamers laten zich adviseren door de achterban. Daarvoor zijn marktsegmenten ingericht. Zo komen actuele informatie en ontwikkelingen bij de leden van de sectorkamers terecht, die ze op de agenda kunnen zetten.

2. *Marktsegment*

Via marktsegmenten komen belangrijke invloeden en ontwikkelingen van de sectorale achterban op de agenda van de sectorkamers. Marktsegmenten handelen onder verantwoordelijkheid van de sectorkamer en staan los van het bestuur van SBB. De vertegenwoordiger van de sectorkamer haalt informatie op uit het marktsegment en doet voorstellen in de sectorkamer. De sectorkamer 'ICT en Creatieve industrie' kent drie marktsegmenten:

- Kunsten en entertainment
- Communicatie, media en design
- ICT

Rianne van der Meij is lid van het marktsegment 'Communicatie, media en design'.

3. *Thema-adviescommissie*

SBB heeft vier paritair samengestelde thema-adviescommissies (tac's). Deze commissies ontwikkelen beleidsadviezen voor het bestuur van SBB. Daarvoor gebruiken zij hun eigen expertise en die van samenwerkingspartners in onderwijs en bedrijfsleven. Het secretariaat van SBB ondersteunt de thema-adviescommissies. Het SBB-bestuur legt de adviezen namens beroepsonderwijs en bedrijfsleven voor aan de minister. Er zijn vier thema-adviescommissies:

- Tac Beroepspraktijkvorming
- Tac Doelmatigheid
- Tac Entree
- Tac Kwalificeren en examineren

Rianne van der Meij is sinds november 2015 lid van de TAC 'Kwalificeren en examineren'.

Fred van Vliet is in 2016 toegetreden tot de TAC 'Beroepspraktijkvorming'

Overlegstructuren MBO Raad

De MBO Raad heeft acht bedrijfstakgroepen (BTG's), overeenkomstig met de acht sectorkamers binnen SBB. Deze sectorkamers (met een onderstructuur van marktsegmenten) zijn de vervangers van de kenniscentra beroepsonderwijs bedrijfsleven (KBB). Iedere BTG ontwikkelt beleid gericht op het landelijke sectorale onderwijsveld. Het hoofddoel is een optimale aansluiting van het onderwijs op het afnemende, sectorale werkveld en (vmbo- en hbo-)onderwijs.

Kerntaken BTG

De BTG behartigt de sectorale belangen van het onderwijsveld in de sectorkamers. Het gaat hierbij om een doeltreffende inbreng voor de door SBB in sectorkamers belegde thema's (kwalificeren en examineren, beroepspraktijkvorming en doelmatigheid), en andere thema's op basis van het sectorkamerjaarplan.

Het College van Bestuur van iedere mbo-school benoemt per sector/bedrijfstakgroep een instellingsvertegenwoordiger, mits de school opleidingen in deze sector of dit opleidingscluster aanbiedt. De instellingsvertegenwoordiger heeft mandaat om namens zijn/haar mbo-school voor de betreffende sector onderwerpen in te brengen dan wel in te stemmen met sectorale vraagstukken en voorstellen. Een bedrijfstakgroep kent een onderstructuur van één of meerdere onderwijsclusters, gegroepeerd rondom een cluster van verwante opleidingen (crebo's).

Platform Grafimedia

Vergelijkbaar met de BTG-overlegstructuur in het mbo kent het vmbo platforms voor de diverse opleidingsgebieden. De vmbo-afdeling van het GLR is vertegenwoordigd in het Platform Grafimedia, het overlegorgaan voor vmbo-scholen die grafimedia-onderwijs verzorgen. Het platform is betrokken bij de samenstelling van de grafimedia-examens en het ontwikkelen en bijstellen van lesmateriaal. De laatste jaren is er veel te doen rondom de sectoren.

GLR
NEWSFLASH

BEELDENWANDELING DOOR ROTTERDAM

Op 26 april 2018 zijn studenten van de opleiding Redactiemedewerker op stap geweest met bewoners van De Leeuwenhoek, een verpleeghuis in het centrum van Rotterdam. De studenten namen de ouderen mee op een tour langs allerlei standbeelden in de stad. Een lange stoet van studenten en bewoners in rolstoelen ging door de stad, van standbeeld naar standbeeld. Elke student had over de standbeelden achtergrondinformatie verzameld en deelde deze met de ouderen. Na een gezellig én indrukwekkende dag namen de studenten afscheid van de bewoners, met de belofte om op een later moment terug te komen om de gemaakte video's en foto's te laten zien.

Verankering in de regio

Door het ondertekenen van het 'Onderwijsconvenant van Hoboken' verklaren de instellingen voor middelbaar beroepsonderwijs in de regio Rijnmond-Drechtsteden, samen te werken aan een macrodoelmatig onderwijsaanbod op mbo-niveau in de regio. Gezamenlijk wordt gewerkt aan een sluitend aanbod, dat aansluit op de vraag van de arbeidsmarkt van morgen. De vijf betrokken partijen - Albeda, HMC Vakschool voor hout, meubel en interieur, Grafisch Lyceum Rotterdam, STC-Group en Zadkine - willen door middel van dit convenant zorgen dat structurele thema's, die te maken hebben met het bestaande of toekomstige pallet aan opleidingen, in kaart worden gebracht en hierover afspraken maken. Het doel is samen een toekomstvisie ontwikkelen voor een dekkend en complementair aanbod van beroepsopleidingen voor de komende tien jaar. Het convenant biedt de onderwijsinstellingen optimale ruimte tot het maken van keuzes en afspraken over aanbod, aantrekkelijkheid en studentenstromen, in samenwerking met het regionaal bedrijfsleven en andere publiek/private onderwijsinstellingen. Als eerste worden bestaande knelpunten en overlappings in het totale aanbod in de regio inzichtelijk gemaakt. Vervolgens wordt gezocht naar structurele oplossingen. De convenantpartners zijn voornemens andere partijen, die bekostigd onderwijs aanbieden in de regio, uit te nodigen voor overleg over de macrodoelmatigheid van het aanbod.

De gemeente Rotterdam is in 2016 gestart met een 'sectorkamer MBO'. In deze sectorkamer overleggen de bestuurders van de Rotterdamse mbo-instellingen met de wethouder voor onderwijs over de uitvoering van het gemeentelijk onderwijsbeleid zoals verwoord in "Leren loont".

KWALIFICATIE	AANTAL STUDENTEN PER 1-10-2018
VMBO	
AVO & VBO Algemeen leerjaar	
VMBO Basisberoepsgerichte leerweg Techniek Grafisch	
VMBO Kaderberoepsgerichte leerweg Techniek Grafisch	
VMBO Gemengde/Theoretische leerweg Techniek Grafisch	
TOTAAL VMBO	494
MBO	
Onderwijsafdelingen Mediavormgeven Graphic en Visual design	
25201 - Mediavormgever (niveau 4)	1.532
90412 - Mediavormgever (niveau 4)	1
Onderwijsafdeling Audiovisuele media	
25194 - AV-specialist (niveau 4)	279
25195 / 90075 - Fotograaf (niveau 4)	154
25196 - Medewerker Fotografie (niveau 2)	2
Onderwijsafdeling Mediamanagement en Redactiemedewerker	
25199 - Mediamanager (niveau 4)	356
25200 - Mediaredactiemedewerker (niveau 4)	264
Onderwijsafdeling Creatieve productie	
25197 - Allround DTP-er (niveau 3)	140
25198 - Medewerker DTP (niveau 2)	81
25207 - Basisedewerker printmedia (niveau 2)	15
25211 - Medewerker Productpresentatie (niveau 2)	47
25214 - Medewerker Sign (niveau 2)	40
25213 - Allround signmaker (niveau 3)	28
25215 - Signspecialist (niveau 4)	54
Onderwijsafdeling Mediatechnologie	
25187 / 25188 - Applicatie- en mediaontwikkeling (niveau 4)	347
25190 - Netwerk en mediabeheer (niveau 4)	87
25530 - Vakman ondernemer (GLRXTRA) (niveau 4)	27
Onderwijsafdeling Podium- evenemententechniek	
25203 - Podium- en evenemententechniek (niveau 3)	28
25204 / 25205 - Podium- en evenemententechniek (niveau 4)	157
95714 / 95714 - Podium- en evenemententechniek (niveau 4)	3
TOTAAL MBO	3.642

2.2 VOORBEREIDEND MIDDELBAAR BEROEPSONDERWIJS (VMBO)

Het VMBO voor Vormgeven en Media is een toonaangevende vmbo-instelling in Nederland. Hier kunnen de leerlingen zich voorbereiden op het middelbaar beroepsonderwijs in zijn volle breedte en op de wereld van vormgeven, media en design in bijzonder.

Naast vakken als Nederlands, wiskunde en maatschappijleer, maken de leerlingen uitgebreid kennis met designsoftware als InDesign en Photoshop, interactieve media, video en nieuwe technologie. Het VMBO voor Vormgeven en Media beschikt daarnaast over een grote hoeveelheid av-apparatuur. Zo kunnen de leerlingen alvast kennismaken met de technische kanten van audiovisueel entertainment. De opgedane basiskennis over licht, beeld en geluid passen ze toe in de praktijk, bijvoorbeeld tijdens schoolfeesten. Het VMBO voor Vormgeven en Media stimuleert leerlingen om verder te kijken dan hun eigen vakgebied en mogelijkheden. Het onderwijs is zoveel mogelijk in projectvorm, vakoverstijgend en op het ontwikkelen van vaardigheden ingericht. Groepen docenten ontwikkelen gezamenlijk de themalessen en/of projecten. Deze lessen zijn contextrijk, biedt de leerlingen meer activerende en beroepsgerichte werkvormen. Hiermee krijgen de leerlingen een meer realistisch beeld van de beroepsrichting.

2.2.1 Ontwikkelingen

Media, Vormgeven & ICT (MVI)

Met ingang van het schooljaar 2016-2017 zijn de oude examenprogramma's in het vmbo verdwenen. De vele programma's hebben plaats gemaakt voor tien profielen. Het nieuwe examenprogramma, profiel genoemd, heet Media, Vormgeven & ICT (MVI). In het voorjaar van 2018 vonden bij ons op school de eerste Centraal Schriftelijke Praktische Examens (CSPE's) voor MVI plaats. Deze zijn met een positief resultaat verlopen. De 'oude' grafimedia-docenten zijn niet direct bevoegd voor het geven van MVI. Zij moeten middels een assessment aantonen dat zij bekwaam zijn in het geven van de vier profielmodulen. Gelukkig hebben wij alle expertise zelf in huis, zodat de betrokken docenten met eigen trainingen goed voorbereid worden op het assessment. Nadat in 2017 twee collega's dit assessment al hadden behaald, hebben vier andere collega's in 2018 deze 'test' met goed gevolg afgesloten.

GLR
NEWSFLASH

NL DOET

Elk jaar zetten de vmbo-leerlingen van het Grafisch Lyceum Rotterdam hun beste beentje voor tijdens de landelijke actie NL Doet. Ook in 2018, op vrijdag 9 maart, hebben de vmbo'ers hun handen uit de mouwen gestoken voor het goede doel.

Nieuwbouw

In 2014 hebben we flink nagedacht over hoe wij ons onderwijs voor de toekomst willen vormgeven. De contouren hiervan zijn verwerkt in het schoolplan 2015-2018. Hierdoor werd duidelijk dat ons schoolgebouw niet meer past bij de toekomstige ontwikkelingen. Afgelopen twee jaar is er hard gewerkt om een nieuw gebouw te realiseren. Helaas heeft het College van Bestuur in oktober 2018 moeten besluiten dat nieuwbouw niet meer tot de mogelijkheden behoort. Door de gunstige ontwikkelingen in de economie zijn de bouwkosten de afgelopen jaren erg gestegen. Hierdoor zou het beschikbare budget met enkele miljoenen overschreden worden.

Onderwijsvisie

In het schoolplan is beschreven dat de school streeft naar een gebouw waar het mogelijk is om met thuisbasissen te werken. In deze thuisbasissen is het mogelijk met verschillende groepen aan de slag te gaan. Dit vergt echter grote aanpassingen aan het gebouw, die wij niet op korte termijn kunnen verwezenlijken. Om toch ervaring op te doen met deze vorm van onderwijs, zijn er afgelopen twee schooljaren thuisbasissen voor twee klassen geformeerd. Gedurende deze twee jaar hebben we veel ervaring opgedaan met deze manier van werken. Tevens

zijn de ervaringen van de collega's, welbevinden van de leerlingen, behaalde cijfers, uitval etc. vergeleken met de reguliere klassen. Doordat het gebouw aan de Heer Bokelweg 258 (C-gebouw) gedeeltelijk voor het vmbo ter beschikking kwam, was het mogelijk de verdere ontwikkeling van thuisbasis wat te versnellen. We hebben ervoor gekozen om de vierdejaars leerlingen m.i.v. augustus 2018 onder te brengen in het C-gebouw. Dit omdat het overgrote deel (ruim 80%) van de leerlingen het schooljaar daarop naar het tegenovergelegen gebouw van het mbo van het Grafisch Lyceum Rotterdam gaat. In beide vmbo-gebouwen is nu voldoende ruimte waardoor we ons onderwijsconcept verder kunnen uitbouwen en er voor de leerlingen een veel beter lesrooster is ontstaan. Met ingang van dit schooljaar hebben alle klassen volgens de bestaande lessentabel tot 13.30 uur lessen van 45 minuten gekregen. In de middag hebben de klassen twee zogenaamde thuisbasisuren van 45 minuten. Op dit moment nog gewoon in de lokalen, omdat er nog geen mogelijkheden zijn om grotere thuisbasisruimten te realiseren. Deze thuisbasisuren worden voorafgegaan door een mentorkwartiertje. Tijdens de thuisbasisuren kan een arrangement ontstaan van extra ondersteuning, verrijkingslessen, zelfstandig werken en project- en thema-activiteiten. Leerlingen kunnen hier voor een groot deel zelf keuzes maken aan welke activiteiten zij deelnemen. Naast deze ontwikkeling zijn alle docenten nu mentor. Hierdoor hebben bijna alle klassen twee mentoren gekregen. Dit zorgt ervoor dat elke mentor een klein groepje leerlingen hoeft te begeleiden. Tevens hebben de leerlingen nu bijna elke dag contact met hun (duo)mentor.

GLR NEWSFLASH

VMBO-EINDEXPOSITIE 2018

In de maand juni was er een bijzondere expositie te zien op het GLR. De vmbo-leerlingen van de gemengde/theoretische leerweg hebben toen hun eindexamenwerk voor het vak tekenen geëxposeerd. Het ging om werk dat ze hadden gemaakt tijdens het centraal praktisch examen, met als thema 'de stad'. De expositie was een maand lang te zien in het mbo-gebouw aan de Heer Bokelweg.

Gezonde school

In samenwerking met de GGD voeren we al jaren het project de 'gezonde school'. Voor dit project zijn drie speerpunten geselecteerd, waar we structureel aandacht aan besteden. Zowel ouders, leerlingen als personeelsleden zijn uitgebreid betrokken geweest bij het tot stand komen van het school gezondheidsplan. Het schooljaar 2017-2018 stond in het teken van het thema 'seksualiteit en relaties'.

GLR NEWSFLASH

COMIC CON

Tien van onze vmbo-leerlingen van de Art Class waren aanwezig op de conventie Comic Con in Rotterdam Ahoy. Op Comic Con komen gamers, cosplayers en liefhebbers van films en series samen op hun passies te delen. De passie van de leerlingen van de Art Class is tekenen. Om sfeer te proeven en te ervaren wat allemaal kan, ontstond het idee om de Comic Con te bezoeken met de leerlingen. Onder begeleiding van de docenten hebben de leerlingen hun dag in Ahoy nuttig doorgebracht. Ze hebben tekeningen gemaakt en zelfgemaakte ansichtkaarten verkocht voor het goede doel: Edukans in Malawi.

2.2.2 Medewerkers

De laatste jaren zijn er veel nieuwe jonge docenten in het team komen werken. De leeftijdsopbouw van onze medewerkers is hierdoor in positieve zin verschoven. Veel van de nieuwe docenten waren in 2018 nog aan het studeren voor hun bevoegdheid. Enkele collega's hebben veel tijd geïnvesteerd om hun jonge collega's te helpen bij het volbrengen van hun opleiding. Veel van hen hebben inmiddels hun bevoegdheid behaald.

2.2.3 Oudercommissie

Het VMBO heeft een zeer betrokken oudercommissie. Tijdens de oudercommissievergaderingen wordt er uitgebreid gesproken over allerlei ontwikkelingen die in de school plaatsvinden. Ook komen de leden regelmatig met bruikbare adviezen, suggesties en vragen. Om het contact met de ouders te bevorderen hebben we een folder uitgegeven en zijn leden van de oudercommissie aanwezig bij de verschillende ouderavonden. Daarnaast helpen de leden bij verschillende activiteiten in de school. Uit de oudercommissie is een formele ouderraad gevormd. De leden van de ouderraad hebben met het College van Bestuur gesproken over o.a. de schoolgids, vrijwillige ouderbijdrage en de jaarplanning. In september 2018 hebben tien ouders van eerste klas-leerlingen zich aangemeld. Dit is een zeer positieve ontwikkeling. Al deze ouders hebben zitting in de oudercommissie.

2.2.4 Uitslag examens 2018

De uitslag van de examens in 2018 was erg goed: 98,2% van de leerlingen is geslaagd. Dit is een zeer mooi resultaat. Er is veel geïnvesteerd in de voorbereiding op de examens. Zo zijn alle examinatoren getraind in het geven van een goede examentraining en heeft de 'Huiswerkstudio' in de lange meivakantie extra examentrainingen verzorgd. Daarnaast hebben we direct voorafgaand aan een examen steeds een training voor het desbetreffende vak gegeven. Dit om de leerlingen goed in de 'examenstand' te zetten.

KLAS	AANTAL KANDIDATEN	GESLAAGD EERSTE TIJDVAK	GESLAAGD TWEEDE TIJDVAK	GEZAKT/TERUG-GETROKKEN	% GESLAAGD
BL	10	9	1		100
KL	60	52	7	1	98,3
GL/TL	53	36	6	1	97,7
TOTALEN	113	97	14	2	98,2

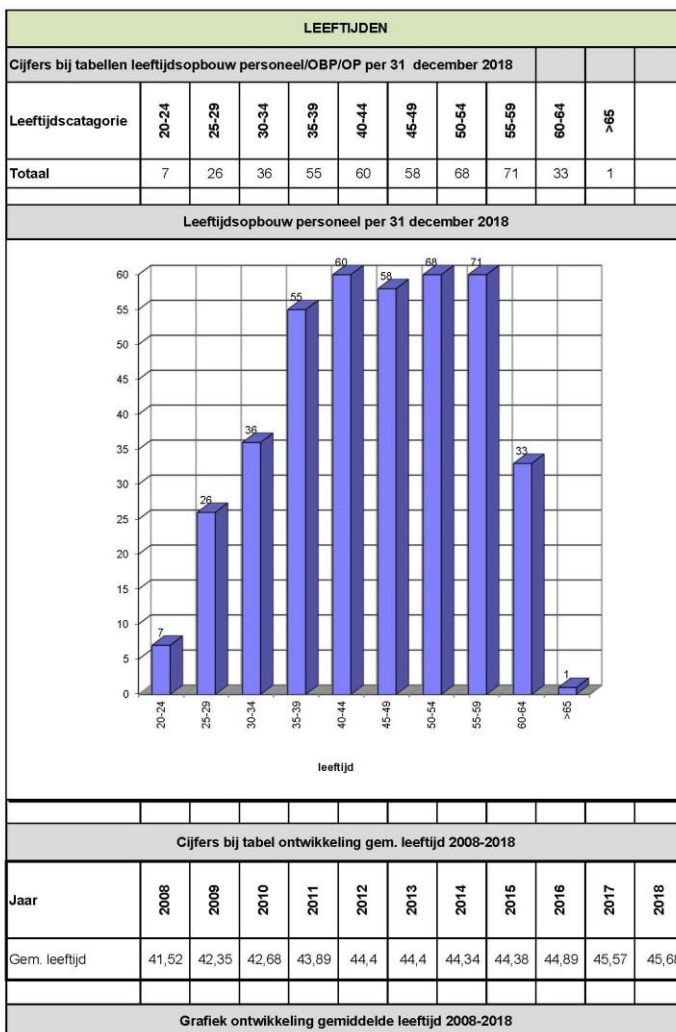
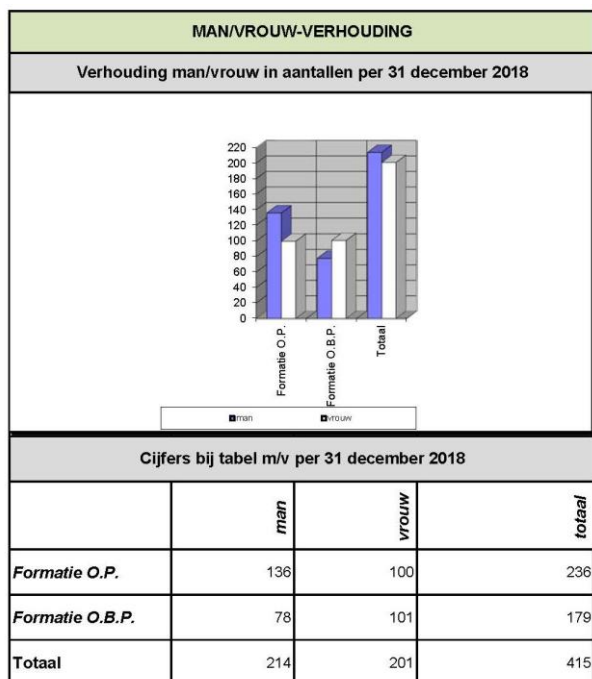
2.2.5 In- en uitstroomgegevens

LEERJAAR	1	2	3	4
Aantal leerlingen per 1-10-2017	123	128		
Basis			9	10
Kader			67	59
GL/TL			47	44
Tijdens cursus gekomen				
Tijdens cursus vertrokken		1		
Einde cursus bevorderd/vertrokken	2	4	1	
Einde cursus vertrokken niet bevorderd	1	1	5	
Zittenblijver	1	5	4	
Diploma				111
Geen diploma				2
Doorstroom naar volgend schooljaar	119	117	113	1

3. PERSONEEL

3.1 ONTWIKKELING PERSONEELSBESTAND

Het aantal medewerkers van het Grafisch Lyceum Rotterdam is in het verslagjaar licht gestegen; van 407 naar 415 op 31 december 2018. In 2018 was de man/vrouw-verhouding binnen het GLR 52-48%. Mannen werken binnen het GLR overwegend fulltime: 70%. Vrouwen werken overwegend parttime: 74%. De gemiddelde leeftijd binnen het GLR bleef nagenoeg gelijk: 45,7 in 2018 en 45,6 in 2017.

AANTAL FTE PER AFDELING, peildatum 31-12-2018			
Kostenplaats	Functie	Aantal medewerkers	FTE Contract
(Bureau) College van Bestuur	College van Bestuur	3	3
	Ondersteunend medewerkers CvB	4	2,9
Bureau Informatie & Evaluatie	Medewerkers Bureau Informatie & Evaluatie	2	1,3
Bureau Scholing	Medewerkers Bureau Scholing	3	2,7
Bureau Communicatie	Hoofd Bureau Communicatie	1	1
	Medewerkers Bureau Communicatie	4	3
Bureau Financiële Zaken	Hoofd Financiële Zaken	1	1
	Medewerkers Financiële Zaken	6	3,7
Afdeling P&O	Hoofd P&O	1	0,8
	Medewerkers P&O	6	5,3
Bouwkundig Beheer	Medewerker Bouwkundige Zaken	1	1
Inkoop	Inkoper	1	1
Bureau Onderwijsontwikkeling & Kwaliteit	Medewerkers Bureau Onderwijsontwikkeling en Kwaliteit	4	3,6
Bureau Absentie & Uitschrijvingen	Medewerkers Bureau Absentie & Uitschrijvingen	2	1,5
Stagebureau	Hoofd Stagebureau	1	0,9
	Stagecoördinator	18	15,4
ICT	Hoofd ICT Beheer	1	1
	Medewerkers ICT	14	13,9
ICT informatievoorziening	Medewerkers ICT informatievoorziening	4	3,9
Bureau Innovatie	Directeur Mediacollege	1	1
Bureau Media, Entertainment en Technologie	Hoofd Bureau Media, Entertainment en Technologie	1	1
Bureau Hoofddocenten & Internationalisering	Hoofddocenten	zie onderwijsafdelingen	
	Senior International Officer	1	1
Bureau Facilitair Beheer	Hoofd Bureau Facilitair Beheer	1	1
	Medewerkers interne dienst	11	10,2
Stafdienst Onderwijsorganisatie	Directeur Stafdienst Onderwijsorganisatie	1	1
Bureau Planning	Medewerkers Bureau Planning	4	3,6
Bureau Examinering	Medewerkers Bureau Examinering	2	1,7
Servicedesk	Medewerkers Servicedesk	5	3,3
Toetsbureau	Medewerkers Toetsbureau	3	2,5
Keuze Advies Bureau	Decaan	1	1
Pedagogisch Advies Bureau	Medewerkers Pedagogisch Advies Bureau	5	3,9
Bureau Aanmelden	Medewerker Bureau Aanmelden	1	1
Bureau Studiezaken	Hoofd Bureau Studiezaken	1	0,7
	Medewerkers Bureau Studiezaken	4	2,8
Onderwijsafdeling Mediavormgeven Graphic Design	Afdelingsdirecteur MBO	1	1
	Docenten	38	32,3
	Ondersteunend personeel	7	6,2
Onderwijsafdeling Mediavormgeven Visual Design	Afdelingsdirecteur MBO	1	1
	Docenten en instructeurs	38	33,4
	Ondersteunend personeel	7	6,1
Onderwijsafdeling Audiovisuele Media	Afdelingsdirecteur MBO	1	1
	Docenten en instructeurs	27	21,6
	Ondersteunend personeel	5	4,4
Onderwijsafdeling Podium- en evenemententechniek	Afdelingsdirecteur MBO	1	1
	Docenten en instructeurs	16	13,8
	Ondersteunend personeel	7	6,3
Onderwijsafdeling Mediatechnologie	Afdelingsdirecteur MBO	1	1
	Docenten en instructeurs	17	16,1
	Ondersteunend personeel	7	5,9
Onderwijsafdeling Mediamanagement en Redactiemedewerker	Afdelingsdirecteur MBO	1	1
	Docenten	28	24
	Ondersteunend personeel	8	5,6
Onderwijsafdeling Creatieve Productie	Afdelingsdirecteur MBO	1	1
	Docenten en instructeurs	20	19
	Ondersteunend personeel	7	6,6
VMBO	Directeur VMBO	1	1
	Docenten	39	33
	Ondersteunend personeel	17	13,8
Totaal aantal medewerkers en FTE		415	358,7

3.2 OPLEIDING EN ONTWIKKELING

Een onderdeel van de missie van het GLR is om een goede werkgever te willen zijn om voor te werken. Om aan deze missie te voldoen, is onder andere het volgende uitgangspunt geformuleerd: 'We geven veel aandacht aan de persoonlijke ontwikkeling, competentieontwikkeling en het persoonlijk welbevinden van de medewerker, waarbij de inbreng van de medewerker bij nieuwe ontwikkelingen en besluitvorming duidelijk zal worden gewaardeerd en de groeimogelijkheden worden benut.' Professionalisering van medewerkers heeft een prominente plaats binnen het GLR: bekwaam worden, bekwaam zijn en bekwaam blijven. In 2018 is er onder meer aandacht geweest voor de volgende onderwerpen:

3.2.1 Behalen onderwijsbevoegdheid

Voor het behalen van de onderwijsbevoegdheid zijn er twee mogelijkheden: het behalen van een tweedegraadsbevoegdheid of het behalen van een pedagogisch didactisch getuigschrift (zij-instroomtraject). In totaal volgden veertien collega's in 2018 de tweedegraads lerarenopleiding en Tien collega's de pedagogisch didactische cursus.

3.2.2 Opleidingen, cursussen en trainingen

Bureau Scholing houdt zich bezig met het inkopen, organiseren en uitvoeren van scholingen en trainingen voor GLR-medewerkers en GLR-studenten. In 2018 zijn er 55 trajecten opgestart. Voorbeelden van activiteiten uit 2018 zijn:

- Feedback geven en ontvangen
- Train de trainer Hoylu
- Red Digital Camera
- Mentortrainingen
- Intervisiebijeenkomsten verzuim
- Officetrainingen Word/Excel/OneNote/Office 365
- Klantgerichtheid
- Assessorstrainingen
- Cambridgecourse (personeel & studenten)
- Activiteiten in het kader van studiedagen

3.2.3 Trainingen en studiereizen

Binnen de mediabranche is het van essentieel belang om op de hoogte te blijven van de laatste ontwikkelingen. Ook in 2018 hebben veel collega's vaktechnische trainingen gevolgd. Daarnaast worden er een groot aantal excursies (zowel nationaal als internationaal), beursbezoeken etc. door het personeel ondernomen. De kennis die hier is opgedaan, wordt actief onder de collega's verspreid. In 2018 werden onder andere studiereizen georganiseerd naar onder andere:

- Adobe MAX (Los Angeles)
- de NAB (Las Vegas)
- LDI (Las Vegas)
- Fespa (Berlijn)
- FMX (Stuttgart)
- PHP-UK (Londen)
- ISE (Amsterdam)
- IBC (Amsterdam)

3.2.4 Talentmanager

In 2018 is de Talentmanager ingevoerd, waarbij de registratie van de opleidingen en cursussen geautomatiseerd verloopt en medewerkers zich online kunnen aanmelden. Het aanbod van scholing is voor iedere medewerker en leidinggevende inzichtelijk. Talentmanager geeft ook inzicht in kennis en vaardigheden van collega's.

3.3 LEVENSFASEBEWUST PERSONEELSBELEID

Het levensfasebewust personeelsbeleid is al jaren een belangrijke pijler van het personeelsbeleid van het GLR. Naast een 'CAO-instrument' als ouderschapsverlof heeft het GLR een aantal eigen instrumenten op dit gebied, zoals het 40+ beleid en eigen taakverminderingssystemen.

3.3.1 40+ beleid

Het doel van het 40+ beleid van het GLR is om medewerkers in deze leeftijdsfase de gelegenheid te geven zich te oriënteren op hun wensen ten aanzien van hun loopbaan. Wil ik op enig moment iets anders of ben ik gewoon tevreden met mijn werk? Instrumenten gericht op deze doelgroep zijn van groot belang voor een vitale organisatie in de toekomst. In totaal hebben in 2018 tachtig medewerkers een 40+ budget toegekend gekregen. Het budget is op diverse manieren ingezet.

3.3.2 Taakverminderingssystemen

Het GLR heeft in het verleden, naast de toenmalige CAO taakverminderingssystemen (BAPO), enkele taakverminderingssystemen geformuleerd. Arbeidsduurvermindering is één van de instrumenten om zinvol, interessant en plezierig werk te blijven behouden. Het blijvend investeren in scholing, het bieden van inhoudelijk uitdagend werk en een loopbaanperspectief zijn factoren die voor deze groep nog nadrukkelijker van wezenlijk belang worden. Het aantal deelnemers aan de taakverminderingssystemen is te vinden in de onderstaande grafiek.

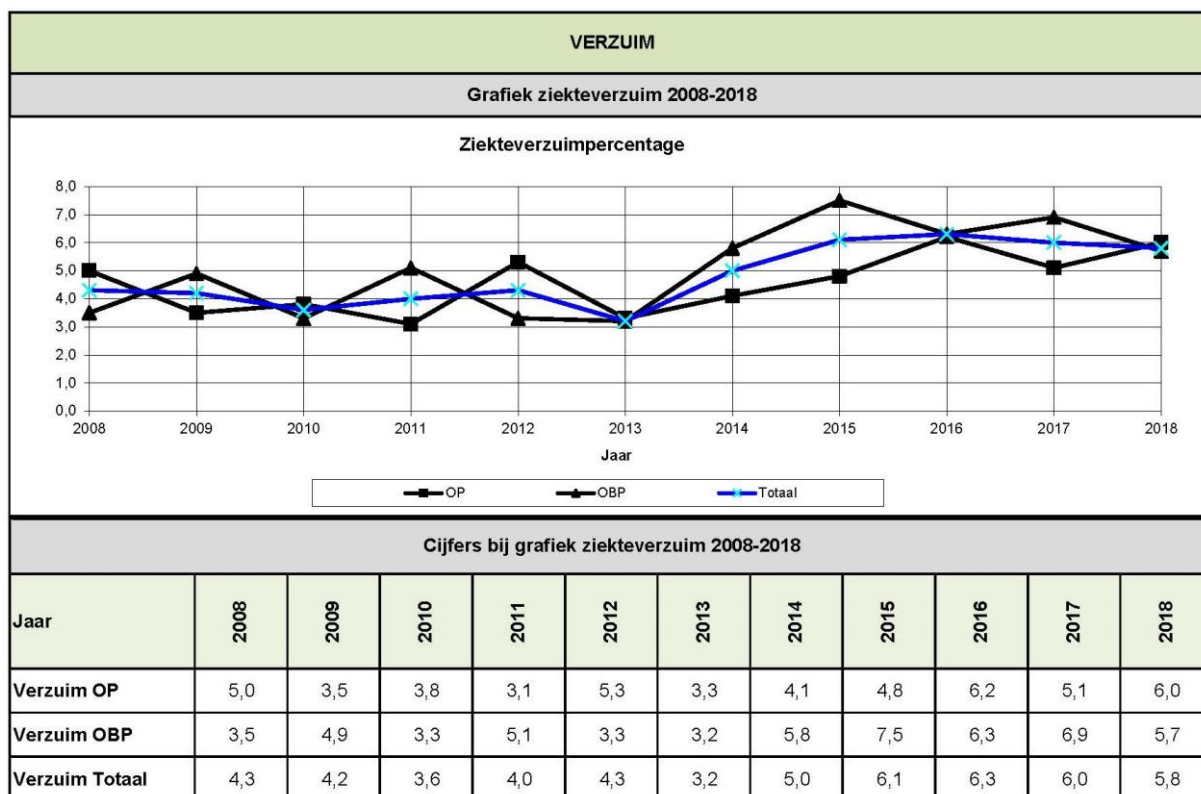
TAAKVERMINDERINGSREGELING								
BAPO/senioren regeling	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
OP	7	7	9	10	12	11	9	12
OBP	5	7	5	7	6	6	6	6
52+ regeling	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
OP	17	18	17	16	13	11	11	10
OBP	4	4	4	4	4	3	3	2
GLR Seniorenregeling	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
OP	4	3	2	0	0	0	0	0
OBP	1	0	0	0	0	0	0	0

3.4 ARBEIDSOMSTANDIGHEDEN

Een onderdeel van de missie van het GLR is om een veilige school te zijn. Om aan deze missie te voldoen, is onder andere het volgende uitgangspunt geformuleerd: 'Het GLR is een pluriforme instelling, die een veilige, evenwichtige opgebouwde omgeving garandeert, waar het goed toeven is voor zowel studenten als personeel. We leveren door ons gedrag en het elkaar aanspreken op dit gedrag een bijdrage aan de vorming van een pluriforme samenleving, waarin respect heerst voor elkaar en elkaars levensovertuiging, waar duidelijk afspraken zijn over rechten en plichten en elke vorm van geweld, intimidatie en discriminatie wordt tegengegaan.' In 2018 hebben we op het gebied van arbeidsomstandigheden onder andere aandacht besteed aan het optimaliseren van het calamiteitenplan en de bedrijfshulpverlening. In totaal had het GLR in 2018 52 bedrijfshulpverleners en 33 EHBO-ers.

3.5 VERZUIMBELEID

Ten opzichte van 2017 is het verzuimpercentage in 2018 licht gedaald, van 6,0% naar 5,8%. De meldingsfrequentie bleef gelijk (1,8). De meldingsfrequentie blijft een punt van aandacht. Ten opzichte van het gemiddelde binnen de sector is de meldingsfrequentie relatief hoog binnen het GLR. De hoogte van de meldingsfrequentie heeft er mede toe geleid dat het verzuimbeleid binnen het GLR is aangepast. Ook hebben direct leidinggevenden een praktische training gevolgd in het voeren van verzuimgesprekken en is er een intervisietraject gestart met betrekking tot dit onderwerp. Verder wordt er in het Sociaal Medisch Overleg met de bedrijfsarts meer aandacht besteed aan frequente verzuimers. Bij signalering van klachten bij een collega wordt direct handelend opgetreden door de leidinggevende. Betreffende collega wordt doorverwezen naar de bedrijfsarts en er wordt zo nodig adequate hulp ingeschakeld. Daarnaast wordt er, in samenspraak met de bedrijfsarts, regelmatig preventief een multidisciplinair traject ingezet om ervaren klachten door een collega te verminderen en uitval te voorkomen. Ook in 2018 heeft het GLR gebruik gemaakt van de diensten van Arbo Unie op het gebied van verzuimbegeleiding. Naast de spreekuurcontacten met de bedrijfsarts wordt ook gebruik gemaakt van gespecialiseerde hulpverlening van Arbo Unie, waaronder een bedrijfspsycholoog.

3.6 OVERIGE ONTWIKKELINGEN

3.6.1 Nieuwe HR software en digitalisering workflows

Per 1 januari 2016 is het GLR overgestapt op nieuwe HR-software: HR2day. Deze software biedt onder andere de mogelijkheid tot het digitaliseren van workflows. In 2016 en 2017 zijn hiertoe diverse projecten gestart. Een aantal workflows is inmiddels gedigitaliseerd. In 2018 is hier verder uitvoering aan gegeven. Zo zijn de modules ziekteverzuimregistratie (Poortwachter) en verlofregistratie in gebruik genomen.

3.6.2 Diverse P&O activiteiten

Naast de softwareontwikkelingen (zie 1.6.1) zijn in 2018 door de afdeling P&O onder andere projecten opgestart in het kader van:

- Functioneren en beoordelen
- Wendbaarheid en vitaliteit
- Introductie nieuwe medewerkers
- Kennistransfer, beroepsstages en gastdocentschap
- Gezondheidsmanagement (beleid ongewenst gedrag, analyses verzuim, organiseren workshops, etc.)

3.6.3 Kennistransfer

Het GLR bevordert de scholing en ontwikkeling van al zijn medewerkers om zich zo te kunnen aanpassen aan de constant veranderende werkomgeving en om actueel onderwijs te blijven garanderen. De kennis die in de school aanwezig is, wordt gedeeld en overgedragen op medewerkers van het GLR en op externe (internationale) partijen. Deze kennisoverdracht wordt ook wel kennistransfer genoemd. Kennistransfer is succesvol wanneer de kennis bij de ontvanger aankomt en ook op een of andere manier wordt toegepast. Kennistransfer draagt zodoende bij aan de missie van het GLR: het bieden van actueel en innovatief onderwijs. In 2018 is de Talentmanager ingevoerd (zie ook 1.2.4). Met dit softwareprogramma kan het GLR medewerkerontwikkeling faciliteren en beheren. Talent Manager motiveert en stimuleert de medewerkers om hun kennis te vergroten en te delen. Daarnaast biedt het de leidinggevenden helder inzicht in de voortgang van de ontwikkeling van de medewerkers.

3.7 PERSONEELSDOELSTELLINGEN IN 2019

In de jaarplanning 2019 voor de afdeling P&O zijn onder meer de volgende projecten opgenomen:

- Voortzetting van de digitalisering van workflows binnen de afdeling P&O;
- Het opstellen van een personeelsroadmap, waarin wordt aangegeven welke personeelsinstrumenten op welke manier ingezet kunnen worden om de wendbaarheid/ flexibiliteit van medewerkers te vergroten;
- Duurzame inzetbaarheid. Er wordt een health check/ PMO aangeboden aan het personeel. Daarnaast wordt een werkdrukplan opgesteld in samenwerking met de Ondernemingsraad;
- Generiek functiehuis. In samenwerking met een externe partij wordt onderzocht in hoeverre een generiek functiehuis bijdraagt aan de wendbaarheid van het GLR.

4. FINANCIËN

In het najaar van 2017 hebben alle budgethouders hun activiteitenplannen voor het kalenderjaar 2018 ingediend. De activiteitenplannen zijn besproken met het College van Bestuur. Nagenoeg alle voorgenomen activiteiten zijn geaccordeerd en vertaald in formatie dan wel in geld.

Het gerealiseerde resultaat over 2018 ad € 5,8 miljoen komt € 1,8 miljoen hoger uit dan het begrote resultaat voor het jaar 2018. Een verschil dat als volgt kan worden verklaard (een vermelde plus komt overeen met een positief verschil ten opzichte van de begroting):

- De gebruikmakingskans van de regeling Duurzame Inzetbaarheid is op basis van ervaringscijfers van 2016 t/m 2018 naar beneden bijgesteld. Dat resulteert in een lagere voorziening (effect + € 0,3 miljoen).
- De afschrijvingslasten materiële vaste activa zijn lager. De investeringsomvang in 2018 is uitgekomen op € 3,2 miljoen in plaats van de begrote € 4,2 miljoen (effect + € 0,3 miljoen).
- De OCW-subsidies zijn hoger dan begroot. Vanwege zowel structurele als incidentele salaris aanpassingen is het macrobudget voor het MBO met ca € 81 miljoen verhoogd. Het aandeel van het GLR hierin is 1,16%. Ook de bekostiging voor het VMBO is door deze aanpassing hoger (totaal effect MBO/VMBO + € 1,0 miljoen).
- Besloten is om de renovatie van het VMBO niet door te laten gaan. Marktomstandigheden waren hier debet aan. In de begroting 2018 was op meerdere plaatsen vanaf het tweede halfjaar 2018 rekening gehouden met de opstartkosten (effect + € 0,2 miljoen).

4.1 STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)	2018		2018		2017	
	Werkelijk	in %	Begroting	in %	Werkelijk	in %
Baten						
Rijksbijdragen OCW	45.203	98%	44.229	98%	43.077	98%
Overige baten	950	2%	788	2%	750	2%
Totale baten	46.153	100%	45.017	100%	43.827	100%
Lasten						
Personeelslasten	28.136	61%	28.448	63%	28.096	64%
Afschrijvingen	5.975	13%	6.286	14%	6.139	14%
Huisvestingslasten	2.210	5%	2.235	5%	2.032	5%
Overige lasten	4.095	9%	4.451	10%	4.044	9%
Totale lasten	40.416	88%	41.420	92%	40.311	92%
Saldo baten en lasten	5.737	12%	3.597	8%	3.516	8%
Financiële baten en lasten	55	0%	373	1%	278	1%
Saldo exploitatie	5.792	12%	3.970	9%	3.794	9%

4.1.1 Bijzondere posten in de exploitatie 2018

Rijksbijdrage OCW

De rijksbijdrage is ten opzichte van 2017 toegenomen met circa € 2,1 miljoen. Binnen de post rijksbijdrage zijn de volgende mutaties belangrijk:

- een toename van het aantal mbo-leerlingen met 13 (effect per saldo + € 0,1 miljoen). De toename van 13 leerlingen betreft het hogere aantal leerlingen in 2016 (t-2) ten opzichte van 2015 gecorrigeerd met de geldende wegingsfactoren;
- een hogere vergoeding per mbo-deelnemer als gevolg van de CAO aanpassingen en de stijging van de ABP-premie en sociale lasten. De vergoeding stijgt met € 214 per leerling (effect + € 1,1 miljoen);
- de overgangsregeling 2015 t/m 2018. Het positieve verschil in bekostiging wordt deels toegekend in de percentages 20%/40%/60%/80%. Het verschil wordt toegerekend aan de instellingen die erop achteruit gaan in de bekostiging (effect voor 2018 oftewel 20% lagere afroming + € 0,7 miljoen);
- de hogere bekostiging per vmbo-leerling in 2018 vanwege de CAO aanpassingen en de stijging van de ABP-premie en sociale lasten (effect + € 0,2 miljoen).

Overige baten

Ten opzichte van 2017 zijn de overige baten toegenomen met € 0,2 miljoen. Het Jeugdtheater Hofplein betaalt meer huur en de subsidies vanuit Erasmus en koers VO zijn hoger.

Personele lasten

De personele lasten zijn ten opzichte van 2017 niet gewijzigd. Er zijn echter wel bijzondere posten te vermelden:

- de formatie is met ca 10 FTE toegenomen. Rekening houdende met de gewijzigde loonkosten resulteert dit in € 0,5 miljoen hogere loonkosten;
- De voorziening duurzame inzetbaarheid kan nauwkeuriger worden berekend omdat er meer ervaringscijfers beschikbaar zijn. Deze voorziening kan naar beneden toe worden bijgesteld. Daartegenover komen de kosten voor de nog op te nemen verlofdagen OBP hoger uit (totaal effect - € 0,5 miljoen).

Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn ten opzichte van 2017 met € 0,2 miljoen afgenomen. De gemiddelde investering in de categorie computers is afgenomen en daardoor zakken de afschrijvingskosten.

Bij de post meubilair was er in 2017 een desinvestering. Die was eenmalig in 2017.

Huisvestingslasten

De huisvestingslasten zijn ten opzichte van 2017 gestegen met circa € 0,2 miljoen. Dit is enerzijds een gevolg van de stijgende onderhoudskosten van het pand Technikon en anderzijds een gevolg van de hogere energieprijzen.

Financiële baten en lasten

Ten opzichte van 2017 zijn de financiële baten met € 0,2 miljoen afgenomen. Dit is een direct gevolg van afwaarderingen van obligaties. De waarderingsgrondslag is aanschafwaarde dan wel lagere beurswaarde. Bij een stijgende of gelijkblijvende rente kan er sprake zijn van lagere waarderingen.

4.2 BALANS PER 31 DECEMBER

Activa (x € 1.000)	31 december 2018	31 december 2017
Vaste activa		
Materiële vaste activa	38.898	41.625
Financiële vaste activa	<u>24.967</u>	<u>22.351</u>
Totaal vaste activa	63.865	63.976
Vlottende activa		
Vorderingen	1.281	1.506
Effecten	3.325	3.184
Liquide middelen	<u>11.666</u>	<u>4.944</u>
Totaal vlottende activa	<u>16.272</u>	<u>9.634</u>
Totaal activa	80.137	73.610
Passiva		
Eigen vermogen	73.755	67.963
Voorzieningen	1.888	2.203
Kortlopende schulden	<u>4.494</u>	<u>3.444</u>
Totaal passiva	80.137	73.610

4.2.1 Belangrijkste ontwikkelingen in de balans

Vaste activa

De balanswaarde van de vaste activa is per saldo ongeveer gelijk gebleven. Onderliggend zijn de materiële vaste activa met € 0,7 miljoen gedaald en de financiële vaste activa met hetzelfde bedrag gestegen.

Effecten

De effecten staan op twee plaatsen in de balans: onder de (financiële) vaste activa en onder de vlottende activa. De boekwaarde van de effecten neemt met € 2,8 miljoen toe van € 25,5 miljoen ultimo boekjaar 2017 naar € 28,3 miljoen ultimo 2018. Dit is enerzijds een gevolg van het positieve exploitatieresultaat en anderzijds door een verschuiving van de geldmarkt naar de kapitaalmarkt.

Liquide middelen

De liquide middelen nemen toe met € 6,7 miljoen. Dat is meer dan voorzien. In het treasury-plan 2018 was voorzien dat een groter deel naar de kapitaalmarkt zou worden verplaatst. Door de aanhoudende lage rente is in overleg met de banken besloten een groter deel op de geldmarkt te laten.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen neemt met € 5,8 miljoen toe, zijnde het positieve resultaat over 2018. Het GLR had naast de algemene reserve een drietal andere reserves opgenomen: een personeelsreserve; een huisvestingsreserve voor de toekomstige renovatie van het vmbo en een reserve scholingsgelden in het kader van pop/40+. Vanwege marktomstandigheden is afgezien van de renovatie van het VMBO en is in 2018 de huisvestingsreserve VMBO toegevoegd aan de algemene reserve.

Voorzieningen

De voorzieningen zijn ten opzichte van 2017 afgenomen vanwege een herrekening van de voorziening duurzame inzetbaarheid. Uit ervaringscijfers blijkt dat de gebruikmakingskans lager uitvalt.

4.3 ONTWIKKELING FINANCIËLE KENGETALLEN

Financiële kengetallen		
	31 dec. 2018	31 dec. 2017
Solvabiliteit	92%	92%
Solvabiliteit 2	94%	96%
Liquiditeit	3,6	2,8
Rentabiliteit	13%	9%
Personeelskosten/Rijksbijdrage	62%	65%
Personeelskosten/Totaal baten	61%	64%
Kapitalisatiefactor	113%	100%
Financieringsfunctie	25%	30%
Transactiefunctie	10%	7%
Financiële bufferfunctie	78%	63%

4.3.1 Berekening kengetallen

In bovenstaande tabel is een aantal financiële kengetallen weergegeven. De berekening van de kengetallen lichten we hieronder toe. Bij het financieel toezicht op onderwijsinstellingen hanteert de Inspectie van het Onderwijs voor een aantal kengetallen normen op basis waarvan wordt bepaald of de instelling onder aangepast toezicht moet worden geplaatst. Voor de financiële beoordeling van BVE-instellingen heeft de Inspectie van het Onderwijs aangekondigd nadere normen te ontwikkelen. Het Grafisch Lyceum Rotterdam is uiterst solvabel. De kapitalisatiefactor stijgt door het hogere balanstotaal. De toegenomen kapitalisatiefactor werkt door in een toename van de financiële bufferfunctie.

Toelichting berekening kengetallen:

- Solvabiliteit = $\text{eigen vermogen} / \text{balanstotaal}$
- Solvabiliteit 2 = $(\text{eigen vermogen} + \text{voorzieningen}) / \text{balanstotaal}$
- Liquiditeit = $\text{vlottende activa} / \text{kortlopende schulden}$
- Rentabiliteit = resultaat in procenten van de totale baten
- Weerstandsvermogen = $\text{eigen vermogen} / \text{totale baten}$
- Kapitalisatiefactor = $(\text{balanstotaal} - \text{gebouwen}) / \text{totale baten}$
- Financieringsfunctie = $50\% \text{ van de aanschafwaarde overige materiële vaste activa} / \text{totale baten}$
- Transactiefunctie = $\text{kortlopende schulden} / \text{totale baten}$
- Financiële bufferfunctie = $\text{kapitalisatiefactor} - \text{transactiefunctie} - \text{financieringsfunctie}$.

Ontwikkeling kapitalisatiefactor en financiële buffer

De kapitalisatiefactor dient te worden verminderd met de transactiefunctie (vermogen om kortlopende schulden te voldoen) en de financieringsfunctie (vermogen dat moet worden aangehouden om materiële vaste activa te financieren). Uiteindelijk resteert dan de financiële bufferfunctie, zijnde de middelen om onvoorziene risico's te dekken, waaronder fluctuaties leerlingenaantallen, financiële gevolgen arbeidsconflicten, instabiliteit bekostiging, onvolledige indexatie van de bekostiging en restrisico's.

De financierings- en transactiefunctie worden bepaald om vanuit de kapitalisatiefactor de uiteindelijke financiële buffer te kunnen berekenen.

4.4 TREASURY MANAGEMENT

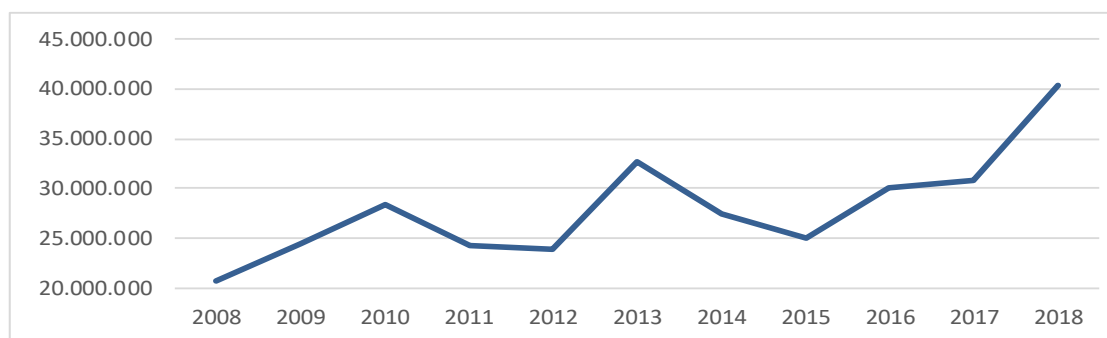
Het efficiënt besturen en beheersen van de financiële geldstromen en posities zijn, evenals het verantwoorden over en toezicht houden op vermogenswaarden, belangrijke aspecten om ook in de toekomst garant te kunnen staan voor een gezonde financiële bedrijfsvoering. De missie, doelstellingen, taken en kaders waarbinnen het treasurybeleid moet worden uitgevoerd en waarmee de doelstellingen moeten worden gerealiseerd, staan vermeld in het treasury-statuut. Het statuut is mede gebaseerd op de regeling “Beleggen, Lenen en Derivaten”.

Treasurystatuut

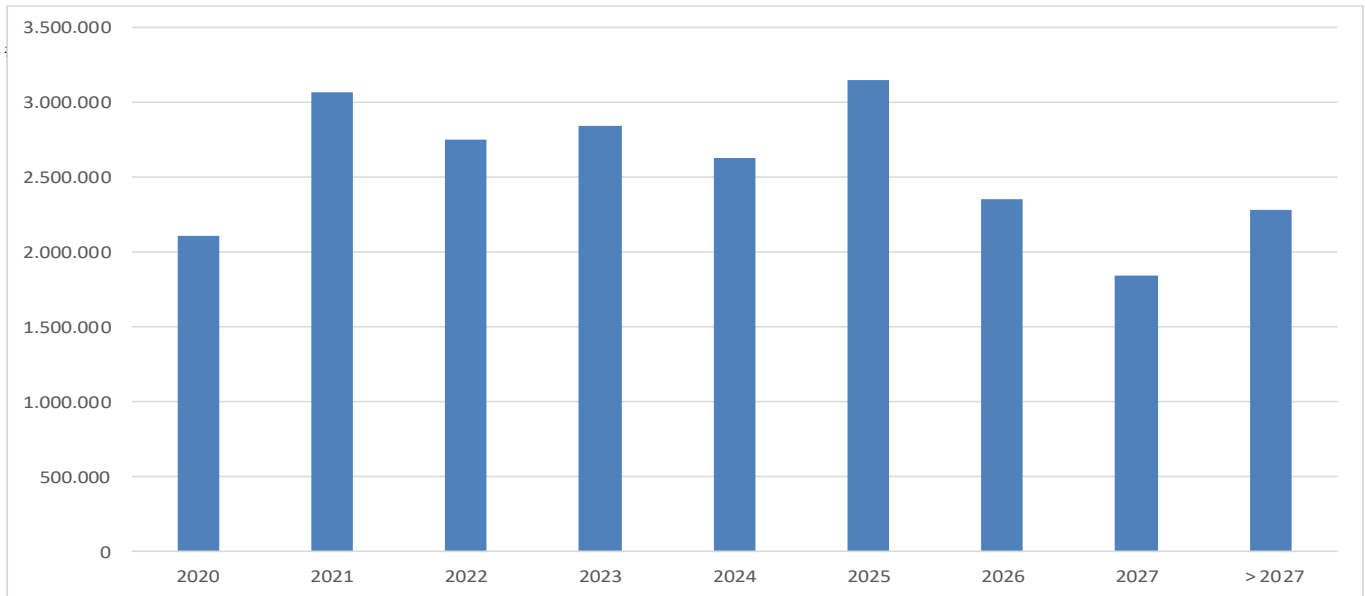
In het treasury-statuut wordt voor gelden die op langere termijn (minimaal 5 tot 10 jaar) beschikbaar moeten zijn de verdeling 90% obligaties, 10% geldmarktproducten als norm beschouwd. Het College van Bestuur heeft de mogelijkheid hiervan tijdelijk af te wijken. De regeling ‘Beleggen en belenen door instellingen voor onderwijs en onderzoek’ is aangepast per 1 juli 2016 in de regeling ‘Beleggen, Lenen en Derivaten’. Het herziene treasury-statuut is in februari 2017 formeel vastgesteld en goedgekeurd door respectievelijk het College van Bestuur en de Raad van Toezicht. Jaarlijks wordt er een treasury-plan opgesteld. Dit plan, dat 2 jaar vooruitblijkt, is het ‘spoorboekje’ voor alle treasury handelingen.

Omvang geld en kapitaalmarktuitzettingen 2008 t/m 2018 (in €)

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
20.601.655	24.455.370	28.373.218	24.215.183	23.804.429	32.667.060	27.358.096	24.888.580	30.018.001	30.875.308	40.300.925

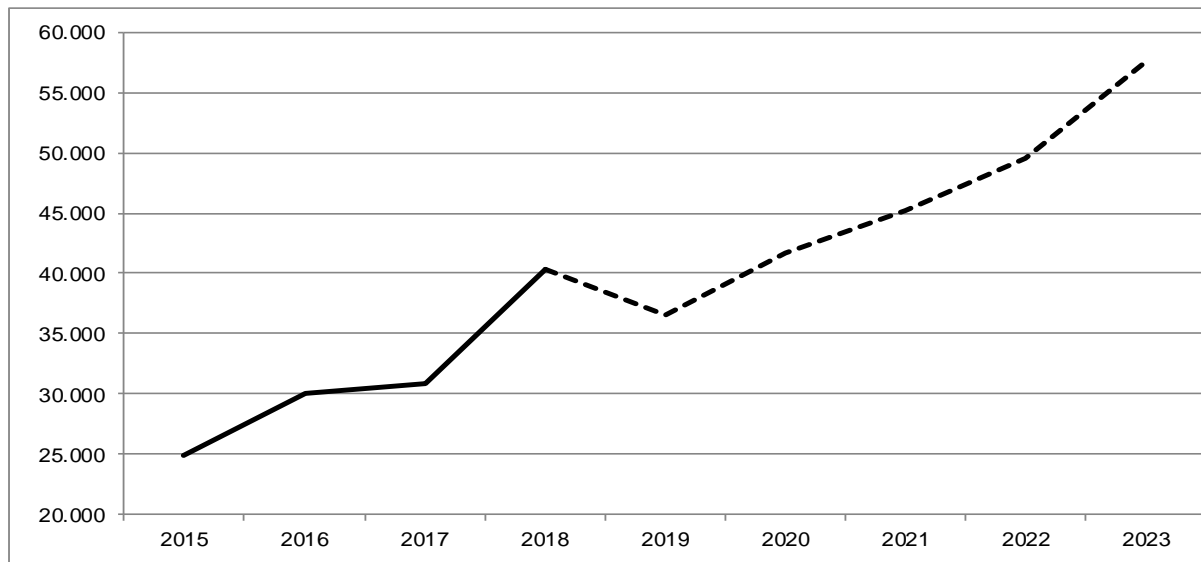

De huidige beleggingen op de kapitaalmarkt vallen vrij en zijn zonder koersrisico beschikbaar in de onderstaande jaren (opgenomen zijn de vrijvallen vanaf 2020 in €):

In 2023 wordt de omvang geschat op ca. € 58 miljoen. Het geschatte verloop in de komende jaren is als volgt:

Omvang geld- en kapitaalmarkt beleggingen (x€ 1.000)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
		24.889	30.018	30.875	40.301				
Prognose				40.301	36.602	41.662	45.264	49.607	57.572

4.5 SEGMENTATIE V&W

Evenals in de voorgaande jaren is er een gesegmenteerde V&W staat opgenomen. De baten en lasten zijn toegerekend aan het vmbo en mbo. Daar waar dit lastig is, is een toerekeningspercentage gebruikt van 14% voor het vmbo. Dit percentage heeft betrekking op zowel de formatie van het vmbo ten opzichte van de totale formatie, alsmede op het vmbo-leerlingaantal ten opzichte van het totale leerlingaantal. Het vmbo heeft in 2018 een negatief resultaat behaald van € 655.000 (2017 € 819.000 negatief).

4.6 CONTINUITEITSPARAGRAAF

In deze paragraaf kijken we naar de (financiële) toekomst van het Grafisch Lyceum Rotterdam. De toekomstgerichte (financiële) stuurinformatie omvat onder andere de begroting en de meerjarenprognose. Beide worden in samenspraak tussen College van Bestuur en de budgethouders opgemaakt en door het College van Bestuur vastgesteld. De begroting 2019 is door de Raad van Toezicht in zijn vergadering van 19 december 2018 goedgekeurd. In diezelfde vergadering is ook de meerjarenprognose 2020-2023 besproken en geaccordeerd. Het Grafisch Lyceum Rotterdam stuurt op de financiële toekomstgerichte gegevens die in de begroting en meerjarenprognose zijn opgenomen. Inzicht in het meerjarenperspectief is van groot belang voor het nemen van weloverwogen strategische beslissingen, die in het algemeen langjarige consequenties hebben. Tevens bepalen we onze koers en sturen juist op basis van de meerjarenprognose bij. De begroting is van groot belang voor het nemen van beslissingen met een meer operationeel en tactisch karakter op de kortere termijn (van een jaar).

Om de kwaliteit van het onderwijs op een hoog niveau te houden, wordt jaarlijks fors geïnvesteerd in nieuwe (technologische) ontwikkelingen. Op korte termijn zijn investeringen voorzien op het gebied van Bits in Motion, Immersive Video en robotisering. Alle investeringen worden uit eigen middelen voldaan.

Op huisvestingsvlak was in de jaren 2019 en 2020 een renovatie van het vmbo-gebouw voorzien. Vanwege de extreem gestegen bouwkosten, hebben we besloten af te zien van de renovatie. In 2019 bekijken we welke alternatieven er voorhanden zijn.

Het onderwijs vindt eind 2018 verspreid plaats over een drietal locaties (totale oppervlakte 36.983 m²), te weten: Heer Bokelweg 255 Pand Technikon oppervlakte 32.223 m² eigendom (incl 50% van het Jeugdtheater en 50% van de gemeenschappelijke Technikon ruimtes); Heer Bokelweg 258 oppervlakte 1.300 m² huur van gemeente Rotterdam tot 31 augustus 2018; Stadhoudersplein 35 Oppervlakte 3.460 m² eigendom.

Het vermogen van het Grafisch Lyceum Rotterdam is volledig aangemerkt als publiek vermogen. Dat blijft naar verwachting ook de komende jaren zo. Inkomsten uit contractactiviteiten zijn de komende jaren niet voorzien.

4.6.1 Lasten en baten

De onderstaande lasten en baten (x € 1.000) zijn gerealiseerd in 2018 en begroot voor 2019 t/m 2023:

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rijksbijdrage	45.203	44.826	46.644	45.720	47.033	48.329
Overige overheidsbijdragen en subsidies	307	735	495	495	495	495
Overige baten	643	306	305	312	318	325
<i>Totale baten</i>	<i>46.153</i>	<i>45.867</i>	<i>47.444</i>	<i>46.527</i>	<i>47.846</i>	<i>49.149</i>
Personeelslasten	28.136	30.247	30.976	31.349	31.735	32.074
Afschrijvingen	5.975	6.159	6.467	6.883	7.197	7.251
Huisvestingslasten	2.210	2.212	2.280	2.345	2.415	2.488
Overige lasten	4.095	4.854	4.977	5.093	5.213	5.331
<i>Totale lasten</i>	<i>40.416</i>	<i>43.472</i>	<i>44.700</i>	<i>45.670</i>	<i>46.560</i>	<i>47.144</i>
<i>Saldo Baten en lasten uit gewone bedrijfsvoering</i>	<i>5.737</i>	<i>2.395</i>	<i>2.744</i>	<i>857</i>	<i>1.286</i>	<i>2.005</i>
<i>Saldo Baten en lasten uit financiële bedrijfsvoering</i>	<i>55</i>	<i>386</i>	<i>399</i>	<i>412</i>	<i>410</i>	<i>408</i>
Totaal resultaat	5.792	2.781	3.143	1.269	1.696	2.413

4.6.2 Balans

De prognose van de balanspositie per jaareinde is als volgt (x € 1.000):

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Activa						
Vaste activa						
Materiële vaste activa	38.898	43.878	41.961	39.628	36.985	34.284
Financiële vaste activa	24.967	28.102	33.162	36.764	41.107	49.072
Vlottende activa						
Voorraden	0	0	0	0	0	0
Vorderingen	1.281	2.000	2.000	2.000	2.000	1.500
Kortlopende effecten	3.325	3.500	3.500	3.500	3.500	3.500
Liquide middelen	11.666	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Totaal activa	80.137	82.480	85.623	86.892	88.592	93.356
Passiva						
Eigen vermogen						
Algemene reserve	71.724	75.046	78.189	79.458	81.154	83.567
Bestemmingsreserves	1.391	1.391	1.391	1.391	1.391	1.391
Overige reserves en fondsen	641	100	100	100	100	100
Voorzieningen	1.887	2.143	1.943	1.943	1.947	3.298
Kortlopende schulden	4.494	3.800	4.000	4.000	4.000	5.000
Totaal passiva	80.137	82.480	85.623	86.892	88.592	93.356

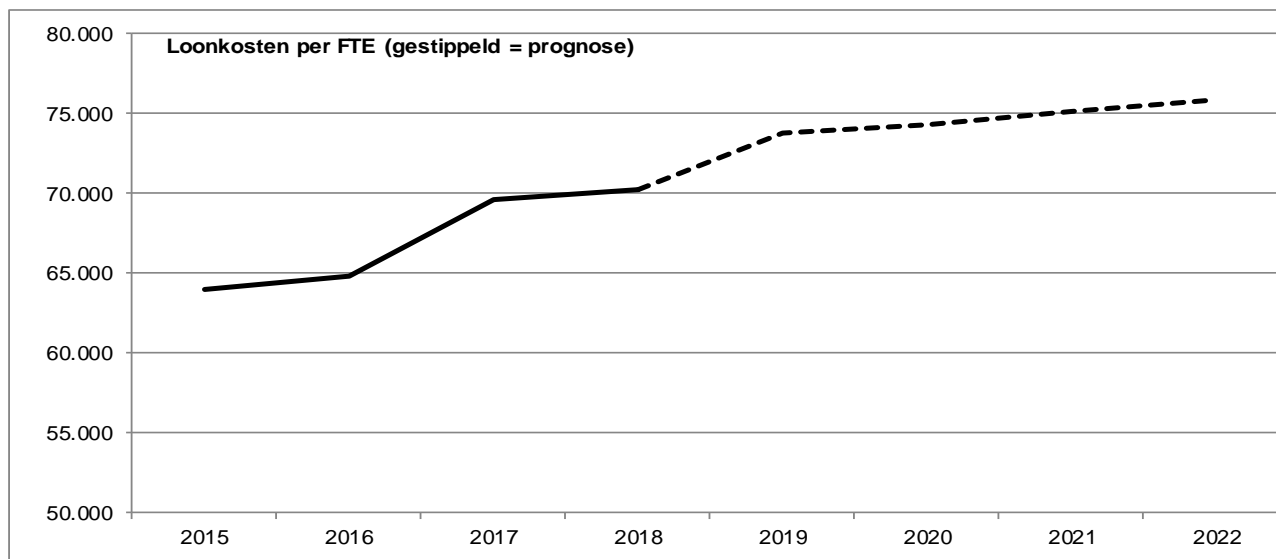
4.6.3 Ontwikkelingen deelgebieden

In deze continuïteitsparagraaf wordt op de volgende pagina's de ontwikkeling van een aantal deelgebieden uitvergroet.

Loonkosten per FTE

Totale loonkosten (incl. kosten flexibele formatie) gedeeld door het totale aantal FTE personeel in loondienst en inzet in flexibele schil. Loonkosten bestaan uit salariskosten, vakantiegeld, overwerk, toeslag onregelmatige diensten, sociale lasten en pensioenpremies. Personele voorzieningen en overige personele kosten vallen onder de post overige personele kosten en worden hierin niet meegeteld. De kosten stijgen door jaarlijkse periodieken en door cao-aanpassingen.

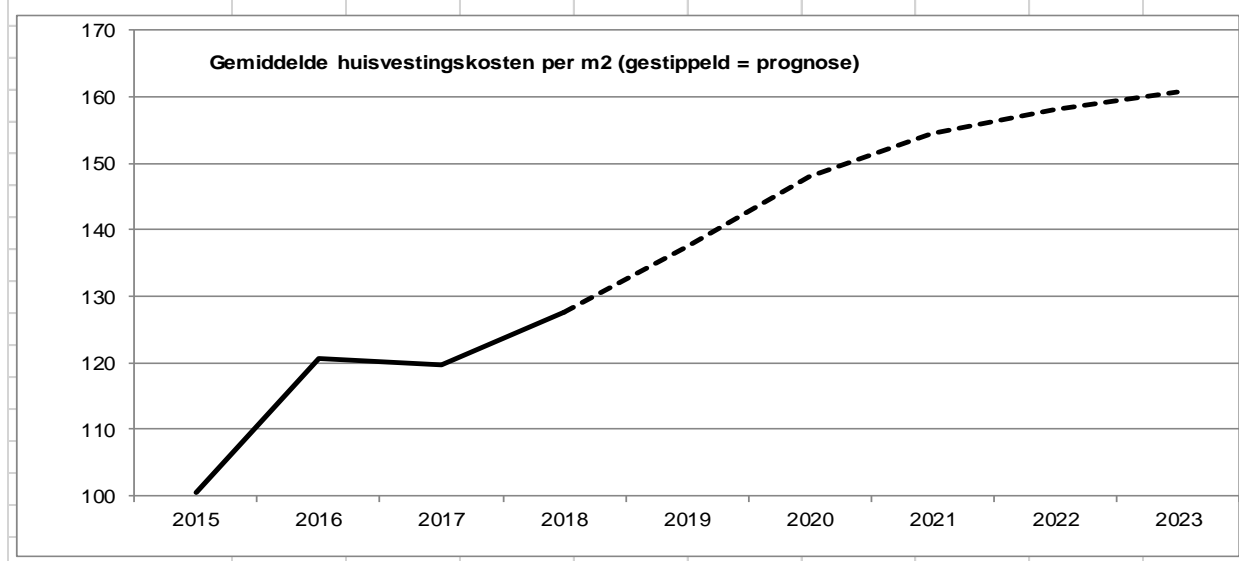
Kosten FTE (in €)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kosten FTE	63.956	64.771	69.590	70.187					
Prognose				70.187	73.765	74.299	75.176	75.843	76.658

Huisvestingskosten per m2

Dit betreft de totale huisvestingslasten (inclusief afschrijving gebouwen) per vierkante meter. Huisvestingskosten bestaan uit kosten van huur, verzekering, onderhoud, schoonmaak, energie en water, heffingen, beveiliging en huur sportaccommodatie. Uit de benchmark mbo kwam naar voren dat de gemiddelde kosten per m2 in de gehele sector in 2017 € 116 bedroeg. Het Grafisch Lyceum Rotterdam zat altijd onder het gemiddelde, maar komt door de renovatie van het mbo uit boven het gemiddelde in de sector.

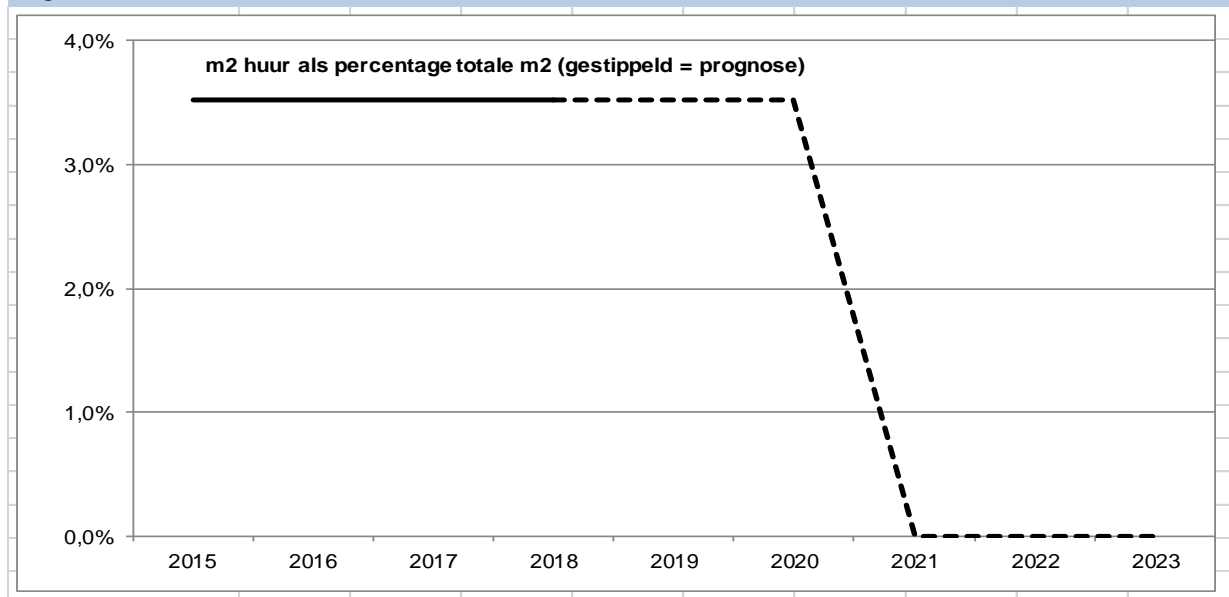
Gemiddelde huisvestingskosten per m2 (in €)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Huisvestingskosten	3.714.000	4.461.724	4.430.150	4.723.000	5.087.000	5.476.000	5.512.000	5.641.000	5.733.000
Aantal m² totaal	36.983	36.983	36.983	36.983	36.983	36.983	35.683	35.683	35.683
Gemiddelde huisvestingskosten per m2	100	121	120	128					
Prognose				128	138	148	154	158	161

M2 huur als percentage totale m2

Na de renovatie van het mbo wordt het onderwijs binnen het Grafisch Lyceum Rotterdam bijna volledig verzorgd in panden die in eigendom zijn. Het vmbo blijft waarschijnlijk gehuisvest aan het Stadhoudersplein. In de jaren 2019 en 2020 zou het vmbo-pand worden gerenoveerd. Echter, vanwege marktomstandigheden is hiervan afgezien. Tot en met 2020 wordt een deel van het pand aan de Heer Bokelweg 258 gehuurd.

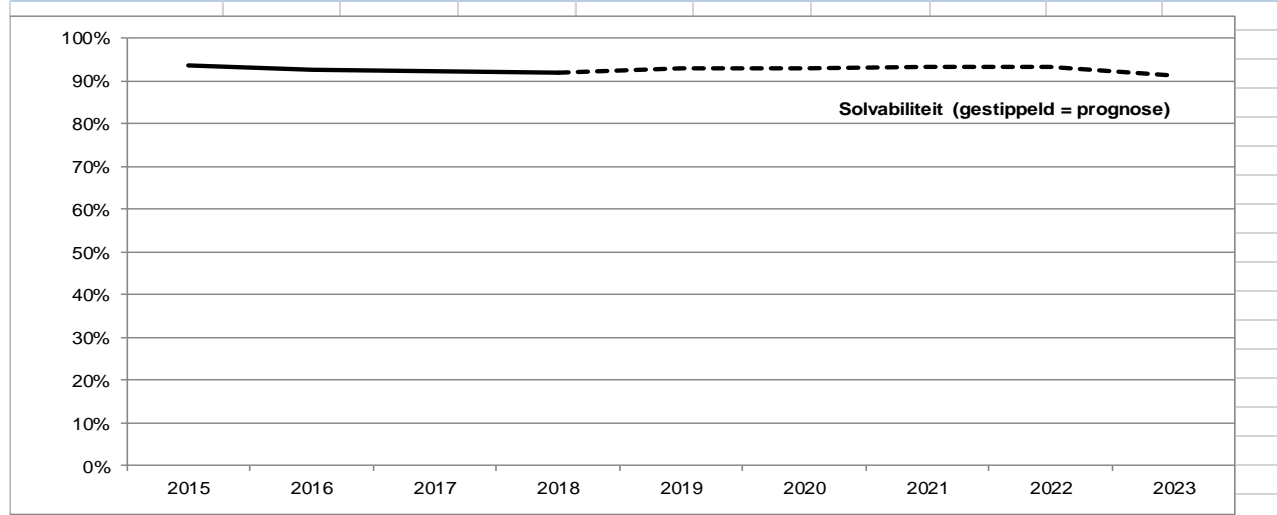
m2 huur als percentage totale m2	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal m2 huur	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	0	0	0
Aantal m2 totaal	36.983	36.983	36.983	36.983	36.983	36.983	36.983	36.983	36.983
m2 huur als percentage totale m2	3,5%	3,5%	3,5%	3,5%					
Prognose				3,5%	3,5%	3,5%	0,0%	0,0%	0,0%

Solvabiliteit

Solvabiliteit zegt iets over de financiële positie voor de langere termijn. Het gaat om het aandeel van het eigen vermogen (exclusief voorzieningen) in het totale vermogen. Geconcludeerd kan worden dat de solvabiliteit onveranderd hoog blijft. Het gemiddelde in de mbo-sector in 2017 bedroeg 55%.

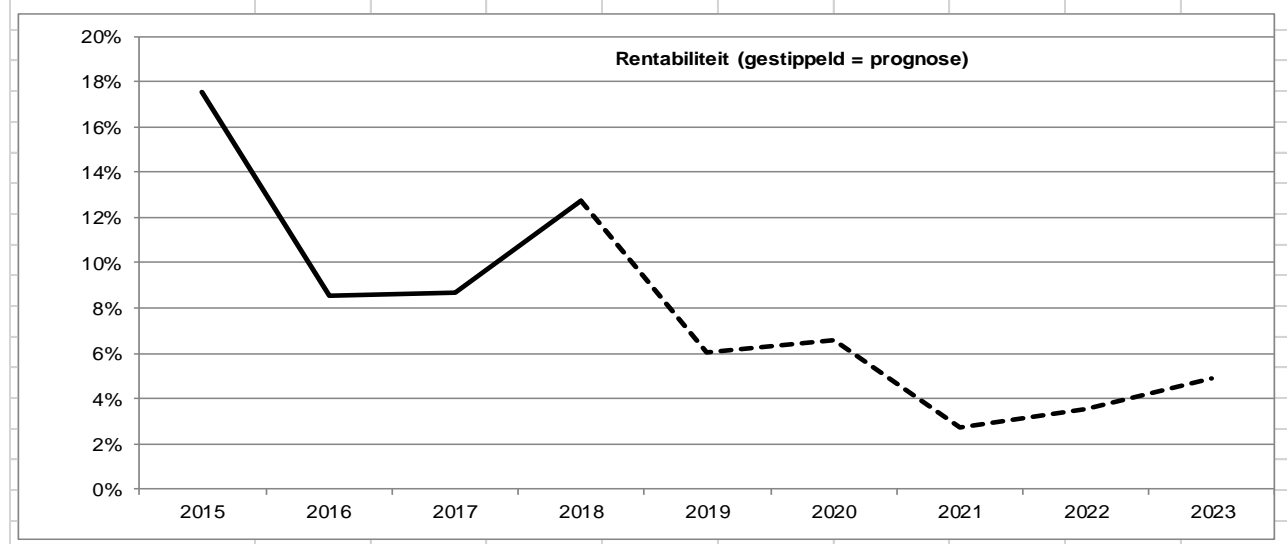
Solvabiliteit	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Eigen vermogen (in €)	60.601.145	64.168.801	67.963.288	73.756.000	76.537.000	79.680.000	80.949.000	82.645.000	85.058.000
Totale vermogen (in €)	64.739.367	69.290.436	73.610.000	80.137.000	82.480.000	85.623.000	86.892.000	88.592.000	93.356.000
Solvabiliteit	94%	93%	92%	92%					
Prognose				92%	93%	93%	93%	93%	91%

Rentabiliteit

Rentabiliteit is gedefinieerd conform de definitie van DUO/CFI, te weten: het resultaat van de gewone bedrijfsvoering als percentage van de baten van de gewone bedrijfsvoering. De rentabiliteit laat een dalend beeld zien, maar blijft ook op langere termijn positief.

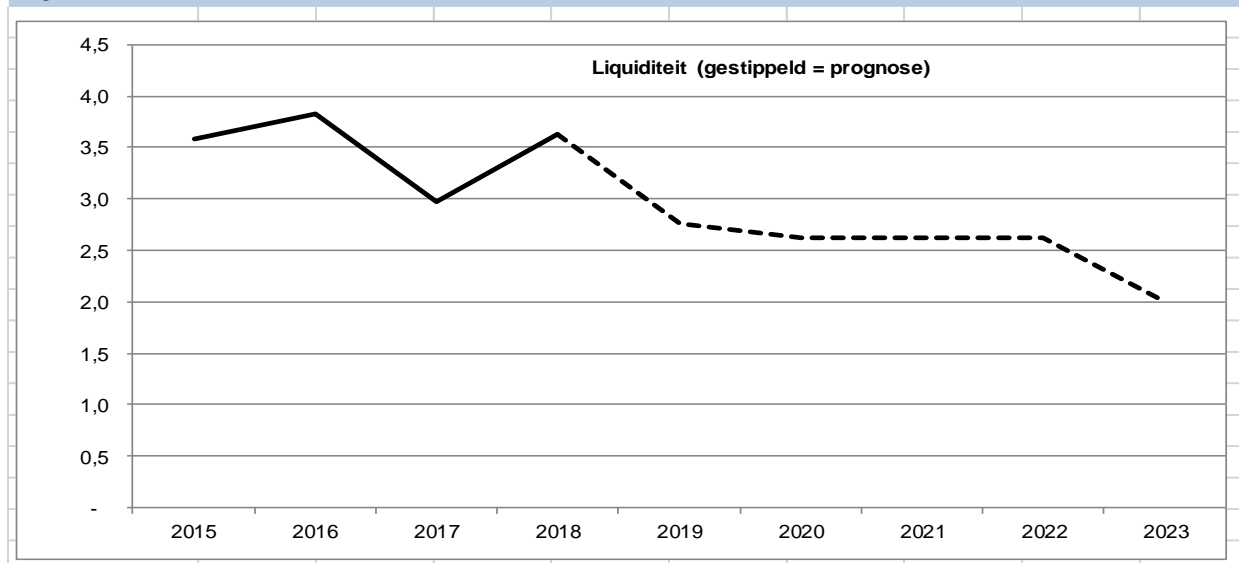
Rentabiliteit	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Resultaat gewone bedrijfsvoering (in €)	7.332.930	3.567.656	3.794.487	5.792.201	2.781.000	3.143.000	1.269.000	1.696.000	2.413.000
Baten gewone bedrijfsvoering (in €)	41.764.830	41.773.267	43.827.061	45.390.000	46.253.000	47.843.000	46.939.000	48.256.000	49.557.000
Rentabiliteit	18%	9%	9%	13%					
Prognose				13%	6%	7%	3%	4%	5%

Liquiditeit

Liquiditeit (current-ratio) is gedefinieerd conform de definitie van DUO/CFI, te weten: vlottende activa gedeeld door de kortlopende schulden. Een deel van het vermogen moet snel beschikbaar zijn, waarbij er geen koersrisico mag worden gelopen. Vanaf 2019 worden de beschikbare liquide middelen voor een groter deel op de kapitaalmarkt belegd. De middelen verschuiven van de vlottende activa naar de vaste activa. Het gemiddelde in de MBO-sector in 2017 bedroeg 1,6.

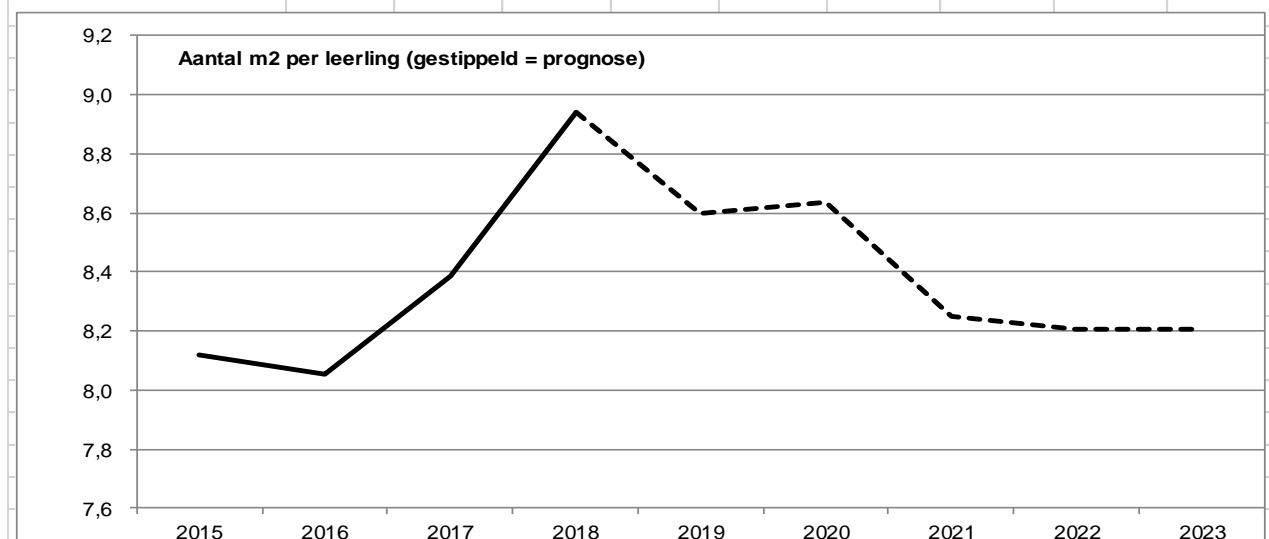
Liquiditeit	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Vlottende activa (in €)	12.744.013	12.454.135	9.634.174	16.272.000	10.500.000	10.500.000	10.500.000	10.500.000	10.000.000
Kortlopende schulden (in €)	3.555.000	3.259.803	3.238.165	4.494.000	3.800.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000	5.000.000
Liquiditeit	3,6	3,8	3,0	3,6					
Prognose				3,6	2,8	2,6	2,6	2,6	2,0

Aantal m2 per deelnemer

Totale aantal m2 gedeeld door totale aantal deelnemers. Voor de berekening van m2 wordt gebruik gemaakt van NEN 2580. Uitgangspunt is het bruto vloeroppervlak. De opgenomen leerlingen betreffen zowel de vmbo- als de mbo-leerlingen. Uit de laatste Benchmark 2017 (gepubliceerd in oktober 2018) kwam naar voren dat het gemiddelde in de mbo-sector 9,1 bedraagt.

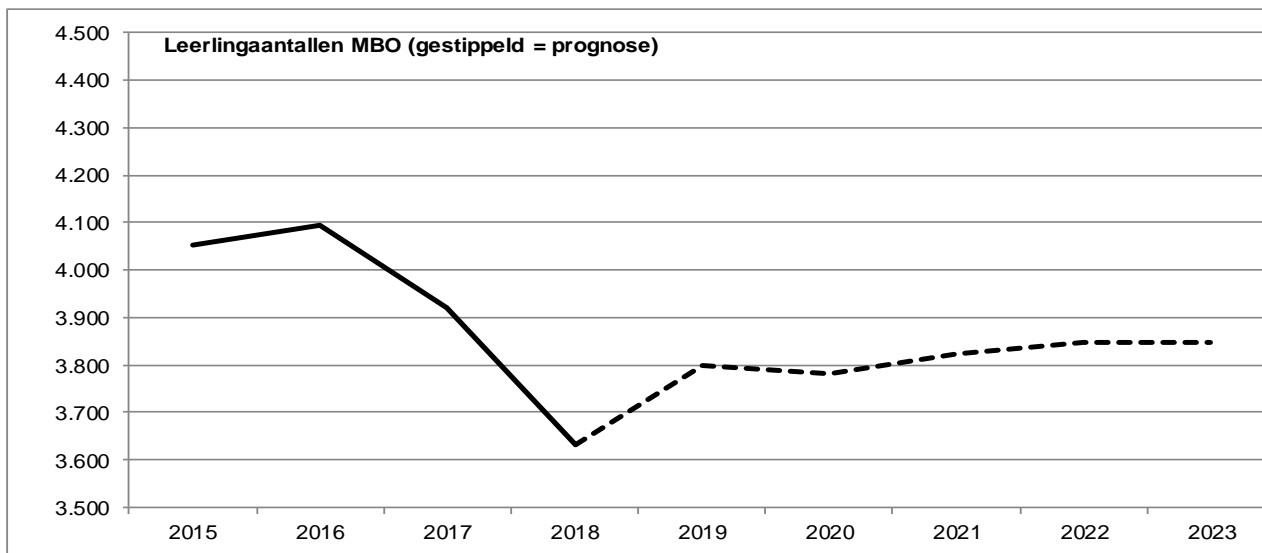
Aantal m2 per deelnemer	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal m2	36.983	36.983	36.983	36.983	36.983	36.983	35.683	35.683	35.683
Deelnemers	4.554	4.593	4.410	4.136	4.301	4.284	4.325	4.350	4.350
Aantal m2 per deelnemer	8,1	8,1	8,4	8,9					
Prognose				8,9	8,6	8,6	8,3	8,2	8,2

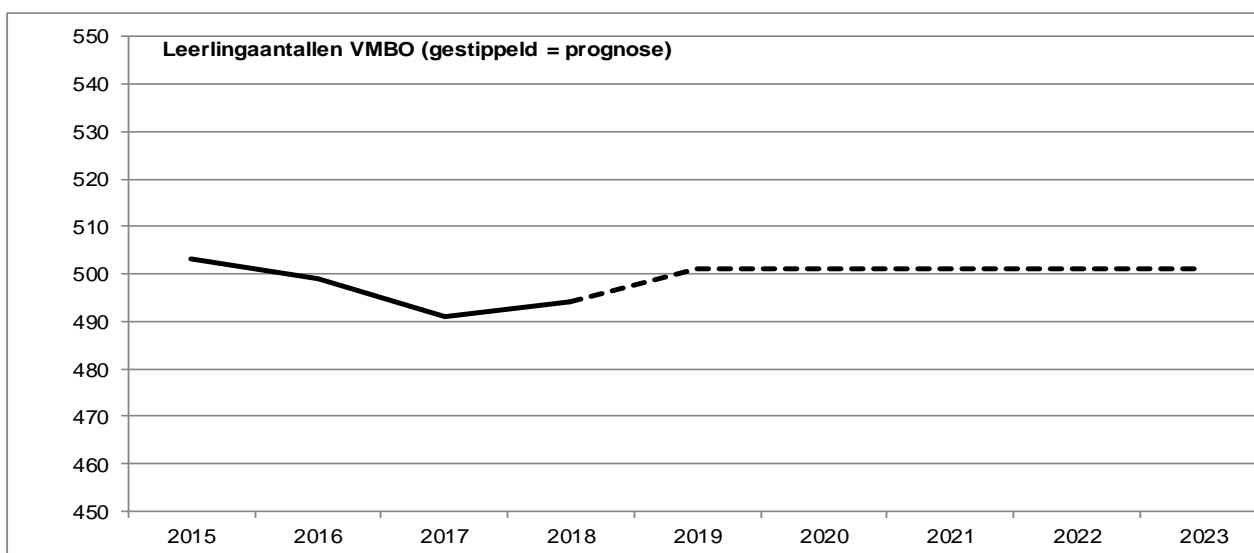
Leerlingontwikkeling mbo/vmbo

Het aantal mbo-studenten daalt van circa 4.100 in 2016 naar circa 3.800 in 2019. Daarna vindt er naar verwachting een stabilisatie plaats. Het aantal vmbo-leerlingen ondergaat weinig fluctuatie en blijft rond 500 bewegen.

Aantal leerlingen MBO	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Leerlingen MBO	4.051	4.094	3.919	3.633	3.633					
Leerlingen MBO (prognose)					3.633	3.800	3.783	3.824	3.849	3.849

Aantal leerlingen VMBO	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Leerlingen VMBO	503	499	491	494	494					
Leerlingen VMBO (prognose)					494	501	501	501	501	501

Ontwikkeling personeelsformatie

Onderstaand is de ontwikkeling weergegeven van de streefformatie (in FTE). Verwacht wordt dat vanaf 2020 de formatie zich stabiliseert op het niveau van eind 2018.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bestuur/ Management	15	15	15	15	15	15
Ondersteunend personeel/ overige medewerkers	95	94	95	95	95	95
Personeel primair proces/ docerend personeel	249	245	249	249	250	250
Totaal	359	354	359	359	360	360

4.7 RISICOPARAGRAAF

In 2018 is een begin gemaakt met het gestructureerd in kaart brengen van de risico's en onzekerheden. Dat biedt een kader aan de Raad van Toezicht en het College van Bestuur bij de beoordeling of het College van Bestuur van het Grafisch Lyceum Rotterdam in control is.

Het begrip risico

Risico kan worden ervaren als een fenomeen dat latent aanwezig is en dat met een bepaalde kans tot (negatieve) gevolgen voor het dagelijks functioneren kan leiden en de continuïteit van het Grafisch Lyceum Rotterdam in gevaar kan brengen. De werkdefinitie van risico is als volgt: de kans op een gebeurtenis met een effect op het behalen van je doelstellingen.

Risicoanalyse en -beoordeling

Om meer inzicht in de risico's te krijgen, moeten deze risico's geanalyseerd worden.

Analyse

Het Grafisch Lyceum Rotterdam gebruikt een relatieve analyse waarbij risico's onderling worden gerangschikt op prioriteit. Zo'n ranglijst kan opgesteld worden door het vergelijken van de risico's ten opzichte van elkaar. Als er veel risico's zijn geïdentificeerd, wordt dit echter lastig. Dan kan gebruik gemaakt worden van de risicoscore. De risicoscore wordt bepaald door kansen en gevolgen in klassen in te delen en deze met elkaar te vermenigvuldigen. Hierna wordt eerst ingegaan op de kans- en gevolgklassen en vervolgens op de risicoscore en de risicokaart.

Kans

Voor de beoordeling van de kans zijn 5 klassen met de volgende referentiebeelden gebruikt:

Klasse	Percentage	Referentiebeeld
1	10%	1x per 10 jaar
2	30%	1x per 5-10 jaar
3	50%	1x per 2-5 jaar
4	70%	1x per 1-2 jaar
5	90%	1x per jaar of >

Impact

Klasse	Impact
1	Zeer klein
2	Klein
3	Midden
4	Groot
5	Zeer groot

Deze klassenindeling kan praktisch zijn bij een risicoanalyse op hoofdlijnen. Als een meer diepgaande risicoanalyse wordt uitgevoerd, wordt beter inzicht in de risico's verschaft wanneer men de gevolgen inschat op basis van gevolg categorieën.

Financiële gevolgen

Voor de financiële gevolgen zijn 5 klassen gehanteerd. Hierbij is rekening gehouden met de omvang van de GLR-begroting (2018 ca. € 45 mln.).

Voor de invulling van de bandbreedtes worden percentages van de begroting gehanteerd.

Klasse	Financieel gevolg	Percentage
1	€ 0 - < € 25.000	< 0,05%
2	€ 25.000 - < € 100.000	0,05 % - 0,20%
3	€ 100.000 - < € 250.000	0,20% - 0,55%
4	€ 250.000 - < € 500.000	0,55% - 1,10%
5	> € 500.000	> 1,1%

Imagoevolgen

Voor imagoevolgen worden 5 klassen met referentiebeelden aangehouden. Ook hier geldt dat de referentiebeelden slechts een hulpmiddel zijn.

Klasse	Effect	Imago gevolg
1	Zeër klein	Individueel
2	Klein	Persoonlijke kring
3	Midden	Plaatselijke pers
4	Groot	Regionale pers
5	Zeër groot	Landelijke pers

Risicokaart

Risico's waarvan de gevolgen in klassen ingedeeld zijn, kunnen geplaatst worden in een risicokaart. De risicokaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en gevolg. De nummers in de risicokaart corresponderen met de aantallen risico's (inhoudelijk niet opgenomen in dit document) die zich in het desbetreffende vak van de risicokaart bevinden. Een risico dat in het groene gebied zit, vormt geen direct gevaar voor de continuïteit. Een risico dat een score heeft die in het oranje gebied zit, vraagt om aandacht. Een risico dat een risicoscore heeft die in het rode gebied zit vereist directe aandacht.

Risicokaart Grafisch Lyceum Rotterdam						
Financiële gevolgen op jaarbasis						
> € 500.000	1	1	3	1	0	
€ 250.000 - < € 500.000	0	1	1	2	0	
€ 100.000 - < € 250.000	1	0	2	3	3	
€ 25.000 - < € 100.000	0	1	2	0	0	
€ 0 - < € 25.000	0	0	0	0	0	
Kans	10%	30%	50%	70%	90%	

12 risico's bevinden zich in de oranje zone en 1 risico in de rode zone. De risico's in de attentiezones hebben onder andere betrekking op:

- In hoeverre kan worden vertrouwd op de toekenning van bestemmingssubsidies;
- Wijziging van de bekostigingssystematiek;
- Daling instroom leerlingen;
- Het aanmeldproces van leerlingen;
- De veiligheid van netwerkanvullingen;
- Examinering;
- Contractbewaking;
- Roosteren van lokalen (bezettingsgraad gebouw optimaliseren);
- Treasury.

Ten aanzien van bovenstaande risico's zijn inmiddels passende beheersmaatregelen genomen. Zoals gemeld vormt dit een begin met het in kaart brengen van de risico's en onzekerheden binnen het Grafisch Lyceum Rotterdam. In 2019 worden de risico's besproken met leidinggevenden van meerdere afdelingen, waardoor de risico-analyse kwalitatief hoogwaardiger wordt.

4.8 KERNCIJFERS

Financieel	2018	2017	2016	2015	2014
Totale baten (in €)	46.153.995	43.827.061	41.773.267	41.764.830	36.436.476
Totale lasten (in €)	40.416.995	40.311.051	38.628.391	34.985.548	32.943.982
Exploitatieresultaat (in €)	5.792.201	3.794.487	3.567.656	7.332.930	4.151.459
Eigen vermogen (in €)	73.755.489	67.963.288	64.168.801	60.601.145	53.268.215
Totaal vermogen (in €)	80.137.035	73.610.478	69.290.436	64.550.616	59.480.954
Solvabiliteit	92%	92%	93%	94%	90%
Liquiditeit	3,6	2,8	3,8	3,6	3,8
Rentabiliteit	13%	9%	9%	18%	11%
Personele lasten/ totale lasten	70%	70%	71%	70%	70%
Afschrijvingen/ totale lasten	15%	15%	14%	12%	10%
Huisvestingslasten/ totale lasten	5%	5%	6%	7%	9%
Overige lasten/ totale lasten	10%	10%	10%	11%	11%
Totale lasten/ aantal leerlingen (in €)	9.772	9.141	8.410	7.682	7.318
Leerlingaantallen (op teldatum 1 oktober)	2018	2017	2016	2015	2014
BOL	3.639	3.919	4.094	4.044	3.977
BBL	3	0	0	7	13
VMBO	494	491	499	503	512
Rendementen onderwijs	2018	2017	2016	2015	2014
Diploma's BOL/BBL (bekostigd)	1372	1137	945	1008	995
Diploma's VMBO	110	113	114	129	103
Personeel (situatie op 31 december)	2018	2017	2016	2015	2014
Directie en management	15	14	14	13	13
Indirect onderwijsondersteunend personeel	58	62	64	59	59
Direct onderwijsondersteunend personeel	37	35	33	31	30
Onderwijzend personeel	249	243	235	244	234
<i>Totaal FTE</i>	<i>359</i>	<i>354</i>	<i>346</i>	<i>347</i>	<i>336</i>
Totaal personen	415	407	400	398	389
% vrouw	48%	47%	46%	46%	45%
% man	52%	53%	54%	54%	55%
Gebouwen (situatie op 31 december)	2018	2017	2016	2015	2014
WOZ-waarde panden in eigendom (totaal in €)	16.845.000	20.805.000	20.805.000	18.099.500	18.250.000
Aantal m2 BVO in eigendom	35.683	35.683	35.683	35.683	35.683
Aantal m2 BVO gehuurd (incl. verhuur)	1.300	1.300	1.300	1.300	10.257
Aantal m2 BVO totaal	36.983	36.983	36.983	36.983	45.940
BVO per leerling	8,9	8,4	8,1	8,1	10,2

> B. JAARREKENING

5. JAARREKENING 2018

5.1 BALANS PER 31 DECEMBER 2018

Activa	31 december 2018	31 december 2017
<i>(in €)</i>		
Vaste activa		
- Materiële vaste activa		
5.6.1 Gebouwen en terreinen	27.933.598	29.573.279
5.6.1 Inventaris en apparatuur	10.640.510	11.947.583
5.6.1 Materiële vaste activa in uitvoering	<u>323.729</u>	<u>103.939</u>
	38.897.837	41.624.801
- Financiële vaste activa		
5.6.2 Vorderingen op Ministerie van OCW	1	1
5.6.2 Effecten	<u>24.967.199</u>	<u>22.351.502</u>
	24.967.200	22.351.503
Totaal vaste activa	63.865.037	63.976.304
Vlottende activa		
- Voorraden	0	0
- Vorderingen		
5.6.3 Debiteuren	33.720	50.362
5.6.3 Overige vorderingen	942.260	1.148.599
5.6.3 Overlopende activa	<u>305.238</u>	<u>306.812</u>
	1.281.218	1.505.773
- 5.6.4 Effecten	3.324.977	3.183.892
- 5.6.5 Liquide middelen	<u>11.665.803</u>	<u>4.944.509</u>
Totaal vlottende activa	16.271.998	9.634.174
Totaal activa	<u>80.137.035</u>	<u>73.610.478</u>

Passiva	31 december 2018	31 december 2017
<i>(in €)</i>		
5.6.6 Eigen vermogen	73.755.489	67.963.288
5.6.7 Voorzieningen	1.887.380	2.202.607
Kortlopende schulden		
5.6.8 Crediteuren	617.137	404.030
5.6.8 Belastingen en premies sociale verz.	1.222.837	1.147.517
5.6.8 Schulden ter zake van pensioenen	311.722	298.020
5.6.8 Overlopende passiva	2.311.002	1.595.016
5.6.8 Nog te besteden subsidies	31.468	0
	<u>4.494.166</u>	<u>3.444.583</u>
Totaal passiva	<u>80.137.035</u>	<u>73.610.478</u>

5.2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN PER 31 DECEMBER 2018

	2018	Begroot 2018	2017
<i>(in €)</i>			
Baten			
5.8.1 Rijksbijdragen OCW	45.203.204	44.229.000	43.076.956
5.8.1 Overige overheidsbijdragen en subsidies	306.849	272.000	236.530
5.8.1 Overige baten	643.942	516.000	513.575
Totale baten	46.153.995	45.017.000	43.827.061
Lasten			
5.8.2 Personeelslasten	28.136.304	28.448.000	28.095.780
5.8.2 Afschrijvingen	5.975.276	6.286.000	6.139.116
5.8.2 Huisvestingslasten	2.210.141	2.235.000	2.032.166
5.8.2 Overige lasten	4.095.274	4.451.000	4.043.989
Totale lasten	40.416.995	41.420.000	40.311.051
	5.737.000	3.597.000	3.516.010
Financiële baten en lasten			
5.8.3 Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	515.757	465.000	493.779
5.8.3 Rentelasten een soortgelijke kosten	-460.556	-92.000	-215.302
	55.201	373.000	278.477
Saldo exploitatie	5.792.201	3.970.000	3.794.487

5.3 STAAT VAN BATEN EN LASTEN PER 31 DECEMBER 2018, GESEGMENTEERD MBO/VMBO

	MBO	VMBO	Totaal	Begroot 2018
	2018	2018	2018	
<i>(in €)</i>				
Baten				
Rijksbijdragen OCW	40.657.292	4.545.912	45.203.204	44.229.000
Overige overheidsbijdragen en subsidies	159.937	146.912	306.849	272.000
Overige baten	492.903	151.039	643.942	516.000
Totale baten	41.310.132	4.843.863	46.153.995	45.017.000
Lasten				
Personeelslasten	24.150.636	3.985.668	28.136.304	28.448.000
Afschrijvingen	5.541.062	434.214	5.975.276	6.286.000
Huisvestingslasten	2.001.430	208.711	2.210.141	2.235.000
Overige lasten	3.217.311	877.963	4.095.274	4.451.000
Totale lasten	34.910.439	5.506.556	40.416.995	41.420.000
	6.399.693	-662.693	5.737.000	3.597.000
Financiële baten en lasten				
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	443.551	72.206	515.757	465.000
Rentelasten en soortgelijke kosten	-396.078	-64.478	-460.556	-92.000
	47.473	7.728	55.201	373.000
Saldo exploitatie	6.447.166	-654.965	5.792.201	3.970.000

5.4 KASSTROOMOVERZICHT

	2018	2017
<i>(in €)</i>		
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Resultaat	5.792.201	3.794.487
Gecorrigeerd voor:		
* Afschrijvingen	5.975.276	5.816.046
* Mutaties voorziening	-315.227	340.775
* Kortlopende schulden onder MVA	-303.729	0
* Financiële baten en lasten	-421.669	-405.732
* Mutaties herwaardering effecten	366.468	127.255
	<u>11.093.320</u>	<u>9.672.831</u>
Veranderingen in vlottende middelen:		
* Voorraden	0	0
* Vorderingen	529.568	358.262
* Effecten	909.029	860.746
* Kortlopende schulden	<u>1.049.583</u>	<u>184.780</u>
	2.488.180	1.403.788
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		
Ontvangen interest	210.744	195.228
Betaalde interest	<u>-94.088</u>	<u>-88.047</u>
	<u>116.656</u>	<u>107.181</u>
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	13.698.156	11.183.800
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiële vaste activa	-2.944.583	-8.509.184
Desinvesteringen in materiële vaste activa	0	0
Resultaatmutaties in vaste activa	0	323.048
Investerings in immateriële vaste activa	0	0
Desinvesteringen in immateriële vaste activa	0	0
(Des)investerings financiële vaste activa	<u>-4.032.279</u>	<u>-6.023.478</u>
	-6.976.862	-14.209.614
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Nieuw opgenomen leningen	0	0
Aflossing langlopende leningen	<u>0</u>	<u>0</u>
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	<u>0</u>	<u>0</u>
Mutatie liquide middelen	<u><u>6.721.294</u></u>	<u><u>-3.025.814</u></u>

5.5 GRONDSLAGEN VOOR DE JAARREKENING

Juridische vorm en kernactiviteiten

De rechtspersoonlijkheid van het Grafisch Lyceum Rotterdam is de stichtingsvorm. De stichting is opgericht in 1950 en is statutair gevestigd in Rotterdam en het bezoekadres is de Heer Bokelweg 255 te Rotterdam. De Raad van Toezicht vormt het toezichthoudende orgaan dat tot taak heeft toezicht te houden op het beleid van het bestuur en de uitvoering daarvan. Het bestuur is belast met het besturen van de stichting. Het bestuur is het bevoegd gezag als bedoeld in de Wet educatie en Beroepsonderwijs en andere onderwijswetgeving.

De Stichting Grafisch Lyceum Rotterdam verzorgt via het Grafisch Lyceum Rotterdam opleidingen op vmbo- en mbo-niveau voor de communicatie- en mediasector. Voor het vmbo gebeurt dit op grond van de Wet op het Voortgezet Onderwijs en voor het mbo binnen het kader van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs.

Het Grafisch Lyceum Rotterdam is inschrijven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 411.26.201.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van een verslaggevingsperiode van een kalenderjaar.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld volgens de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. In deze regeling is bepaald dat de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (in het bijzonder RJ 660 Onderwijsinstellingen) van toepassing zijn en met inachtneming van de daarin aangeduide uitzonderingen. De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen historische kosten.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de organisatie zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. Bij de voorzieningen is aangegeven welke veronderstellingen de basis vormen voor de getroffen voorziening.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de onderwijsinstelling.

Materiële vaste activa

De gebouwen en terreinen, inventaris en apparatuur, andere vaste bedrijfsmiddelen, materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen op basis van de zogeheten componentenmethode en bijzondere waardeverminderingen. De componentenmethode houdt in dat een gebouw niet langer als één geheel wordt gezien en opgenomen, maar kan worden verdeeld in de componenten casco, afbouw, inbouw, technische installaties, terreinvoorzieningen en investeringen in huurpanden. Investeringssubsidies worden in mindering gebracht op de kostprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur rekening houdend met de eventuele restwaarde. Op terreinen, materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven.

De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

Computer- en aanverwante apparatuur, software	33,33 %
Apparaten en machines	8,33 %
Meubilair	10,00 %
Verbouwingen en installaties	12,5 %
Gebouwen	3,33 %
Verbouwingen gebouw	6,67 %
Renovatie gebouw	6,67 %
WTB-installaties/actieve componenten	10 %
Liften en installaties	5 %
Trekkenwand	10 %
E-installaties	6,67 %

Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd indien zij de gebruiksduur van het object verlengen.

Bijzondere waardeverminderingen of vervreemding van vaste activa

Vaste activa met een lange levensduur dienen te worden beoordeeld op bijzondere waardeverminderingen wanneer wijzigingen of omstandigheden zich voordoen die doen vermoeden dat de boekwaarde van een actief niet terugverdiend zal worden. De terugverdienmogelijkheid van activa die in gebruik zijn, wordt bepaald door de boekwaarde van een actief te vergelijken met de toekomstige netto kasstromen die het actief naar verwachting zal genereren.

Wanneer de boekwaarde van een actief hoger is dan de geschatte toekomstige kasstroom, wordt een bedrag voor impairment ten laste van het resultaat geboekt voor het verschil tussen de boekwaarde en de directe opbrengstwaarde van het actief. Voor verkoop beschikbare activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere directe opbrengstwaarde, onder aftrek van verkoopkosten.

Financiële activa

Financiële activa omvatten beleggingen in staatsobligaties, bedrijfsobligaties en geldmarkttuitzettingen. Obligaties met een resterende looptijd langer dan 1 jaar worden verantwoord onder Financiële vaste activa. In geval de (resterende) looptijd korter is dan 1 jaar worden deze verantwoord in de post Effecten onder Vlottende activa. Geldmarkttuitzettingen worden gepresenteerd onder Liquide middelen.

Deze financiële activa worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Renteopbrengsten worden verwerkt in de periode waarop ze betrekking hebben. Amortisatie van de agio/disagio ten gunste of ten laste van het resultaat vindt lineair plaats.

Bij tussentijdse verkoop/uitloting van obligaties wordt mogelijk een resultaat gerealiseerd. Dat resultaat wordt in de resultatenrekening verwerkt.

Jaarlijks wordt per individueel financieel actief beoordeeld of er aanleiding is tot een bijzondere waardevermindering. Daarnaast vindt ook een collectieve beoordeling plaats. Een eventuele afwaardering op grond van een bijzondere waardevermindering vindt plaats ten laste van het resultaat. Afwaardering vindt plaats naar de reële waarde van het betreffende financiële actief. Indien na een bijzondere waardevermindering de reële waarde weer toeneemt, zal deze waardevermindering worden teruggenomen. Deze terugneming is gemaximeerd op de oorspronkelijke geamortiseerde kostprijs zoals deze op het moment van terugneming zou zijn geweest indien er geen sprake zou zijn van een bijzondere waardevermindering.

De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn.

- De reële waarde van beursgenoteerde financiële instrumenten wordt bepaald aan de hand van de biedprijs.
- De reële waarde van niet-beursgenoteerde financiële instrumenten wordt bepaald door de verwachte kasstromen contant te maken tegen een disconteringsvoet die gelijk is aan de geldende risicovrije markttrente voor de resterende looptijd vermeerderd met krediet- en liquiditeitsopslagen.

Vorraden

Handelsgoederen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en bijkomende kosten, zoals invoerrechten, transportkosten en andere kosten die direct kunnen worden toegerekend aan de verwerving van voorraden. Bij de waardering van de voorraden wordt rekening gehouden met de eventueel op balansdatum opgetreden waardeverminderingen.

Vorderingen

De verstrekte vorderingen op en leningen aan deelnemingen alsmede de overige verstrekte vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde vermeerderd met de direct daaraan toe te rekenen transactiekosten en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs volgens de effectieve-rentemethode. Baten en lasten worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt zodra de vorderingen aan een derde worden overgedragen of een bijzondere waardevermindering ondergaan, alsmede via het amortisatieproces.

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen worden de algemene reserves, de bestemmingsreserves en de bestemmingsfondsen gepresenteerd. De algemene reserve bestaat uit de reserves die ter vrije beschikking staan van het Bestuur.

Bestemmingsreserves

Het bestuur heeft een deel van de bestemmingsreserves afgezonderd voor specifieke doelen. De beperkte bestedingsmogelijkheid van de bestemmingsreserve is door het bestuur bepaald, en betreft geen verplichting. Het bestuur kan deze beperking zelf opheffen.

Bestemmingsfonds(en)

Bestemmingsfonds(en) betreffen middelen die zijn verkregen met een door derden aangegeven specifieke bestemming.

Binnen het eigen vermogen is geen onderscheid gemaakt naar publieke en private middelen. Dit impliceert dat het gehele vermogen als publiek vermogen aangemerkt kan worden.

Voorzieningen

Onder de voorzieningen worden de personele voorzieningen en de overige voorzieningen gepresenteerd. Tenzij anders aangegeven worden de voorzieningen opgenomen tegen de geschatte uitstroom van middelen.

Toevoegingen aan voorzieningen vinden plaats ten laste van de staat van baten en lasten. Uitgaven vinden rechtstreeks plaats ten laste van de voorzieningen.

Een voorziening in verband met verplichtingen als bedoeld in artikel 2:374 lid 1, eerste volzin BW wordt uitsluitend opgenomen indien op de balansdatum aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- a. de rechtspersoon heeft een verplichting (in rechte afdwingbaar of feitelijk);
- b. het is waarschijnlijk dat voor de afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen noodzakelijk is; en
- c. er kan een betrouwbare schatting worden gemaakt van de omvang van de verplichting.

Schulden

Bij de eerste opname van kortlopende schulden worden deze opgenomen tegen reële waarde. In geval dat de vervolwaardering niet tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening plaatsvindt, wordt bij de eerste waardering de reële waarde verminderd met de direct daaraan toe te rekenen transactiekosten.

Financiële verplichtingen behoren tot de handelsportefeuille, indien deze zijn verworven of aangegaan met het doel deze verplichtingen op korte termijn te verkopen. Deze categorie wordt na de eerste waardering gewaardeerd tegen reële waarde zonder aftrek van eventuele transactiekosten bij vervreemding. Baten of lasten die voortvloeien uit veranderingen in de reële waarde worden verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

De overige kortlopende schulden worden na de eerste waardering gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs volgens de effectieve-rentemethode. Winst of verlies worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen zodra de verplichtingen niet langer op de balans worden opgenomen, alsmede via het amortisatieproces.

De geamortiseerde kostprijs is het bedrag waarvoor een financieel actief of financiële verplichting bij de eerste verwerking in de balans wordt opgenomen, verminderd met aflossingen op de hoofdsom, vermeerderd of verminderd met de via de effectieve-rentemethode bepaalde cumulatieve amortisatie van het verschil tussen dat eerste bedrag en het aflossingsbedrag en verminderd met eventuele afboekingen (direct, dan wel door het vormen van een voorziening) wegens bijzondere waardeverminderingen of oninbaarheid.

Personeelsbeloningen/pensioenen

Personeelsbeloningen

De beloningen van het personeel worden als last in de staat van baten en lasten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Indien de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de stichting.

Pensioenen

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Er is geen sprake van additionele verplichtingen uit hoofde van de uitvoeringsovereenkomst met het fonds, de pensioenovereenkomst met de werknemers of andere toezeggingen aan werknemers.

Opbrengstverantwoording

Rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en -subsidies

Rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en -subsidies uit hoofde van de basisbekostiging worden in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft, volledig verwerkt als baten in de staat van baten en lasten. Indien deze opbrengsten betrekking hebben op een specifiek doel, dan worden deze naar rato van de verrichte werkzaamheden als baten verantwoord.

College-, cursus-, les- en examengelden

De college-, cursus-, les- en examengelden worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, waarbij ervan uitgegaan is dat reguliere onderwijs- en onderzoekstaken gelijkmatig over het school/studiejaar zijn gespreid. De ontvangsten hebben betrekking op BBL-leerlingen.

Leasing

De organisatie kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele leases. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm.

Operationele leases

Als de organisatie optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Leasekosten inzake de operationele lease worden lineair over de leaseperiode ten laste van de staat van baten en lasten gebracht.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode.

5.6 TOELICHTING OP DE ONDERSCHIEDEN POSTEN VAN DE BALANS

5.6.1 Materiële vaste activa

	Gebouwen en terreinen	Inventaris en apparatuur	Materiële vaste activa in uitvoering	Totaal
<i>(in €)</i>				
Stand per 1 januari 2018				
- Aanschafprijs	42.597.454	26.590.322	103.939	69.291.715
- Cumulatieve afschrijvingen	<u>-13.024.175</u>	<u>-14.642.739</u>	<u>0</u>	<u>-27.666.914</u>
- Boekwaarde	29.573.279	11.947.583	103.939	41.624.801
Mutaties				
- Investerings	873.093	2.071.490	303.729	3.248.312
- Afschrijvingen	-2.512.774	-3.462.502	0	-5.975.276
- Overboekingen	0	103.939	-103.939	0
- Desinvesteringen aanschafwaarde	-1.087.363	-5.334.552	0	-6.421.915
- Desinvestering cum. afschrijvingen	<u>1.087.363</u>	<u>5.334.552</u>	<u>0</u>	<u>6.421.915</u>
- Saldo	-1.639.681	-1.287.073	199.790	-2.726.964
Stand per 31 december 2018				
- Aanschafprijs	42.383.184	23.431.199	303.729	66.118.112
- Cumulatieve afschrijvingen	<u>-14.449.586</u>	<u>-12.770.689</u>	<u>0</u>	<u>-27.220.275</u>
- Boekwaarde	<u>27.933.598</u>	<u>10.660.510</u>	<u>303.729</u>	<u>38.897.837</u>

OZB waarde gebouwen (x € 1.000,=)

	Stadhoudersplein*1		Heer Bokelweg *2		Totaal	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
OZB waarde	1.975	1.875	14.870	18.930	16.845	20.805

*1 laatste WOZ aanslag is van 2017 (daarna is er geen aanslag meer ontvangen)

*2 laatste WOZ aanslag is van 2016 (bezwaarprocedure loopt tegen aanslagen 2014 en 2015)

Effecten

De effecten die hier onder zijn opgenomen hebben een resterende looptijd van > 1 jaar. De effecten met een resterende looptijd van < 1 jaar zijn onder de vlottende activa opgenomen.

	Staats Obligaties	Overige Obligaties	Totaal
<i>(in €)</i>			
Stand per 1 januari 2018			
- Aanschafprijs	8.843.097	13.701.722	22.544.819
- Cumulatieve herwaarderingen	<u>-105.260</u>	<u>-88.057</u>	<u>-193.317</u>
- Boekwaarde	8.737.837	13.613.665	22.351.502
Mutaties			
- Investerings/aankopen	1.023.954	3.339.296	4.363.250
- Overboekingen naar vlottende activa	-1.029.582	-387.000	-1.416.582
- Herwaarderingen	<u>-104.431</u>	<u>-226.540</u>	<u>-330.971</u>
- Saldo	-110.059	2.725.756	2.615.697
Stand per 31 december 2018			
- Aanschafprijs	8.837.469	16.654.018	25.491.487
- Cumulatieve herwaarderingen	<u>-209.691</u>	<u>-314.597</u>	<u>-524.288</u>
- Boekwaarde	<u>8.627.778</u>	<u>16.339.421</u>	<u>24.967.199</u>

Nader uitgesplitst in boekwaarde en marktwaarde:

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017	Marktwaarde 31-12-2018	Marktwaarde 31-12-2017
Staatsobligaties	8.627.779	8.737.837	8.870.077	8.515.184
Overige obligaties	<u>16.339.420</u>	<u>13.613.665</u>	<u>16.426.068</u>	<u>14.227.336</u>
Totaal	24.967.199	22.351.502	25.296.145	22.742.520

Vlottende activa

5.6.2 Vorderingen

Debiteuren

De debiteuren per 31 december 2018 bedragen € 33.720,= (2017: € 50.362). Van de vorderingen per 31 december 2018 wordt € 30.026 ingeschat als dubieus.

Er is een voorziening getroffen voor oninbaarheid. Deze bedraagt per balansdatum 31 december 2018 €22.915,= (2017: € 22.915), oftewel circa 75% van de posten die als dubieus worden beschouwd.

Overige vorderingen

De samenstelling is als volgt:

	31 december 2018	31 december 2017
(in €)		
Vooruitbetaalde bedragen	345.689	446.826
VvE Technikon	560.083	658.127
Diversen	36.488	43.646
	942.260	1.148.599

In de overige vorderingen zijn geen posten begrepen met een looptijd van langer dan 1 jaar.

Overlopende activa

De overlopende activa zijn als volgt samengesteld:

	31 december 2018	31 december 2017
(in €)		
Nog te ontvangen geldmarktrente	18.678	19.362
Nog te ontvangen interest obligaties	286.335	279.189
Verzekeringsgeld waterschade	0	0
Diversen	225	8.261
	305.238	306.812

In de overlopende activa zijn geen posten begrepen met een verwachte looptijd van langer dan 1 jaar.

5.6.3 Effecten

De effecten die hier onder zijn opgenomen hebben een resterende looptijd van < 1 jaar. De effecten met een resterende looptijd van > 1 jaar zijn onder de financiële vaste activa opgenomen.

	Staats Obligaties	Overige Obligaties	Totaal
<i>(in €)</i>			
Stand per 1 januari 2018			
- Aanschafprijs	2.352.273	878.190	3.230.463
- Cumulatieve herwaarderingen	-46.512	-59	-46.571
- Boekwaarde	2.305.761	878.131	3.183.892
Mutaties			
- Investerings/aankopen	0	0	0
- Desnvesteringen/verkoopen	-358.873	-878.131	-1.237.004
- Overboekingen van vaste activa	1.029.582	387.000	1.416.582
- Herwaarderingen	-39.493	1.000	-38.493
- Saldo	631.216	-490.131	141.085
Stand per 31 december 2018			
- Aanschafprijs	3.022.982	387.059	3.410.041
- Cumulatieve herwaarderingen	-86.005	941	-85.064
- Boekwaarde	2.936.977	388.000	3.324.977

Nader uitgesplitst in boekwaarde en marktwaarde:

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017	Marktwaarde 31-12-2018	Marktwaarde 31-12-2017
Staatsobligaties	2.936.977	2.305.761	2.936.977	2.305.761
Overige obligaties	388.000	878.131	402.000	894.091
Totaal	3.324.977	3.183.892	3.338.977	3.199.852

5.6.4 Liquide middelen

De samenstelling is als volgt:

	31 december 2018	31 december 2017
<i>(in €)</i>		
Geldmarktuitzettingen	10.391.858	2.592.141
Kasgelden	15.739	9.641
Banksaldi	1.258.206	2.342.727
	11.665.803	4.944.509

De liquide middelen staan volledig ter vrije beschikking.

5.6.5 Eigen vermogen

Het verloop is als volgt:

(in €)	Stand per 1 jan. 2018	Resultaat	Stand per 31 dec. 2018
2.1.1 Algemene reserve	56.582.329	15.141.428	71.723.757
2.1.2 Personeelsreserve	1.390.632	0	1.390.632
2.1.3 Huisvestingsreserve VMBO	9.500.000	-9.500.000	0
2.1.4 Reserve pop/40+budget	<u>490.327</u>	<u>150.773</u>	<u>641.100</u>
Totaal	<u>67.963.288</u>	<u>5.792.201</u>	<u>73.755.489</u>

Om de werkgelegenheidsgarantie te kunnen garanderen, in de 0-fase van het sociaal statuut te blijven en/of sociale plannen te kunnen bekostigen, dient een Personeelsreserve opgebouwd te worden. De totale omvang van de opgebouwde reserve zal nimmer meer bedragen dan 20% van de (salaris)kosten van de streefformatie van enig jaar met een maximum van € 1.390.632. Onttrekkingen aan de reserves worden zo spoedig mogelijk aangevuld tot het vastgestelde niveau.

Voor de toekomstige renovatie van het vmbo is in 2015 een huisvestingsreserve vmbo gevormd voor een bedrag van € 7.500.000. In 2016 is hier € 2 miljoen aan toegevoegd. Vanwege gewijzigde plannen is de huisvestingsreserve vmbo vervallen en toegevoegd aan de algemene reserve.

Het totale tegoed van de persoonlijke scholingsbudgetten (POP) en de 40+ budgetten wordt als onderdeel van het eigen vermogen gereserveerd.

Gedurende de loopbaan van de medewerker houdt het GLR rekening met de leeftijdsfase waarin de medewerker zich bevindt en zijn er verschillende accenten met daarbij behorende extra budgetten en faciliteiten. Het persoonlijk loopbaanontwikkelingsplan wordt standaard door het GLR gefaciliteerd. De opbouwperiode van de POP-budgetten bedraagt vier jaar. Het 40+ beleid is in dat kader een onderdeel van het leeftijdsbewust personeelsbeleid van het GLR en is bestemd voor zowel het OP als het OBP.

Het vermogen van het Grafisch Lyceum Rotterdam is volledig publiek vermogen. Dientengevolge is geen onderscheid gemaakt tussen publiek en privaat vermogen.

Het positieve resultaat van het mbo over 2018 bedraagt € 6.447.166. Het vmbo laat in 2018 een negatief resultaat zien van € 654.965. Uit het resultaat wordt € 15.141.428 toegevoegd aan de Algemene Reserve, € 9.500.000 onttrokken aan de huisvestingsreserve vmbo en € 150.773 toegevoegd aan de reserve POP/40+ budget. Het totale positieve resultaat over 2018 bedraagt € 5.792.201.

5.6.6 Voorzieningen

De specificatie is als volgt:

	31 december 2018	31 december 2017
<i>(in €)</i>		
<i>Voorziening langdurig zieken</i>		
Stand per 01-01	31.116	58.940
Dotatie	15.342	0
Vrijval	0	0
Onttrekking	0	-27.824
Stand per 31-12	46.458	31.116
<i>Voorziening duurzame inzetbaarheid</i>		
Stand per 01-01	1.927.183	1.614.579
Dotatie	0	456.274
Vrijval	-168.361	0
Onttrekking	-172.152	-143.670
Stand per 31-12	1.586.670	1.927.183
<i>Voorziening jubileumgratificaties</i>		
Stand per 01-01	244.308	188.313
Dotatie	38.670	75.599
Vrijval	0	0
Onttrekking	-28.726	-19.604
Stand per 31-12	254.252	244.308
	1.887.380	2.202.607

Voorziening langdurig zieken

De onderstaande uitgangspunten zijn gehanteerd:

- In het eerste jaar van ziek zijn wordt 100% salaris betaald, in het 2e jaar wordt 70% salaris betaald.
- Na twee jaar ziekte wordt een ontslagprocedure opgestart. Maximale impact van ziekte voor het GLR is derhalve het salaris van twee jaar.
- Voor de werknemers die op de balansdatum (31 december 2018) wegens ziekte langer dan een half jaar afwezig zijn en werknemers die ziek zijn en van wie de kans op langdurige uitval reëel is, wordt een voorziening gevormd.
- Ten behoeve van berekening voorziening is een overzicht opgevraagd bij P&O met geregistreerde zieken (in 2018) die langer dan een half jaar ziek zijn en werknemers die korter dan een half jaar ziek zijn, maar van wie langere uitval mogelijk is.
- Voor de langdurig zieken wordt onderscheid gemaakt tussen de salariskosten voor het eerste en het tweede jaar.
- Ingeschat wordt dat 5% van de langdurige ziektegevallen resulteert in een ontslag.

Voorziening duurzame inzetbaarheid

Deze voorziening is van toepassing vanaf het kalenderjaar 2016. In de cao zijn afspraken gemaakt over regelingen in het kader van Duurzame Inzetbaarheid. Indien medewerkers deelnemen aan deze regelingen bouwen zij rechten op om in de toekomst minder te werken, waarbij de kosten daarvan deels voor rekening van de medewerker en deels voor rekening van de werkgever zijn. Voor het deel dat voor rekening van de werkgever komt wordt een voorziening opgenomen. De verplichtingen uit hoofde van deze regelingen omvatten

verplichtingen jegens personeelsleden die reeds hebben geopteerd voor gebruikmaking van de regeling, de personeelsleden die onder de bestaande regeling kunnen opteren voor gebruikmaking van de regeling maar dat nog niet hebben gedaan, en personeelsleden die nog niet kunnen opteren, maar dat tijdens de looptijd van de bestaande regeling in de toekomst wel kunnen doen.

De elementen voor de berekening van de verplichting zijn de personeelsleden op wie de regeling van toepassing is, de geschatte kans dat voor gebruikmaking van de regeling wordt geopteerd, de leeftijden, de salarissen en het aandeel van de kosten dat voor rekening van de werkgever komt.

De onderstaande uitgangspunten zijn gehanteerd:

- voorziening wordt gevormd voor personeelsleden vanaf 52 jaar;
- inflatiecorrectie is gelijk aan contant maken van de bedragen;
- de IGPL is gehanteerd;
- aanstellingsomvang is minimaal 0,4 Wtf;
- met de eigen bijdrage is rekening gehouden;
- eigen bijdrage is 45% of 35% (schaal 1 t/m 8);
- er gelden overgangsregelingen (oude BAPO afspraken);
- kans op gebruik regeling:
 - 0% voor personeel ouder dan 57 en die geen gebruik maken van de regeling en van wie ontslag volgt in het jaar volgend op het verslagjaar
 - 20% voor personeel ouder dan 57 die niet aangegeven hebben dat ze gebruik willen gaan maken van de regeling (er bestaat nog wel een kans)
 - 31% voor de groep personeel tussen 52 en 57 (dat was in 2017 40%)
 - 100% voor personeel dat al gebruik maakt van een (overgangs)regeling.

Voorziening Jubileumgratificatie

Deze voorziening wordt gevormd voor de toekomstige betaling van jubileumgratificaties. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkansen, een disconteringsrente van 4% en een gecalculerde jaarlijkse loonstijging van 2%.

5.6.7 Kortlopende schulden

Belastingen en premies sociale verzekeringen

De specificatie is als volgt:

	31 december 2018	31 december 2017
(in €)		
Loonheffing	<u>1.222.837</u>	<u>1.147.517</u>
	<u>1.222.837</u>	<u>1.147.517</u>

Schulden ter zake van pensioenen

De specificatie is als volgt:

	31 december 2018	31 december 2017
(in €)		
OP/NP/FPU	308.780	293.197
IP/BW	<u>2.942</u>	<u>4.823</u>
	<u>311.722</u>	<u>298.020</u>

Overlopende passiva

De samenstelling van de overlopende passiva is als volgt:

	31 december 2018	31 december 2017
(in €)		
Reservering loonaanspraken 2018/2017	882.240	751.444
Reservering verlofdagen OBP	579.449	206.418
Accountants-en advieskosten	34.485	34.678
OZB Technikon 2016	0	101.377
OZB Technikon 2017	158.620	158.620
OZB Technikon 2018	95.000	0
OZB Stadhoudersplein 2016	0	11.330
OZB Stadhoudersplein 2017	0	11.330
OZB Stadhoudersplein 2018	12.000	0
Slottermijn Breijer 8e verdieping	0	53.210
Konica Minolta (kopieerkosten MFC's)	20.917	36.855
Extravar (storage)	303.729	0
Kosten stadsverwarming december 2017	0	33.239
Vooruitontvangen bedragen	105.363	83.102
Schuld aan personeelsleden	6.994	9.345
Diversen	<u>112.205</u>	<u>104.068</u>
	<u>2.311.002</u>	<u>1.595.016</u>

In de overlopende passiva zijn geen posten begrepen met een looptijd van langer dan 1 jaar.

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN

Meerjarige financiële verplichtingen (in €)

Er zijn langlopende onvoorwaardelijke verplichtingen aangaan ter zake van operationele leasing (inclusief erfpacht en huur).

De operationele leasekosten worden lineair over de leaseperiode in de Staat van baten en lasten verwerkt. De resterende looptijd kan als volgt worden gespecificeerd:

Huurovereenkomst voor de Heer Bokelweg 258

Niet langer dan 1 jaar	82.140
Tussen 1 en 5 jaar	136.900
Langer dan 5 jaar	-

Huur Multifunctionals

Niet langer dan 1 jaar	38.490
Tussen 1 en 5 jaar	-
Langer dan 5 jaar	-
	257.530

5.7 TOELICHTING OP DE ONDERSCHIEDEN POSTEN VAN STAAT VAN BATEN EN LASTEN

Voor een nadere verklaring van enerzijds de verschillen tussen 2018 en 2017 en anderzijds de verschillen tussen de begrote bedragen 2018 en de realisatie 2018 wordt verwezen naar de specificaties die elders in dit document zijn opgenomen.

5.7.1 Baten

Rijksbijdragen OCW

	2018	Begroot 2018	2017
<i>(in €)</i>			
Rijksbijdrage sector BVE	37.100.443	36.105.000	35.010.137
Rijksbijdrage sector VO	3.991.777	3.843.000	3.844.321
Rijksbijdrage OCW	41.092.220	39.948.000	38.854.458
Geoomerkte OCW-subsidies	58.670	25.000	22.679
Niet-geoomerkte OCW-subsidies	4.052.314	4.256.000	4.199.819
	4.110.984	4.281.000	4.222.498
Totaal	45.203.204	44.229.000	43.076.956

Een nadere uitsplitsing over 2018 levert het onderstaande beeld op:

Rijksbijdragen 2018

(in €)

	Pers. en mat. Huisv. BVE	Pers. en mat. Huisv. VO	Bestemmings- bijdragen VO niet-geoomerkt	Bestemmings- bijdragen BVE niet-geoomerkt	Bestemmings- bijdragen VO geoomerkt	Bestemmings- bijdragen BVE geoomerkt	Totaal
Rijksbijdrage personeel/materieel	35.995.025	3.744.304					39.739.329
Bijdrage doorstroomprogr. PABO's	-3.740						-3.740
Huisvestingsvergoeding		284.430					284.430
Wachtgeldverg. -/- inhouding	1.109.158	-36.957					1.072.201
Prestatiebox VO			144.402				144.402
Kwaliteitsbudgetten				2.128.040			2.128.040
Maatschappelijk werk						28.924	28.924
Plusvoorziening						26.414	26.414
Technisch VMBO					3.332		3.332
Leermiddelen minimagezinnen				106.503			106.503
Prestatiesubsidie VSV			15.448	256.593			272.041
Functiemix/Salarismix			74.884	1.010.375			1.085.259
Lesmateriaal VO			154.374				154.374
Leerplusarrangement			161.695				161.695
Totaal	37.100.443	3.991.777	550.803	3.501.511	3.332	55.338	45.203.204

Overige overheidsbijdragen en subsidies

De samenstelling is als volgt:

	2018	Begroot 2018	2017
<i>(in €)</i>			
Gemeente Rotterdam	146.912	120.000	145.602
Erasmus	<u>159.937</u>	<u>152.000</u>	<u>90.928</u>
Totaal	<u>306.849</u>	<u>272.000</u>	<u>236.530</u>

Overige baten

De overige baten betreffen baten die niet afkomstig zijn van het ministerie van OCW. In 2018 en 2017 betrof het de onderstaande vergoedingen:

	2018	Begroot 2018	2017
<i>(in €)</i>			
Opbrengst werkweken VMBO	68.510	48.000	43.291
Overige leerlingbaten VMBO	9.203	3.000	3.807
Opbrengst werkweken MBO	178.596	207.000	180.656
Overige leerlingbaten MBO	16.782	24.000	17.264
Bijdrage in exploitatiekosten			
Technikon gebouw	97.563	88.000	15.000
Printshop	32.747	30.000	34.190
Overnamevergoeding			
computerapparatuur	41.031	36.000	76.098
Betaald printen	29.133	30.000	35.916
Verzekeringsgelden	0	0	24.244
Overdracht LGF (Koers VO)	66.818	0	26.364
Verkopen via MBO webshop	51.130	0	0
Overig (per saldo)	<u>52.429</u>	<u>50.000</u>	<u>56.745</u>
Totaal	<u>643.942</u>	<u>516.000</u>	<u>513.575</u>

5.7.2 Lasten

Personele lasten

De samenstelling is als volgt:

	2018	Begroot 2018	2017
<i>(in €)</i>			
Loonkosten	19.841.417	19.240.000	19.514.467
Sociale lasten	2.546.196	2.500.000	2.386.117
Pensioenpremies	<u>2.727.083</u>	<u>2.700.000</u>	<u>2.609.131</u>
Lonen en salarissen	25.114.696	24.440.000	24.509.715
Personeel niet in loondienst	1.135.177	1.000.000	1.258.367
Overige personele lasten en dotatie voorzieningen	1.984.073	3.108.000	2.436.308
Af: uitkeringen	<u>-97.642</u>	<u>-100.000</u>	<u>-108.610</u>
	<u>28.136.304</u>	<u>28.448.000</u>	<u>28.095.780</u>

WNT-verantwoording 2018 Grafisch Lyceum Rotterdam

De WNT is van toepassing op het Grafisch Lyceum Rotterdam. Het voor Grafisch Lyceum Rotterdam toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2018 € 158.000. Dit betreft het bezoldigingsmaximum voor het onderwijs, klasse E, complexiteitspunten per criterium:

- Gemiddelde baten 6
- Aantal leerlingen/deelnemers/studenten 3
- Gewogen aantal onderwijssoorten/sectoren 5

1. Bezoldiging toefunctionarissen

1a. Leidinggevende toefunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende toefunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functie vervulling.

bedragen x € 1	Naam	Naam	Naam
Funcatiegegevens	Dhr. F.J. van Vliet	Mevr. A.E. van der Meij	Dhr. drs. R. Hoogstraaten
Aanvang en einde functie vervulling in 2018	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	142.875	143.463	145.122
Beloningen betaalbaar op termijn	18.959	19.066	19.119
<i>Subtotaal</i>	161.834	162.529	164.241
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	158.000	158.000	158.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	161.834	162.529	164.241
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	Overgangsrecht*	Overgangsrecht*	Overgangsrecht*
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
* De bezoldiging vloeit voort uit schriftelijk overeengekomen afspraken voor inwerkingtreding van de Regeling bezoldiging toefunctionarissen OCW-sectoren. Het overgangsrecht is ingegaan op 1 januari 2016.			
Gegevens 2017			
bedragen x € 1	Naam	Naam	Naam
Funcatiegegevens	Dhr. F.J. van Vliet	Mevr. A.E. van der Meij	Dhr. drs. R. Hoogstraaten
Aanvang en einde functie vervulling in 2017	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	145.640	146.790	152.838
Beloningen betaalbaar op termijn	17.517	17.365	17.517
<i>Subtotaal</i>	163.157	164.155	170.355
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	153.000	153.000	153.000
Totale bezoldiging	163.157	164.155	170.355
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	Overgangsrecht*	Overgangsrecht*	Overgangsrecht*
In de bezoldiging 2017 zijn nabetalingen begrepen inzake 2016 (F.J. van Vliet € 3.992, A.E. van de Meij € 5.485 en R. Hoogstraaten € 3.992) welke voortvloeien uit schriftelijk overeengekomen afspraken voor inwerkingtreding van de WNT. Deze nabetalingen worden voor de toets op de naleving van de WNT regelgeving toegerekend aan 2016 en leiden niet tot onverschuldigde betalingen.			

De binnen onze organisatie geïdentificeerde leidinggevende toefunctionarissen met een dienstbetrekking hebben geen dienstbetrekking bij meerdere WNT-plichtige instelling(en) als leidinggevende toefunctionaris (die zijn aangegaan met ingang van 1 januari 2018).

Bezoldiging topfunctionarissen (in € excl. BTW)

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

<i>bedragen x € 1</i>	Dhr. J.N. Leydes	Dhr. drs. C. van der Woude	Mevr. H.Stuart LLM	Mevr. Drs. I. Wessels	Dhr. drs. CH. P. van Overbeeke	Mevr. mr M. Ruimers
Functiegegevens	Voorzitter	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/9 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging						
Totale bezoldiging	8.500	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	23.700	15.800	15.800	15.800	15.800	15.800
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2017						
bedragen x € 1 (excl. BTW)	Dhr. J.N. Leydes	Dhr. drs. C. van der Woude	Mevr. H.Stuart LLM	Mevr. Drs. I. Wessels	Dhr. drs. CH. P. van Overbeeke	Mevr. mr M. Ruimers
Functiegegevens	Voorzitter	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging						
Totale bezoldiging	8.500	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	22.950	15.300	15.300	15.300	15.300	15.300

Afschrijvingen

De samenstelling is als volgt:

	2018	Begroot 2018	2017
(in €)			
Gebouwen	2.498.955	2.472.000	2.397.984
Inventaris en apparatuur	<u>3.476.321</u>	<u>3.814.000</u>	<u>3.741.132</u>
Totaal	<u>5.975.276</u>	<u>6.286.000</u>	<u>6.139.116</u>

Huisvestingslasten

De huisvestingslasten zijn als volgt samengesteld:

	2018	Begroot 2018	2017
(in €)			
Schoonmaakkosten	641.118	614.000	612.556
Overige onderhoudskosten	584.815	469.000	468.830
Belastingen en heffingen	144.851	185.000	158.944
Energiekosten	517.231	515.000	439.915
Beveiligingskosten	26.564	35.000	33.194
Personeelskosten	15.881	16.000	15.500
Verzekering opstal/inboedel	67.468	76.000	74.823
Huur huisvesting	114.574	195.000	115.202
Huur sportaccommodatie	<u>97.639</u>	<u>130.000</u>	<u>113.202</u>
Totaal	<u>2.210.141</u>	<u>2.235.000</u>	<u>2.032.166</u>

Overige lasten

De exploitatielasten zijn als volgt opgebouwd:

	2018	Begroot 2018	2017
(in €)			
Decentrale afd.kosten	1.287.522	1.415.000	1.457.089
Communicatiekosten	647.629	719.000	615.819
Leerlingkosten	857.554	1.024.000	821.081
Inventarislasten	<u>1.302.569</u>	<u>1.293.000</u>	<u>1.150.000</u>
	<u>4.095.274</u>	<u>4.451.000</u>	<u>4.043.989</u>

Honoraria voor de accountant

Voor de controle van de jaarstukken 2018 is door de accountant (Ernst & Young Accountants LLP) een bedrag van € 57.475 incl. BTW gefactureerd.

5.7.3 Financiële baten en lasten

Rentebaten en soortgelijke opbrengsten

De financiële baten zijn als volgt opgebouwd:

	2018	Begroot 2018	2017
<i>(in €)</i>			
Geldmarkt- uitzettingen	19.926	25.000	24.637
Kapitaalmarkt- uitzettingen	<u>495.831</u>	<u>440.000</u>	<u>469.142</u>
	<u>515.757</u>	<u>465.000</u>	<u>493.779</u>

Rentelasten en soortgelijke kosten

De financiële lasten zijn als volgt opgebouwd:

	2018	Begroot 2018	2017
<i>(in €)</i>			
Bank- en provisiekosten	-93.833	-92.000	-87.683
Waardeveranderingen effecten	-366.468	0	-127.255
Overige kosten	<u>-255</u>	<u>0</u>	<u>-364</u>
	<u>-460.556</u>	<u>-92.000</u>	<u>-215.302</u>

5.7.4 Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na de balansdatum met belangrijke financiële gevolgen voor de stichting.

Model G Verantwoording subsidies

G 1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule (bedragen in €)						De prestatie is ultimo verslagjaar conform de subsidiebeschikking	
Omschrijving	Kenmerk	Datum	Bedrag toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	Geheel uitgevoerd en afgerond	Nog niet geheel afgerond	
Technisch VMBO	VO/1364203	21-11-2018	3.332	3.332	x		
Salarismix Randstadregio's 2018	DLJA/162364	28-11-2018	1.010.375	1.010.375	x		
Leermiddelen minimegezinnen 2018	MBO/1328566	3-7-2018	106.503	106.503	x		
Subtotaal			1.120.210	1.120.210			

G 2 Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule									
G2.A Aflopend per ultimo verslagjaar (bedragen in €)									
Omschrijving	Kenmerk	Datum	Bedrag toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	Totale kosten	Te verrekenen ultimo verslagjaar	geomerk	niet geomerk	
SMW MBO 2015	BVE/len/118094	10-12-2014	16.892	16.892	16.892	0	x		
SMW MBO 2016	BVE/len/118094	11-12-2015	17.292	17.292	17.292	0	x		
SMW MBO 2017	BVE/len/118094	1-12-2016	22.679	22.679	22.679	0	x		
SMW MBO 2018	BVE/len/118094	18-1-2018	28.924	28.924	28.924	0	x		
Subtotaal			85.787	85.787	85.787	0			

G 2 Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule

G2.B Doorlopend tot in het volgende verslagjaar (bedragen in €)

Omschrijving	Kenmerk	Datum	Bedrag toewijzing 2018	Saldo 01-01-2018	Ontvangen in 2018	Lasten in verslagjaar	Saldo nog te ontvangen ultimo verslagjaar
Totaal			0	0	0	0	0

Rotterdam, 31 mei 2019

Het College van Bestuur,

Dhr. F.J. van Vliet
Voorzitter College van Bestuur

Dhr. drs. R. Hoogstraaten
Lid College van Bestuur

Mevr. A.E. van der Meij
Lid College van Bestuur

De Raad van Toezicht,

Mevr. drs. I. Wessels
Voorzitter Raad van Toezicht

Dhr. drs. C. van der Woude
Lid Raad van Toezicht

Mevr. H. Stuart LL.M. BSc
Lid Raad van Toezicht

Mevr. mr. M. Ruimers
Lid Raad van Toezicht

Dhr. A. Freyssen
Lid Raad van Toezicht

Dhr. E. de Prouw MSc RA
Lid Raad van Toezicht

6. OVERIGE GEGEVENS

6.1 CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: Het bestuur en de raad van toezicht van Stichting Grafisch Lyceum Rotterdam

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting Grafisch Lyceum Rotterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Grafisch Lyceum Rotterdam op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. *Referentiekader* van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2018;
- de staat van baten en lasten over 2018;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Grafisch Lyceum Rotterdam zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Geen controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5 lid 1(j) Uitvoeringsregeling WNT

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij geen controlewerkzaamheden verricht op gegevens in de WNT-verantwoording, of het ontbreken daarvan, op grond van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 onderdeel j Uitvoeringsregeling WNT. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- de bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.2.

Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2. *Bestuursverslag* van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's

- dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, en
- van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn,

het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Rotterdam, 28 juni 2019

Ernst & Young Accountants LLP

drs. M. Verschoor RA

Bijzonder statutair recht inzake zeggenschap

Wijziging van de statuten behoeft de goedkeuring van zowel het College van Bestuur als Raad van Toezicht.

Nevenvestigingen

De stichting heeft een nevenvestiging aan het Stadhoudersplein te Rotterdam, waar het vmbo is gehuisvest.

6.2 INSTELLINGSGEGEVENS

Algemeen

Naam rechtspersoon	Grafisch Lyceum Rotterdam
Adres	Heer Bokelweg 255 3032 AD Rotterdam
Bestuur/brinnummer	67237/23JA
Telefoon	088-2001540
E-mail	info@glr.nl
Internet:	http://www.glr.nl
Naam contactpersoon	Dhr. C. Verdonk
E-mail direct	Verdonk@glr.nl
Accountantskantoor	Ernst & Young Accountants LLP
Contactpersoon	Dhr. drs. M. Verschoor RA
Postadres	Postbus 2295 3000 CG Rotterdam

Aan de instelling verbonden onderwijsvormen:

BOL
BBL
VMBO

College van Bestuur	Dhr. F.J. van Vliet/ voorzitter Dhr. drs. R. Hoogstraaten/ lid Mevr. A.E. van der Meij/ lid
---------------------	---

Raad van Toezicht/ situatie vanaf 1 januari 2019

Mevr. drs. I. Wessels/ voorzitter
Mevr. H. Stuart LLM BSc/ lid
Mevr. mr. M. Ruimers/ lid
Dhr. drs. C. van der Woude/ lid
Dhr. A. Freyssen/ lid
Dhr. E. de Prouw MSc RA/ lid